foarte bine

COMUNICARE ŞI GRAMATICĂ
în exerciţii

Matei Cerkez (coord.)
Florica Lupu
Victoria Pădureanu
Ioana Triculescu

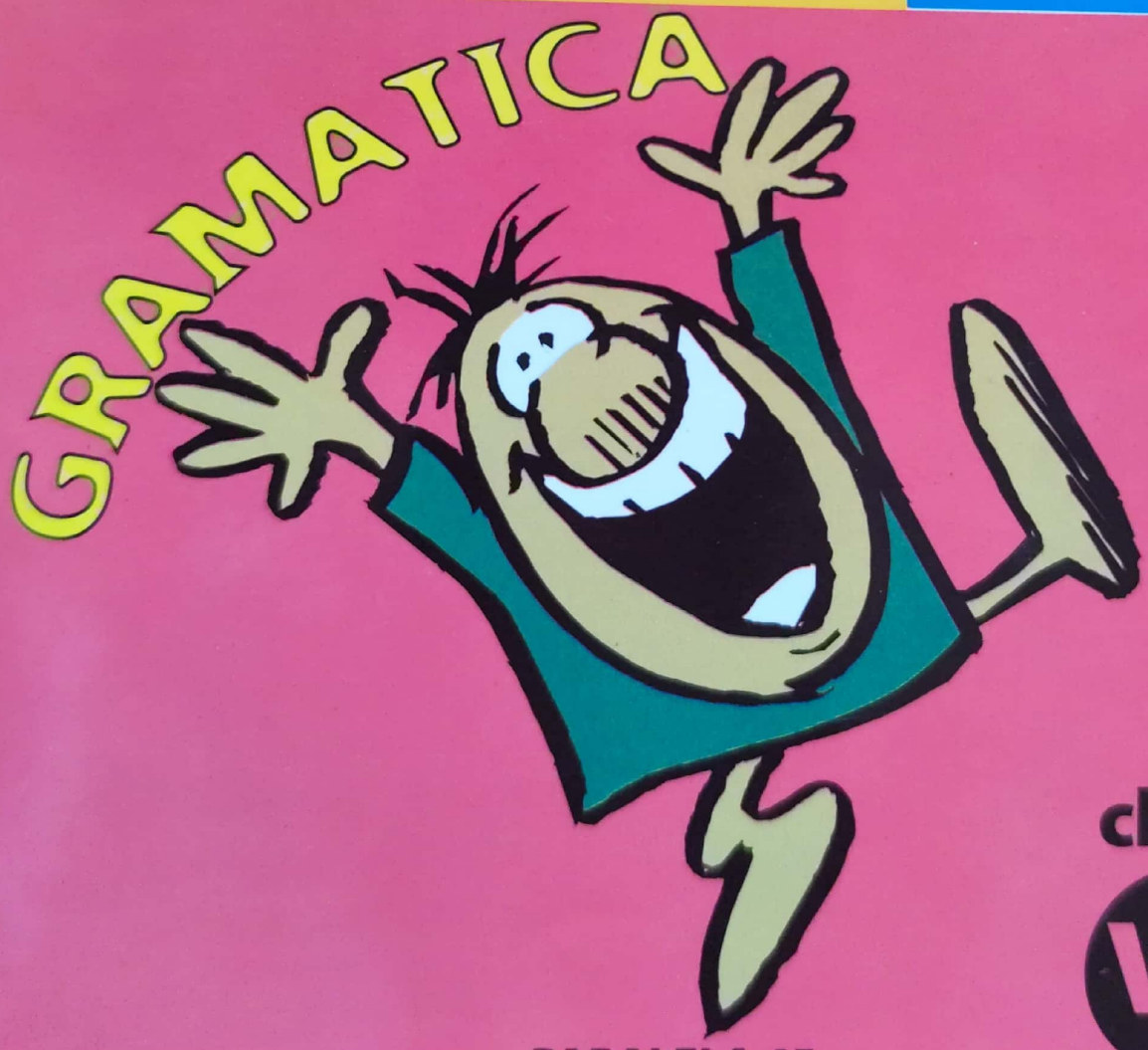

clasa VII

PARALELA 45

Scanned with OKEN Scanner

Colecția *Foarte bine!* este coordonată de Constanța Badea și Matei Cerkez.

Referenți: Anica Revnic, Radu Mazilescu, Ecaterina Popescu,
Luminița Preda, Ion Predescu, Cristiana Trănescu, Luiza Truşcă

Editor: Călin Vlasie

Redactor: Alina Lazăr
Corectură: autorii
Tehnoredactare: Carmen Rădulescu
Coperta colecției: Andrei Mănescu
Prepress: Viorel Mihart

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Comunicare și gramatică în exerciții : pentru clasa a VII-a / Matei Cerkez (coord.), Florica Lupu, Victoria Pădureanu, Ioana Triculescu. Ed. a 3-a - Pitești : Paralela 45, 2005
ISBN 973-697-464-2

I. Cerkez, Matei
II. Lupu, Florica
III. Pădureanu, Victoria
IV. Triculescu, Ioana

811.135.1'342'36'373(075.33)(076)

© Editura Paralela 45, 2005

Scanned with OKEN Scanner

MATEI CERKEZ (coordonator)
FLORICA LUPU VICTORIA PĂDUREANU IOANA TRICULESCU

Comunicare şi gramatică în exerciţii pentru clasa a VII-a

ediţia a III-a

- COMUNICARE ORALĂ ŞI SCRISĂ
- VOCABULAR
- FONETICĂ
- GRAMATICĂ

PARALELA 45
EDITURA

Scanned with OKEN Scanner

Cuvânt înainte

Ultimii ani de studiu al limbii române în gimnaziu şi liceu au cunoscut beneficе schimbări. Ieşirea din academismul teoretizant, specific şcolii româneşti a ultimelor decenii, ca şi întoarcerea către practica funcţională a limbii, au fost poate câştigurile cele mai vizibile, regăsite atât în programele şcolare cât şi, în bună măsură, în manualele apărute, iar uneori, mai timid, în lucrări auxiliare. Practic vorbind, predarea-învăţarea limbii române în şcoală a căpătat un caracter tot mai viu, în sensul receptării mai profunde a nevoii ca ceea ce se învaţă la această disciplină să răspundă tot mai mult unor cerinţe reale ale vieţii, în care comunicarea verbală în primul rând joacă un rol esenţial pentru o bună integrare a tânărului absolvent de gimnaziu sau liceu în spaţiul social şi profesional...

Într-un asemenea context, cartea profesorilor Matei Cerchez, Florica Lupu, Viorica Pădureanu, Ioana Triculescu, apărută la Editura Paralela 45, care se adresează în primul rând elevilor şi profesorilor din gimnaziu, este mai mult decât s-a făcut până acum. Nu doar fiindcă ea încearcă să acopere toate laturile de proces, inclusiv evaluarea, ci mai ales pentru efortul de sistematizare a problemelor de comunicare funcţională, orală şi scrisă. Autorii reuşesc o bună corelare, atât între conţinuturile propuse şi sistemul de exerciţii şi obiectivele de referinţă, cât şi între acestea şi standardele ce trebuie atinse la sfârşit de ciclu gimnazial...

Structurată în patru volume, care se adresează celor patru ani de studiu din învăţământul gimnazial, lucrarea reia firesc şi problemele de limba română, ca şi problemele receptării de text, fie el literar sau nonliterar, într-o manieră sistematică şi esenţializată, sau chiar aspecte care ţin de însuşirea unor tehnici de muncă intelectuală. Accentul nu este pus însă, cum se poate bănui, pe dimensiunea teoretică a temelor – de altfel există destule lucrări de o asemenea factură –, ci mai ales pe nevoia de exersare a elevului, de receptare a situaţiilor de limbă în exerciţiul comunicării, componenta practică a lucrării fiind esenţială.

Prin concepţia de abordare, varietatea problematicii şi a tipurilor de exerciţii, lucrarea se recomandă de la sine ca un instrument cu adevărat util pentru cei care doresc să dobândească în anii de gimnaziu, şi nu numai, competenţe reale de exprimare orală şi scrisă ori de receptare a textelor de orice tip.

prof. Adrian Costache

Scanned with OKEN Scanner

I. COMUNICAREA ORALĂ

1. Situația de comunicare dialogată și monologată (actualizare). Dialogul formal și informal

Este important să știi:

❒ **Dialogul** este convorbirea dintre două sau mai multe persoane.
❒ **Dialogul informal** este convorbirea care se desfășoară într-un context familiar (rude, prieteni, colegi, persoane apropiate).

În dialogul informal, mimica și gesturile au un rol important, acestea putând înlocui cuvinte, părți din replici sau chiar replici în întregime.

❒ **Dialogul formal** este convorbirea între persoane ale căror raporturi presupun respectarea unor norme de politețe. Această formă de dialog se desfășoară într-un context oficial sau public.

EXERSEAZĂ!

1. Modul de construire a dialogului diferă, în funcție de tema discuției.

- Inventează dialoguri între tine și colegul de bancă pe temele:
  - cartea preferată;
  - planificarea unei activități în timpul liber;
  - disciplina de studiu preferată;
  - muzica preferată;
  - pasiuni și preocupări în afara școlii;
  - animalul îndrăgit;
  - adecvarea vestimentației în diverse situații din viața cotidiană.

2. La construirea dialogului, vei ține seama de relația dintre partenerii de comunicare.

- Construiește dialoguri alcătuite din câte 4-5 replici, între tine și: prietenul tău (prietena ta); tatăl tău; tatăl unui coleg de clasă; vânzătorul de la un magazin sportiv.

3. Inventează dialoguri de 6-8 replici, ținând seama de următoarele situații de comunicare:

a) conversația are loc între doi colegi; se desfășoară la telefon; are ca temă propunerea unui traseu de excursie, fiecare vorbitor formulând argumente sau contraargumente în legătură cu traseele prezentate.

Scanned with OKEN Scanner

b) aceeaşi conversaţie se desfăşoară direct într-un grup alcătuit din trei elevi şi profesoara de educaţie fizică.

4. Inventează un interviu luat de un *reporter*-elev pentru emisiunea ***Alo, aici e şcoala!***, unui elev care a obţinut premiul I la olimpiada de limba şi literatura română. Interviul este transmis prin staţia de amplificare a şcolii.

Porneşte de la următoarea intervenţie a reporterului în dialog:

– Dragă M., toată suflarea şcolii aşteaptă cu nerăbdare să-l / s-o cunoască pe acela / aceea care a cucerit locul întâi pe ţară, la olimpiada de limba şi literatura română. Numele tău a devenit o mândrie a întregii şcoli! Spune-ne, te rog: .....

Atenţie!

❒ Gândeşte-te la 3-4 întrebări cât mai interesante, care crezi că satisfac curiozitatea masei de elevi din şcoală.

❒ Eventual, poţi culege întrebări de la elevii şcolii, în legătură cu viaţa şi activitatea premianţilor şcolii la olimpiadă şi să le selectezi pe cele mai interesante.

5. Citeşte fiecare dintre textele următoare. Demonstrează prin cel puţin trei argumente că, în fiecare caz, dialogul este informal sau formal.

a) *Călătorii atârnă ca ciorchinii la ferestrele vagoanelor.*

– Ia te uită! arată Viorel cu degetul spre călătorii care-şi luau rămas-bun de la cei de pe peron.

– Un' se duc?

– Scrie că la Oradea! (îmi indică tabla pe care este scrisă destinaţia). Hai cu el!

– Ce, eşti smintit?

– Deloc! Mie când mi se năzăreşte, plec cât ai zice peşte!

– Păi ... N-avem bilete.

– Mergem pe blat.

– Cum? Mi-e frică!

– Las' pe mine! Ştiu eu cum vine! şi mă trage în tren, după el.

– Aşa, frăţioare!

(Alexandru Ioachim)

b) *– Nene – zic – te-i supăra, nu te-i supăra, eu în politică, nu m-amestec, pentru că ...*

– Pentru că?

– Pentru că ... mi-e frică ...

– Frică? ... bravo!

Şi omul meu începe să râză:

– Atunci, dă-mi voie să-ţi spun adicătele, că eşti o mangafa ...

(I. L. Caragiale)

Scanned with OKEN Scanner

c) – *Sărut mâna, madam Georgescu, zic eu, apropiindu-mă.*

– *La dumneata veneam! răspunde cucoana emoţionată.*

– *La mine?*

– *Da .. te rog să nu mă laşi!*

–*?!*

– *Să nu mă laşi! Trebuie să-mi faci un mare serviciu amical... La nevoie se arată amiciţia! Să vedem cât ne eşti de prietin!*

– *Cu cea mai mare plăcere, madam Georgescu, dacă pot...*

(I. L. Caragiale)

d) – *Aceea e Steaua Polară, îi explică profesorul.*

– *Dar sunt şi câteva stele „hoinare" – (arată cu degetul spre cer)– aceea, de pildă, care-şi schimbă mereu locul. Parcă lunecă printre celelalte de la o săptămână la alta.*

– *Foarte bine ai observat, bravo! acelea sunt* ***planetele****, pe care învăţaţii din vechime le numeau* ***stele rătăcitoare.***

– *Dar ce sunt stelele? mai întrebă copilul. Nişte lumânări aprinse de îngeri, cum spune doamna Carol?*

– *Multe mai vrei să ştii! ... Ascultă-mă: stelele sunt nişte* ***sori*** *foarte, foarte îndepărtaţi.*

– *Ca soarele nostru, cel din timpul zilei?*

– *Întocmai.*

– *Şi planetele tot sori sunt?*

– *Nu sunt sori. Sunt nişte corpuri cereşti întunecate, asemenea Pământului, care se învârtesc în jurul Soarelui.*

(I. M. Ştefan)

e) *CAŢAVENCU* (cu modestie): *D-le preşedinte, vă rog, cerusem şi eu cuvântul...*

TRAHANACHE (binevoitor): *Da, da, stimabile. Aveţi cuvântul. Poftiţi la tribună! ...*

CAŢAVENCU (cu importanţă ... se suie la tribună, îşi pune pălăria la o parte, gustă din paharul cu apă ... îşi trage batista şi-şi şterge cu eleganţă avocăţească fruntea. Este emoţionat, tuşeşte ...): *Domnilor! ... Onorabili cetăţeni! ... Fraţilor!...* (plânsul îl îneacă) *Iertaţi-mă, fraţilor, dacă sunt mişcat...suindu-mă la această tribună ... pentru a vă spune şi eu ... ca orice român, ca orice fiu al ţării sale ... în aceste momente solemne ...*(abia îşi stăpâneşte plânsul) *mă gândesc .. la ţărişoara mea ... la fericirea ei ... la progresul ei* (crescendo)*... la viitorul ei!* (Plâns în hohot.)

(I. L. Caragiale)

Scanned with OKEN Scanner

6. Interpretați în echipe de doi colegi dialogurile textelor a, b, c, d, e adaptându-vă elementele nonverbale la fiecare situație de comunicare sugerată de text.

7. Discutați în grupe de câte 4-6 colegi. Alegeți una dintre următoarele teme de discuție sau o altă temă, propusă de voi.

- cartea – obiect cultural;
- profesii ale viitorului;
- televizorul în viața noastră;
- pericolul drogurilor;
- tutunul în viața oamenilor;
- ocrotirea naturii.

La sfârșitul discuției, pregătiți un *portofoliu*, în care să cuprindeți: texte și / sau imagini selectate și prezentate în cadrul discuției, întrebările formulate, ideile cele mai importante exprimate în cadrul discuției și numele celor ce le-au transmis.

Îndrumări:

Pregătiți din timp dezbaterea!

1) Alegeți-vă un **moderator** care:
   - va face prezentarea inițială a temei, subliniind importanța acesteia;
   - își va pregăti întrebări pentru membrii grupei, astfel încât să fie cuprinse aspectele cele mai importante, de cel mai mare interes, ale temei propuse spre dezbatere;
   - va nota soluțiile acceptate de majoritatea grupului, în cazul unor puncte de vedere diferite, al unor discuții în contradictoriu;
   - va prezenta, în fața întregii clase, portofoliul grupei.
2) Fiecare membru al grupei trebuie să-și cunoască sarcinile:

a) să aibă cel puțin câte două intervenții (opinii personale, transmiterea unor opinii citite sau ascultate prin mijloacele mass-media, prezentarea unor fotografii, însoțite de scurte comentarii etc.);

b) să noteze pe o foaie de hârtie ideile interesante și numele celor ce le-au exprimat, pentru a le înainta moderatorului.

Scanned with OKEN Scanner

2. Organizarea logico-semantică a monologului

Este important să ştii:

❒ **Monologul** este situaţia de comunicare în cadrul căreia o persoană îşi exprimă propriile gânduri, sentimente, senzaţii, stări etc.

❒ Monologul poate apărea în diferite situaţii:
Exemple:

- vorbirea unei persoane cu sine însăşi;
- rostirea unei replici de dimensiuni ample în cadrul unui dialog, neîntrerupte de ceilalţi participanţi.

❒ După modul de exprimare, monologul poate fi:

- interior – neexprimat cu voce tare;
- exterior – exprimat de regulă, în faţa unui auditoriu, dar şi pentru sine, cu voce tare.

❒ După conţinut şi modul de organizare, monologul poate fi:

- expozitiv – prin care se informează auditoriul în legătură cu un subiect, şi se dau explicaţiile necesare pentru a fi înţeles;
- demonstrativ – prin care se prezintă o opinie, o opţiune sau un punct de vedere, însoţit de argumente sau probe menite să convingă auditoriul asupra acestora;
- narativ – prin care se relatează o întâmplare sau un eveniment în succesiunea sa temporală, plasat într-un anumit spaţiu;
- descriptiv – prin care se prezintă oral, în mod succesiv, caracteristicile şi proprietăţile unui obiect (lucru, persoană, peisaj, fenomen etc.).

EXERSEAZĂ!

1. a) Citeşte cu atenţie textele următoare.
b) Identifică, în fiecare text, monologul şi cuvintele prin care este introdus.
c) Indică tipul de monolog (interior-exterior; expozitiv - demonstrativ), aducând argumente pentru fiecare afirmaţie făcută.

1) *Într-o zi, când Toma nu se ducea cu poşta, a primit vestea că bătrânul de la Tarniţă şi-a frânt un picior, căzuse dintr-un car cu lemne. Ceasul rău! Aşa spunea şi bătrâna, care îşi acoperi faţa cu palma făcută căuş, îngăimând pentru ea: „Lanţul nenorocirilor, aşa cum i-am prezis-o. E prea dintr-o bucată omul meu. Nu iartă deloc. Vrea să meargă toate după tipic. Pentru asta, Dumnezeu îl pune la încercare. Să-l vadă dacă şi-n faptă e ca şi în vorbă."*
(Sabin Velican)

Scanned with OKEN Scanner

2) *Nicu Polonicul păşea pe uliţă agale şi îşi spunea în gând: „Trebuie să lucrez intens cu Alecu, fiindcă timpul e scurt! Singurul lucru pe care l-am reuşit până acum este acela că răspunde când îl strig pe nume şi vine spre mine. Dar asta numai când am cratiţa cu mâncare în mână. «Hm! Mare lucru! o să spună copiii. E un purcel ca toţi purceii!»"*

3) *– Şi asta-i vestea rea, moşnege?*

– D-apoi, îngăduieşte puţin, măi babă ... Când ţi-oi spune până la sfârşit, cred că ţi s-a încrâncena şi ţie carnea pe tine.

– Dar de ce, moşnege? Vai de mine!

– D-apoi ... măi babă, ascultă: împăratul a dat ştire, prin crainicii săi, în toată lumea: că [ori]cine s-a afla să-i facă, de la casa aceluia şi până la curţile împărăteşti, un pod de aur, pardosit cu pietre scumpe, şi feliu de feliu de copaci, pe de o parte şi pe de alta, şi în copaci să cânte tot felul de paseri, care nu se mai află pe lumea asta, aceluia îi dă fata; ba cică-i mai dă şi jumătate din împărăţia lui. Iară cine s-a bizui să vie ca s-o ceară de nevastă, şi n-o izbuti să facă podul ăla cum ţi-am spus, aceluia pe loc îi şi taie capul. Şi cică, până acum, o mulţime de feciori de crai şi de împăraţi, cine mai ştie de pe unde, au venit, şi nici unul din ei n-a făcut nici o ispravă; şi împăratul, după cum s-a hotărât, pe toţi i-a tăiat, fără cruţare, de le plânge lumea de milă!... Ba şi împăratul cică s-a îmbolnăvit de supărare!

– Of, moşnege, of!...

(Ion Creangă)

4) *Sandu l-a întrebat pe colegul lui:*

– Dane, cum arată broasca ţestoasă de apă pe care ţi-ai adus-o din Delta Dunării?

– Dacă eşti curios, ţi-o pot descrie, dar mai bine treci pe la mine s-o priveşti în bazinul pe care i l-am improvizat. Broasca ţestoasă de apă are lungimea de 32 cm, din care 8 cm îi aparţin cozii. De aceea i se mai zice ţestoasa cu coadă lungă. Corpul îi este acoperit cu ţest, de unde provine denumirea de ţestoasă. Ţestul, cu rol de apărare, este format dintr-o parte dorsală mai bombată, numită carapace şi o parte ventrală turtită, numită plastron.

Carapacea şi plastronul sunt unite în părţile laterale, lăsând în faţă şi în spate câte o deschidere, prin care ies sau se retrag capul, coada şi picioarele, pentru a nu fi muşcate de duşmani. Capul şi membrele sunt de culoare închisă, punctată cu galben. Carapacea are un fond cafeniu-măsliniu, cu puncte şi liniuţe de culoare galbenă.

(după L. Caradan, I. Gherghescu şi B Crăciun, *Misterioasa viaţă a reptilelor – Mică enciclopedie şcolară*)

e) *– Victore, construieşte un monolog oral prin care să demonstrezi cărui gen literar îi aparţin versurile:*

Scanned with OKEN Scanner

„Ce-ţi doresc eu ţie, dulce Românie,
Ţara mea de glorii, ţara mea de dor,
Braţele nervoase, arma de tărie,
La trecutu-ţi mare, mare viitor!"

(M. Eminescu)

– *Voi remarca mai întâi că versurile citate se caracterizează prin* **subiectivitate**. *Eul liric îşi face simţită prezenţa prin intermediul pronumelui personal* ***eu*** *şi al adjectivului posesiv* ***mea****, exprimându-şi propriile sentimente de iubire şi de respect faţă de ţară, căreia i se adresează* **în mod direct**, *prin vocativele: „dulce Românie, ţara mea de dor".*

Pentru exprimarea sentimentelor, poetul apelează la **elemente de expresie artistică**: *epitete („braţele* ***nervoase****, trecutu-ţi* ***mare****„), inversiuni (****dulce*** *Românie,* ***mare*** *viitor), epitete metaforice („ţară ...* ***de dor****, ţară ...* ***de glorii****"), interogaţia retorică.*

Datorită caracteristicilor menţionate, consider că versurile citate aparţin genului **liric**.

2. Construieşte şi prezintă colegului de bancă monologuri expozitive, prin care să dai informaţii despre:

a) un animal preferat;
b) o plantă preferată;
c) şcoala în care înveţi;
d) o carte preferată;
e) un film sau o emisiune TV preferată;
f) un sportiv preferat;
g) localitatea în care trăieşti;
h) o operă de artă preferată (pictură; sculptură).

Îndrumări:

❒ Documentează-te, mai întâi, în legătură cu tema aleasă (enciclopedii, dicţionare, observaţii proprii, lecturi geografice, reviste, almanahuri etc.);
❒ Începe monologul printr-o frază originală, care să capteze atenţia auditoriului pentru tema propusă;
❒ Stabileşte 3-4 idei pe care să le dezvolţi într-o expunere: **clară** (cu idei bine structurate şi corecte din punct de vedere gramatical); **coerentă** (cu ideile ordonate într-o succesiune logică); **atractivă** şi **convingătoare**; încadrată în timpul alocat.
❒ Foloseşte:
a) lexic specific domeniului în care este încadrată expunerea (zoologie, botanică, construcţii, cinematografie, geografie, artă plastică etc.);
b) verbe la timpul prezent;
c) structuri sintactice simple;
d) mijloace auxiliare care să-ţi susţină expunerea (fotografii, desene, schiţe, hartă etc.);

Scanned with OKEN Scanner

e) elemente nonverbale care sporesc farmecul şi expresivitatea expunerii (pauze, modelarea vocii, intonaţie, mimică, gesturi etc.).

3. a) Citeşte următorul monolog demonstrativ susţinut de un elev în faţa clasei:

Dragi colegi,

Vreau să vă atrag atenţia asupra unui eveniment surprinzător, de maximă noutate în viaţa şcolii noastre: înfiinţarea emisiunii „Info 280" ce se va transmite prin staţia de amplificare în fiecare zi de luni, între orele 7^{50}-8^{00} şi 13^{50}-14^{00}.

Pentru înfiinţarea emisiunii, este nevoie de doi prezentatori pricepuţi în arta conversaţiei şi în redactarea textelor ce se vor reprezenta. De asemenea, sunt necesari patru-cinci „reporteri" care să culeagă informaţii despre cele mai importante şi noi evenimente din viaţa şcolii, şi doi colaboratori care să verifice corectitudinea informaţiilor.

Îmi exprim convingerea că „Info 280" va avea un rol important în viaţa şcolii noastre, de aceea cred că ar fi bine ca iniţierea acestei emisiuni să aparţină clasei noastre. Susţin această idee pentru că:

- *avem cel puţin doi colegi care întotdeauna ne informează cu „noutăţile" şcolii atât în recreaţii, cât şi prin „poşta" cu bileţele din timpul unor ore de curs, pe care sunt convins că-i cunoaşteţi;*
- *avem colegi pricepuţi în arta interviurilor, care ştiu să pună întrebări interesante şi să surprindă esenţialul din răspunsurile lungi;*
- *avem „detectivii" noştri care simt imediat diferenţa dintre adevăr şi minciună;*
- *există un îndrumător profesionist, de valoare: doamna dirigintă, profesoară de limba şi literatura română.*

Aşadar, aştept părerile voastre în legătură cu opinia mea şi, dacă sunteţi de acord cu această activitate dificilă, dar interesantă, chiar pasionantă, faceţi propuneri pentru „posturile" necesare.

b) Identifică:

- tema monologului;
- intenţia / scopul acestuia;
- informaţiile transmise;
- opinia vorbitorului cu valoare de ipoteză ce trebuie demonstrată;
- argumentele folosite pentru demonstrarea *ipotezei*;
- concluzia monologului,

4. Construieşte textul unui monolog prin care să semnalezi un eveniment cultural (film nou, expoziţie de cultură / sculptură, piesă de teatru, emisiune

Scanned with OKEN Scanner

TV pe teme culturale, deschiderea unui muzeu etc.), cu intenția de a-ți determina colegii să participe la evenimentul prezentat.

Îndrumări:

❒ Pentru a realiza textul monologului argumentativ, ce urmează să-l prezinți oral, procedează astfel:

- informează-te asupra celor mai noi şi mai interesante evenimente culturale din viața localității în care locuieşti (ziare, reviste culturale, TV etc.);
- urmăreşte – prin prezența ta directă – evenimentul pe care-l selectezi;
- notează-ți, pentru a prezenta colegilor, aspectele pozitive ale evenimentului cultural selectat de tine şi alte argumente prin care să demonstrezi importanța participării colegilor la evenimentul propus;
- ia în considerare eventualele obiecții sau contraargumente ale unor colegi şi pregăteşte-ți argumentele pentru a le combate (costul intrării prea scump, valoarea culturală / educativă mai mică, tema nu are legătură cu programa de la anumite discipline de studiu, evenimentul nu poate fi înțeles decât cu îndrumarea unor persoane autorizate etc.).

5. Construieşte textul unui monolog demonstrativ prin care să susții în fața colegilor un traseu interesant pentru o excursie, cu scopul de a-i determina să-l adopte.

Pregăteşte-ți, în vederea expunerii argumentelor şi o hartă cu obiective ce pot trezi curiozitatea ascultătorilor.

6. Găseşte cel puțin patru argumente prin care să susții în fața părinților hotărârea ta de a te înscrie la cercul de informatică. Pregăteşte răspunsuri pentru eventualele contraargumente ale părinților, ca: diminuarea timpului de învățare, îmbolnăvirea ochilor, diminuarea timpului necesar jocului în aer liber etc.

7. Considerând proverbele următoare ca ipoteze, construieşte texte demonstrative orale cuprinzând informații din viața cotidiană, prin care să evidențiezi valoarea de adevăr a proverbelor date:

a) *Lenea e cucoană mare / Care nu-ți dă de mâncare.*
b) *Când pisica nu-i acasă, / Şoarecii joacă pe masă.*
c) *Adevărul iese la suprafață ca untdelemnul deasupra apei.*

8. Formulează oral patru argumente pentru a demonstra că textul următor aparține genului epic.

De o săptămână şi mai bine, de când Moş Simion îşi îngropase singurul fecior pe care-l avusese, uşa colibei n-a mai fost deschisă. Tot timpul umblase bătrânul aşa, rătăcind prin vecini şi pe la cârciume, ca să-şi mai înece amărăciunea care-i umplea inima şi să uite jalea ce-i chinuia mintea.

Scanned with OKEN Scanner

Mereu repeta deznădăjduit: „La ce bun rămăşiţa asta de zile care mi-a lăsat-o Dumnezeu!"

Grecul, care avea pescăria în arendă, l-a iertat câteva zile, pe urmă i-a cerut să-şi urmeze meseria că altfel nu-i mai dă făină. Bătrânul s-a întors iar la barca lui, rămasă părăsită pe mal, în bătătura colibei.

Ce era de făcut? Trebuia să se hrănească cât mai avea de trăit ...

(Jean Bart)

9. Menţionează specia literară căreia îi aparţine următorul text şi prezintă oral patru argumente însoţite de exemple din text, care să-ţi susţină afirmaţia făcută.

„– Ei, vezi, mă rog, ce nătărău!
Tot înapoi se dă."
Aşa un rac pe fiul său
Odată-l ocăra.
„– O, bunul meu părinte!
Răspunse racul fiu –
Cum mergi tu înainte?
Mă iartă că nu ştiu
Şi dar, te rog, mă-nvaţă;
Dă-mi pildă şi povaţă,
Şi-apoi, eu după tine
Voi merge foarte bine."

E grea pretenţia fără exempluri bune,
Să fie cineva desăvârşit în lume.

(Al. Donici)

10. Susţine oral, în faţa unui coleg, un monolog prin care demonstrezi cărui gen literar îi aparţine textul de mai jos, aducând, pentru susţinerea ideii, patru argumente însoţite de explicaţii şi exemple din text.

La mijloc de codru des
Toate păsările ies,
Din huceag de aluniş,
La voiosul luminiş,
Luminiş de lângă baltă,
Care-n trestia înaltă
Legănându-se din unde,
În adâncu-i se pătrunde
Şi de lună şi de soare
Şi de păsări călătoare,
Şi de lună şi de stele
Şi de zbor de rândunele
Şi de chipul dragei mele.

(M. Eminescu)

11. Formulează o judecată de valoare asupra unei cărţi citite. Susţine afirmaţia făcută prin patru argumente şi două comparaţii, însoţite de explicaţii şi exemple din text.

12. Exprimă-ţi propriul gust în legătură cu obiectele de vestimentaţie pe care îţi place să le porţi. Argumentează alegerea făcută, în faţa unui prieten sau a unui membru din familie.

Scanned with OKEN Scanner

II. COMUNICAREA SCRISĂ

1. Organizarea textului scris. Construcția și reconstrucția textului narativ

Este important să știi:

❒ Subiectul textului **narativ** se structurează în următoarele momente:

1) **expoziţiunea** (precizarea circumstanţelor întâmplării şi a participanţilor la acţiune);

2) **intriga** (cauza care determină întâmplările povestite);

3) **acţiunea** (întâmplările, faptele, evenimentele povestite prezentate în ordine cronologică);

4) **punctul culminant** (momentul de maximă tensiune);

5) **deznodământul** (sfârşitul întâmplării).

❒ La elaborarea planului unei compuneri de tip narativ, vei respecta momentele subiectului menţionate.

Pentru organizarea logică a textului narativ se impun reguli vizând folosirea verbelor şi a unor elemente ce marchează trecerea de la un moment al acţiunii la altul:

a) pentru prezentarea indicilor temporali şi spaţiali, ca şi pentru evocarea unor acţiuni de durată se folosesc verbe la **indicativ-imperfect.**

Exemple:

• *Spre asfinţit, în fundul pădurii, **clipeau** încă fire de jar sub spuză; într-acolo **se strecurau** nesimţit cele din urmă păsările.*

(M. Sadoveanu)

• *Şi-n locul ei **era** o altă uliţă, pe braţele căreia **râdeau** alţi copii...*

(I. Teodoreanu)

b) Pentru indicarea unor momente precise ale acţiunii, se folosesc verbe la **indicativ-perfectul compus.**

Exemplu:

• *El ştie c-ai pricepu prea târziu de ce ţi-a ieşit copilul înainte şi că te-ai căit de a-l fi gonit cu asprime. Te-a văzut cum l-ai adus în casă, cum l-ai îngrijit, cum i-ai încărcat braţele cu jucării...*

(I. Al. Brătescu-Voineşti)

c) Pentru a marca trecerea de la un moment al acţiunii la altul, poţi folosi adverbe sau grupări de cuvinte cu valoare temporală, ca: **mai întâi, la început, apoi, după aceea, deodată, când, îndată ce, în timp (vreme) ce, în acelaşi timp, după un timp, ajungând acolo, în sfârşit, în ziua (clipa) aceea** etc.

Scanned with OKEN Scanner

EXERSEAZĂ!

1. Identifică, în textele următoare, indicii temporali / spațiali și participanții la acțiune:

a) *Foicica fagului,*
La poalele muntelui,
Muntelui Pleșuvului,
În mijlocul câmpului,
La puțul
Porumbului,
Pe câmpia verde-ntinsă
Și de cetine coprinsă,
Șade Toma Alimoș,
Haiduc din Țara-de-Jos.
.....

Și departe ce-mi zărea?
Că-mi venea, măre, venea
Stăpânul
Moșiilor
Și domnul
Câmpiilor,
Manea, slutul
Și urâtul;
Manea, grosul
Ș-arțăgosul;
.....

(*** *Toma Alimoș* – baladă populară)

b) *Nu e frig. A fost înainte cu câteva zile până a înghețat tina. Acum e bine [...] Lelea Anuța e tare necăjită [...] Are treabă în tindă, în cameră, prin curte după lemne. Au făcut foc în camera dinainte și aici fierbe mâncarea pe vatră. Rar privește și ea prin geam: ninge rar și acum [...]*

Lelea Anuța începe deodată să caute cu înfrigurare prin solnița agățată într-un cui.

(I. Agârbiceanu)

c) *Odată, înainte de culcare, bunicul ne-a întrebat:*

– Copii, vreți să vă povestesc despre strămoșii noștri?

– Povestește-ne bunicule, povestește-ne! – am răspuns noi curioși.

– A fost demult, în vreme veche o împărăție mare și puternică. Oamenii care au ridicat pe lume acea putere se chemau romani, iar scaunul împărăției era la Roma. De acolo porneau poruncile împăraților către marginile împărăției, până la oștile lor, îmbrăcate în zale și coifuri.

Iată însă că, tot atunci, s-a găsit un neam care s-a apărat cu dârzenie împotriva romanilor. Acel neam trăia în Dacia, adică în locul în care trăim noi acum. Erau dacii, un neam dârz, iute și războinic. Multă vreme romanii nu i-au putut supune pe daci...

În acest moment, somnul a pus stăpânire pe noi. Dimineața, l-am întrebat curioși pe bunicul:

– Și ce s-a mai întâmplat cu dacii? Povestește-ne, bunicule! Te rugăm....

(Dumitru Almaș)

Scanned with OKEN Scanner

EXERSEAZĂ!

1. Identifică, în textele următoare, indicii temporali / spaţiali şi participanţii la acţiune:

a) *Foicica fagului,*
La poalele muntelui,
Muntelui Pleşuvului,
În mijlocul câmpului,
La puţul
Porumbului,
Pe câmpia verde-ntinsă
Şi de cetine coprinsă,
Şade Toma Alimoş,
Haiduc din Ţara-de-Jos.
.....

Şi departe ce-mi zărea?
Că-mi venea, măre, venea
Stăpânul
Moşiilor
Şi domnul
Câmpiilor,
Manea, slutul
Şi urâtul;
Manea, grosul
Ş-arţăgosul;
.....

(*** *Toma Alimoş* – baladă populară)

b) *Nu e frig. A fost înainte cu câteva zile până a îngheţat tina. Acum e bine [...] Lelea Anuţa e tare necăjită [...] Are treabă în tindă, în cameră, prin curte după lemne. Au făcut foc în camera dinainte şi aici fierbe mâncarea pe vatră. Rar priveşte şi ea prin geam: ninge rar şi acum [...]*

Lelea Anuţa începe deodată să caute cu înfrigurare prin solniţa agăţată într-un cui.

(I. Agârbiceanu)

c) *Odată, înainte de culcare, bunicul ne-a întrebat:*

– Copii, vreţi să vă povestesc despre strămoşii noştri?

– Povesteşte-ne bunicule, povesteşte-ne! – am răspuns noi curioşi.

– A fost demult, în vreme veche o împărăţie mare şi puternică. Oamenii care au ridicat pe lume acea putere se chemau romani, iar scaunul împărăţiei era la Roma. De acolo porneau poruncile împăraţilor către marginile împărăţiei, până la oştile lor, îmbrăcate în zale şi coifuri.

Iată însă că, tot atunci, s-a găsit un neam care s-a apărat cu dârzenie împotriva romanilor. Acel neam trăia în Dacia, adică în locul în care trăim noi acum. Erau dacii, un neam dârz, iute şi războinic. Multă vreme romanii nu i-au putut supune pe daci...

În acest moment, somnul a pus stăpânire pe noi. Dimineaţa, l-am întrebat curioşi pe bunicul:

– Şi ce s-a mai întâmplat cu dacii? Povesteşte-ne, bunicule! Te rugăm....

(Dumitru Almaş)

Scanned with OKEN Scanner

d) *Într-o zi, pe când eram în clasa întâi şi învăţam cu doamna învăţătoare Iulia Popescu, Azorel mi-a făcut o figură pe care nu pot s-o uit.*

Fără să-l observ, s-a luat după mine până la intrarea în clasă. Era ora opt fix şi nu-l mai puteam duce acasă, aşa că l-am luat în braţe şi l-am înghesuit în pupitrul băncii, ţinându-l cu mâna dreaptă, ca să nu iasă.

Deodată, doamna învăţătoare ne-a cerut să povestim despre animalul nostru perfect. Bucuroasă, am ridicat mâna. Îmi plăcea să povestesc despre năzbâtiile lui Azorel. În aceeaşi clipă, căţelul a zbughit-o din pupitru şi a început să ţopăie pe bănci, peste caietele şi cărţile copiilor. S-a stârnit o larmă şi o veselie de nestăpânit. A râs şi doamna Iulia.

După zece minute, Andrei l-a prins pe hoinar şi a-ntrebat al cui este.

Am ieşit din bancă, roşie la faţă, şi mi-am recuperat „animalul preferat", apoi m-am întors la locul meu. După ce copiii s-au potolit, doamna Iulia m-a rugat să nu-l mai aduc pe Azorel la şcoală şi aşa am făcut.

După această întâmplare l-am urmărit zilnic, cu multă atenţie. Închideam portiţa cu grijă, să nu mă mai trezesc în clasă cu micul meu prieten neastâmpărat.

(Din colecţia de compuneri realizate de elevi)

2. a) Alcătuieşte planul de idei principale ale povestirii bunicului din textul c) (exerciţiul nr. 1).

b) Completează planul cu alte trei idei principale, care să cuprindă, în final, momentul formării poporului român şi a limbii române.

3. Reconstruieşte textul narativ istoric, dezvoltându-l pe baza ideilor principale adăugate.

4. Realizează o povestire la persoana I, de 1-2 pagini, în care să relatezi despre începuturile lecturii tale preferate.

Îndrumări:

a) Realizează un plan simplu de idei, axat pe momentele principale ale subiectului unei naraţiuni:
- expoziţiune (indicii de timp şi de spaţiu: când? unde?);
- intriga (cauza care a determinat dorinţa de a citi);
- acţiunea (faptele şi întâmplările înlănţuite cronologic);
- deznodământul (sfârşitul acţiunii şi eventualele urmări).

b) Dezvoltă în poveste planul conceput.

c) Fii atent la folosirea verbelor în povestire şi la elementele de legătură dintre etapele acţiunii.

d) Poţi introduce şi descrieri ale unor coperte sau ilustraţii de cărţi.

Scanned with OKEN Scanner

5. Reconstruieşte textul obţinut (de la exerciţiul nr. 4), restrângându-l la o jumătate de pagină.

6. Identifică, în textele a, b, c, d de la exerciţiul nr. 1, cuvintele sau grupurile de cuvinte prin care este marcată trecerea de la un moment la altul al acţiunii.

7. a) Citeşte, pe rând, întâmplările prezentate în textele de mai jos.
b) Reconstruieşte în scris textele, dezvoltându-le prin expansiune.
c) Adaugă:

- prezentarea clară a spaţiului şi a timpului acţiunii;
- cauza care a determinat acţiunea;
- una-două noi etape ale acţiunii sau un alt sfârşit;
- eventualele urmări ale acţiunii;
- poţi adăuga şi descrieri ale obiectelor, fiinţelor, peisajelor etc.

1) *Într-o noapte, la locuinţa lui Petre Udrea, a izbucnit un incendiu care a fost stins de pompierii chemaţi la faţa locului abia după patru ore, tocmai când focul ameninţa o clădire învecinată.*

2) *Un tigru fioros a scăpat din cuşcă tocmai când dresorul voia să-l ia şi să-l introducă în scenă. Aflat în libertate, tigrul a alergat în parcul din faţa circului unde se aflau mulţi copii însoţiţi de părinţi şi de bunici.*

3) *Un hoţ încerca să pătrundă pe fereastră, în apartamentul în care locuia Viorel. Cu prezenţă de spirit, Viorel a îndreptat spre el un pistol de jucărie, somându-l să iasă afară. Speriat, hoţul s-a aruncat de la fereastra aflată la etajul doi, fracturându-şi un picior.*

8. Redactează o naraţiune de o pagină, în care să relatezi, la persoana a III-a, o întâmplare deosebită din istoria neamului nostru.

9. Reconstruieşte textul realizat, încadrându-te ca participant la acţiune, care relatează la persoana I.

10. Reconstruieşte acelaşi text, transformându-l într-o povestire în ramă (vezi exemplul textului c de la exerciţiul nr. 1), cuprinzând două pagini de caiet.

11. Povesteşte, într-o naraţiune de o pagină, o întâmplare dramatică petrecută într-o zi de iarnă.

12. Reconstruieşte textul narativ de la exerciţiul nr. 11 dezvoltându-l pe două pagini, prin adăugarea unor detalii semnificative (descrierea zilei de iarnă, descrierea unor personaje, adăugarea unor întâmplări secundare etc.).

13. Povesteşte, într-un text de 1-2 pagini, o întâmplare hazlie petrecută în vacanţă, la mare. Îmbină povestirea cu descrierea, în 6-8 momente ale acţiunii.

Scanned with OKEN Scanner

14. Rescrie narațiunea realizată la exercițiul nr. 9, reducând-o la mai puțin de o pagină, prin eliminarea elementelor de detaliu.

15. Rescrie textul d de la exercițiul nr. 1, realizând povestirea la persoana a III-a. Dă un nume naratorului din textul dat.

16. Reconstruiește prin expansiune textul rezultat de la exercițiul nr. 15. (Adaugă elemente de detaliu, constând în descrieri, dialoguri și noi episoade ale acțiunii).

17. Compune, la alegere, un text narativ de două pagini, adoptând tipul preferat de narațiune: polițistă, de aventură, istorică, S.F., schiță comică etc.

Îndrumări:

a) Alege-ți tema și personajele.
b) Întocmește planul de idei principale.
c) Adaugă ideile secundare, cuprinzând elementele de detaliu semnificative.
d) Dezvoltă ideile principale și secundare în povestire ținând seama de momentele subiectului (poți introduce descrierea și dialogul).
e) Folosește mijloace expresive / figuri de stil (epitete, comparații, repetiții, enumerații, antiteza etc.)

18. Reconstruiește textul narativ obținut la exercițiul nr. 13 prin restrângere, eliminând: descrierile, dialogurile și alte elemente de detaliu ale firului acțiunii.

2. Fișa de lectură

Este important să știi:

❒ **Fișa de lectură** este un instrument de documentare, necesar în scrierea despre textul literar sau nonliterar, care cuprinde însemnări și observații notate în timpul lecturii unui text.

❒ Pentru realizarea unor compuneri despre textul literar, fișa poate să cuprindă informații a) despre **autor și opera sa;** b) despre **textul citit** (încadrarea în volumul din care face parte, în genul literar / specia literară căreia îi aparține; citate cu opinii critice referitoare la text); c) despre **conținutul / forma** textului literar.

❒ Informațiile despre conținut / formă diferă în funcție de genul literar (epic sau liric) căruia îi aparține textul citit:

Scanned with OKEN Scanner

Exemple:

a) **Pentru un text epic:**

• *cine povesteşte* (indici ai existenţei naratorului, persoana la care aceasta povesteşte: I sau a III-a);

• *ce povesteşte* (coordonatele temporale şi spaţiale, momentele subiectului, personajele);

• *cum povesteşte* (alternarea naraţiunii cu descrierea şi / sau cu dialogul, ritmul şi tensiunea conflictului, modalităţi de caracterizare a personajelor, particularităţi ale stilului autorului: oralitatea, umorul etc.)

• *opinii personale* privind semnificaţia titlului sau a textului etc.

b) **Pentru un text liric:**

• *cine comunică* (indici ai prezentării *eului liric*, persoana I sau a II-a; subiectivitatea);

• *ce comunică* (aspect general de viaţă înfăţişat, ideile, sentimentele, senzaţiile transmise);

• *cum comunică* (imagini artistice, figuri de stil folosite pentru exprimarea propriilor idei / sentimente, elemente de versificaţie, tonul general);

• formularea unor opinii personale despre textul citit (semnificaţia generală, mesajul poetului, impresii proprii în urma lecturii etc.).

Atenţie! Este bine ca fiecare aspect evidenţiat în fişă să fie însoţit de citate adecvate din text!

EXERSEAZĂ!

1. Recitește, la alegere, una din schițele *Vizită*...sau *D-l Goe* de I. L. Caragiale, completând următoarele fișe de lectură (pe suport de hârtie reprezentând 1/4 dintr-o coală A_4).

Fişa numărul 1:

- Autorul:.....
- Titlul volumului:.....
- Titlul textului:.....
- Genul literar:.....Specia literară:..... .....
- Indici ai prezenţei naratorului:.....
- Aspectul general de viaţă de la care porneşte autorul în crearea textului:..... .....
- Situaţia iniţială (timpul, locul, personajele) .....

Scanned with OKEN Scanner

Fişa numărul 2:

- Autorul:.....
- Titlul textului: .....
- Momentele subiectului: .....

1).....

2).....

Fişa numărul 3:

- Autorul:.....
- Titlul textului: .....
- Personajele:

Personajul	Tipul de personaj	Trăsături fizice / morale	Citate semnificative
Goe	principal	...	...
Mam'mare	...	...	...

Fişa numărul 4:

- Autorul:.....
- Titlul textului: .....

a) Structura titlului:.....

b) Semnificaţie:

.....

Fişa numărul 5:

- Autorul:.....
- Titlul textului: .....

1) Alternarea naraţiunii cu descrierea şi cu dialogul (explicaţii, exemple): .....

.....

2) Relaţia dintre personajul principal şi celelalte personaje:.....

.....

Scanned with OKEN Scanner

2. Citeşte textul următor şi completează fişele de lectură de mai jos:

În păduri trosnesc stejarii! E un ger amar, cumplit!
Stelele par înghețate, cerul pare oțelit,
Iar zăpada cristalină pe câmpii strălucitoare
Pare-un lan de diamanturi ce scârțâie sub picioare.

Fumuri albe se ridică în văzduhul scânteios
Ca înaltele coloane unui templu maiestos,
Şi pe ele se aşază bolta cerului senină
Unde luna îşi aprinde farul tainic de lumină.

O! tablou măreț, fantastic!... Mii de stele argintii
În nemărginitul templu ard ca vecinice făclii.
Munții sunt a lui altare, codrii– organe sonoare
Unde crivățul pătrunde, scoțând note-ngrozitoare.

Totul e în neclintire, fără viață, fără glas;
Nici un zbor în atmosferă, pe zăpadă nici un pas;
Dar ce văd?... În raza lunii o fantasmă se arată ...
E un lup ce se alungă după prada-i spăimântată!

(V. Alecsandri)

Fişa numărul 1:

- Autorul:.....
- Titlul textului: .....
- Titlul volumului: .....
- Specia literară căreia îi aparține:.....
- Genul literar căruia îi aparține: .....
- Patru argumente care demonstrează apartenența la acest gen:
  1) .....
  2) .....
  3) .....
  4) .....

Scanned with OKEN Scanner

Fişa numărul 2:

- Autorul:.....
- Titlul textului: .....
- Figuri de stil:

Figura de stil	Contextele în care apare
epitetul: a) simplu	„ger *amar, cumplit*"; .....
b) dublu	.....
comparaţia	.....
hiperbola	.....
personificarea	.....
imersiunea	.....
repetiţia	.....
metafora	.....

Fişa numărul 3:

- Autorul:.....
- Titlul textului: .....
- Caracteristici ale peisajului contemplat de eul liric (cu exemple din text): .....
- Sentimentele eului liric (exemple din text):.....
- Tonul general al poeziei:.....

Fişa numărul 4:

- Autorul:.....
- Titlul textului: .....
- Versificaţia (strofe, versuri, măsura, ritmul, rima):.....
  .....

Scanned with OKEN Scanner

3. Textul documentar

Este important să ştii:

❒ **Textul documentar** este un text prin care se oferă informaţii despre evenimente reale trecute sau actuale din viaţa oamenilor, despre locuri, despre personalităţi, despre cărţi etc.

Exemple: discursuri, articole din ziare şi reviste prezentând evenimente istorice, politice, culturale sau sociale ce pot fi însoţite şi de fotografii, memorii, scrisori, ştiri difuzate prin mass-media, documente istorice (proclamaţii, legi, mărturii, hărţi etc.)

❒ Pentru realizarea unor teme sau a unor proiecte interesante în cadrul studiului literaturii române, e necesar să utilizezi documente referitoare la tema stabilită. Acestea pot fi: studii ale unor critici literari consacraţi, texte din istorii literare, memorii ori scrisori ale unor scriitori, articole (cronici) din presa literară etc.

Atenţie! Utilizarea textului documentar într-o lucrare proprie presupune:

- căutarea şi selectarea textului;
- o lectură atentă, eventual reluată a acestuia;
- extragerea, pe fişe de lectură, a ideilor adecvate temei pentru care ai selectat textul;
- notarea pe fişe a citatelor semnificative, pe care îţi propui să le reproduci în lucrare.

EXERSEAZĂ!

1. Extrage pe o fişă de lectură informaţiile din textul documentar reprodus mai jos, încercând să răspunzi la întrebările:

- despre ce eveniment cultural oferă informaţii?
- când şi unde se petrece evenimentul?
- de cine este organizat?
- sub egida cui apare volumul?
- cine l-a realizat şi cine a coordonat lucrarea?
- cine participă la eveniment?
- care este importanţa volumului lansat?

Vineri, 14 ianuarie 1994, ora 13, Muzeul Literaturii Române organizează lansarea volumului al XV-lea din seria „Opere" de Mihai Eminescu. Penultimul din serie şi ultimul în ordinea apariţiei, volumul apare sub egida Aca-

Scanned with OKEN Scanner

demiei Române şi a Muzeului Literaturii Române, fiind realizat de un colectiv de cercetători al Muzeului Literaturii Române, coordonat de domnii D. Vatamaniuc şi Petru Creţia. Vor vorbi despre imprimarea impresionantului tom de aproape 1500 de pagini, ce reprezintă punctul final la ediţia critică naţională „Eminescu", istoricii şi criticii literari: George Munteanu, Dimitrie Vatamaniuc, Alexandru Condeescu. Actorul Ştefan Iordache va citi pasagii din scrierile cuprinse în volum. Vor participa la acest eveniment scriitori, critici şi istorici literari, editori, ziarişti. Manifestarea va fi găzduită de Rotonda Muzeului Literaturii Române din B-dul Dacia nr. 12, sală unde au fost lansate toate celelalte volume eminesciene datorate cercetătorilor muzeului.

2. Proiectul ediţiei critice integrale a operei lui Mihai Eminescu a fost început de devotatul savant eminescolog D. Panaitescu-Perpessicius care, printr-o muncă asiduă, plină de pasiune şi de sacrificii, a scos la lumina tiparului primele şase volume, cuprinzând opera poetică a geniului naţional.

În anul 1963, după tipărirea celui de-al VI-lea volum, savantul, aproape orb în urma eforturilor de descifrare a manuscriselor, părăseşte şantierul ediţiei naţionale. În 1964 el adresează o scrisoare deschisă viitorului editor din anul 2000 – al ultimelor volume din opera lui Eminescu.

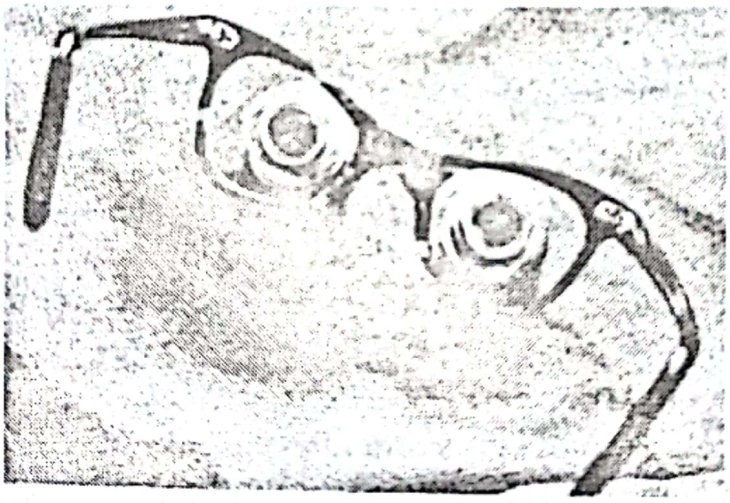

Ochelarii cu lupe folosiţi de Perpessicius datorită pierderii treptate a vederii

- Citeşte şi fişează acest text documentar, reprodus mai jos, menţionând:

I. • titlul textului;
   • autorul;
   • data conceperii textului;
   • scopul scrisorii.

II. Informaţii desprinse din text, însoţite de citate adecvate, privind:

Scanned with OKEN Scanner

a) vastitatea moştenirii literare lăsate de Eminescu în manuscrise şi a bibliografiei despre poetul naţional;

b) îndemnul privind continuarea şi finalizarea ediţiei integrale a operei eminesciene;

c) exprimarea sentimentului datoriei împlinite, trăit de editor la sfârşitul ediţiei monumentale.

O viaţă de om nu ajunge ca să cuprindă totalitatea moştenirii literare a lui Eminescu, singura, de altminteri, ce a lăsat, căci, după cum se ştie, coroanele mortuare i-au fost procurate cu talerul. Manuscrisele poetului, cele cincisprezece mii de file, majoritatea scrise cu multiplicarea grafiilor şi implicaţiilor, miilor de pagini ale gazetelor pe care le-a scris („Cu gândiri şi cu imagini / Înnegrit-am multe pagini"), parcurgerea, cât de cât, a imensei bibliografii eminesciene (ediţii, studii, monografii), a căror cunoaştere nu trebuie neglijată, creează condiţii şi situaţii dintre cele mai dificile. Mai ales dacă se ţine în seamă că orice experienţă şi orice stagiu sunt strict individuale şi că, oricât de preţioase, mai mult decât sugestii nu pot oferi altcuiva. Aşadar, singura soluţie pentru atingerea unui scop atât de nobil ca acela al editării integrale a operei eminesciene nu stă în crearea de colective, cât în corelarea (şi retuşarea, evident) rezultatelor câtorva generaţii de cercetători, ceea ce ar echivala cu prelungirea duratei unei vieţi de om până la limita unei longevităţi, aşa zicând colective, capabilă să epuizeze materia şi să ducă la un sfârşit misiunea. Ne mai despart 36 de ani de hotarul din urmă al secolului, timp în care câteva serii de cercetători îşi pot trece, ca-ntr-un lucreţian marş al torţelor (quasi cursores vitai lampada tradunt), făclia, din mână în mână, până la anul 2000...

Împlini-se-va, oare, minunea atâta timp râvnită, însă pe nedrept reclamată înainte de vreme? Le va fi dat, oare, celor din pragul veacului XXI să salute ediţia în foarte multe volume, integrală şi critică, a operei lui Eminescu? N-ar fi exclus. Cu condiţia, totuşi, să se pregătească încă de pe acum. Iar odată ajunşi la liman, să recunoască franc că altcumva nu era cu putinţă, că tânguirile de până atunci fuseseră nejustificate şi că editorii dinaintea lor pot să doarmă liniştiţi în lintoliile lor de veci. Pentru că fiecare dintr-înşii ne vom fi fost făcut, în felul său, datoria.

1964 PERPESSICIUS

Scanned with OKEN Scanner

3. a) Citeşte textul documentar reprodus mai jos şi observă ilustraţiile ce însoţesc textul:

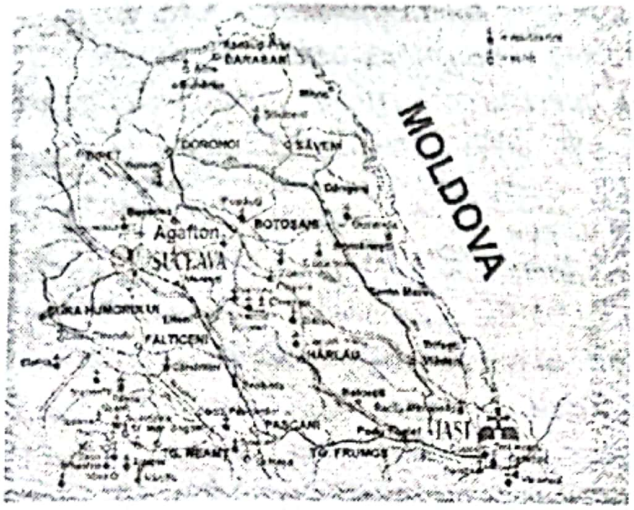

Biserica „Sfinţii Voievozi"
şi cimitirul mănăstirii

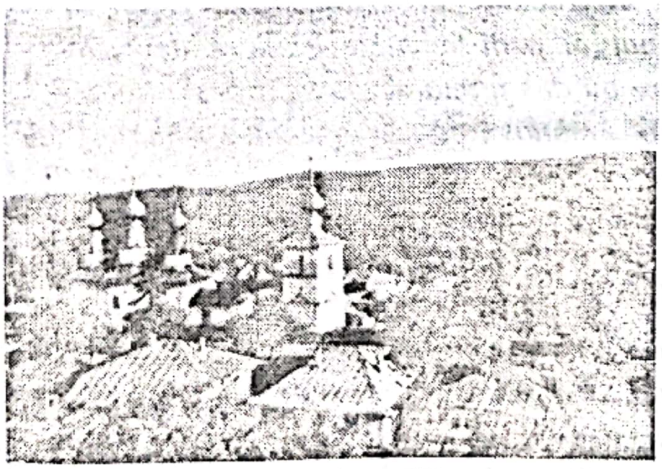

Mănăstirea „Pogorârea Sfântului Duh"
Agafton – vedere se ansamblu

Mănăstirea Agafton este situată pe Podişul Moldovei, la 8 km de oraşul Botoşani (spre Suceava). Aproape de pădurea Baisa, şoseaua străbate 1,5 km spre miazăzi şi drumul duce direct la Mănăstirea Agafton, aşezată pe culmea unui deal păduros.

Ansamblul monastic este format din biserica de lemn, ctitorită de sihastrul Agafton între anii 1728-1740 cu hramul „Sf. Voievozi" şi biserica de zid sau „din deal" construită între anii 1840-1844, ctitoria călugăriţelor şi a credincioşilor. La început a fost schit de călugări purtând numele întemeietorului ei, pustnicul Agafton. Acesta construieşte bisericuţa din bârne de stejar încheiate la colţuri prin aşa numitele „cheutori" în stilul vechilor biserici moldoveneşti. Deasupra naosului se înalţă turnuleţul de formă octogonală prevăzut cu trei ferestre. În interior biserica este împodobită cu picturi în frescă (1956) realizate de pictorul Ierom Vartolomeu Dolhan.

***Catapeteasma** este originală în stil neobizantin. În jurul bisericuţei se odihnesc osemintele foştilor călugări şi ale călugăriţelor. Aici se află şi mormintele celor trei mătuşi ale poetului Mihai Eminescu: Olimpiada, Fevronia şi Sofia Iuraşcu.*

După anul 1803 schitul lui Agafton este transformat în mănăstire de călugăriţe. Mărindu-se numărul acestora s-a simţit nevoia construirii unui nou locaş de închinare.

Scanned with OKEN Scanner

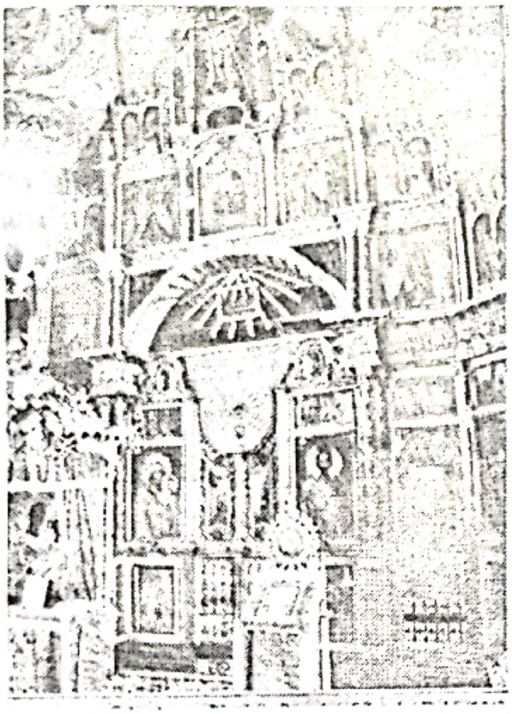

Catapeteasma Bisericii „Sfinții Voievozi" (1740)

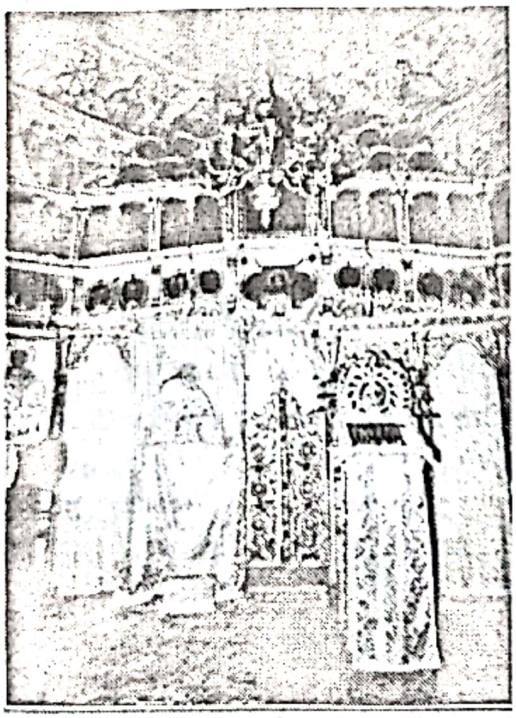

Catapeteasma Bisericii „Pogorârea Sfântului Duh" (1840)

Pe timpul mitropolitului Veniamin Costache s-a început construcția bisericii mari, de zid, stareță fiind maica Agafia Curt, care poate fi socotită prima ctitoră. Biserica are forma crucii, fără ornamentații exterioare. Acoperișul este prevăzut cu trei turnuri mari de lemn, cu baza octogonală și terminându-se cu obișnuitele bombeuri sub formă de ceapă.

Catapeteasma pictată în stil neobizantin e împodobită cu o frumoasă sculptură și e caracterizată prin acel gol mare deasupra ușilor împărătești. În fața catapeteasmei se afla o ***icoană a Maicii Domnului*** *îmbrăcată în argint aurit așezată într-o strană bogat sculptată, dăruită de schimonahia Ecaterina născută Bosie, anul 1849.*

Policandrul *mare, de alamă, cu 16 brațe este donat de monahia Olimpiada Iuraşcu în anul 1899.* ***Epitaful*** *brodat de monahia X. Olimpiodora reprezintă Adormirea Maicii Domnului.*

Pictura interioară *a fost executată de pictorul V. Lovinescu din Botoșani în anul 1929. Clopotnița a fost construită în 1878 sub formă pătrată, terminându-se cu o turlă rotundă asemănătoare celor de pe biserică.*

În trecutul său mănăstirea Agafton s-a remarcat prin vestitele ateliere de țesătorie care au dus faima acesteia și peste hotare. În 1864 mănăstirea a înființat prima școală pentru copiii satului Agafton, profesoară fiind monahia Agafta Codrescu.

Cele două biserici cu o valoare arhitecturală deosebită cât și cele 86 de case-chilii constituie un ansamblu monastic cu o valoare istorică deosebită în circuitul turistic al județului Botoșani și nu numai.

b) Caută într-un dicționar explicativ sensul cuvintelor: *hram, schit, naos, (stil) neobizantin.*

c) Răspunde în scris la întrebările:

I. De ce textul citit este un text documentar?

Scanned with OKEN Scanner

II. Unde este situat ansamblul monastic Agafton? (observă harta!)?
III. Din ce construcţii bisericeşti este alcătuit acest ansamblu?
IV. Cine a ctitorit fiecare construcţie şi când?
V. Ce destinaţie a dat întemeietorul primei biserici de lemn, pustnicul Agafton, acestui lăcaş şi cum s-a schimbat această destinaţie?
VI. Ce alte construcţii, aşezate în jurul celor două biserici, completează spaţiul monarhal Agafton?

4. Prin ce activităţi de ordin cultural şi economic s-a implicat Mănăstirea Agafton în viaţa socială a satului în care este situată?

5. Evidenţiază, într-un text de 15 rânduri, detaliile semnificative menţionate în textul documentar, care dau *personalitate* proprie fiecărei biserici.

6. Proiect: împreună cu un coleg, realizaţi un text documentar de două pagini în care să prezentaţi informaţii despre un edificiu important existent în mediul în care locuiţi. (Alegeţi: o biserică / mănăstire, un muzeu, o clădire importantă veche etc.)

a) Structuraţi textul prin analogie cu cel dat.
b) Prezentaţi textul pe un panou, alăturându-i imagini care să-i precizeze sau să-i completeze informaţiile: *planuri* (de localizare, de construcţie), *fotografii* (cu imagini de ansamblu sau de interior), alte *materiale documentare procurate în timpul vizitei: pliante, vederi, citate* din documente studiate de voi etc.
c) Prezentaţi-vă activitatea în faţa clasei, în termen de două săptămâni.

7. Alege, din manualul de istorie, textul unui document politic ori social important studiat la clasă.

• Notează pe o fişă de lectură informaţiile esenţiale şi informaţiile de detaliu descoperite în textul ales.

4. Prezentarea unui eveniment cultural

❒ Un eveniment cultural poate fi prezentat: *la timpul viitor*, spre a face cunoscut evenimentul şi organizarea acestuia, ori *la timpul trecut* (după vizionarea lui), spre a prezenta informaţii şi opinii personale în legătură cu desfăşurarea lui.

Exemple de evenimente culturale: o invenţie ştiinţifică deosebită, un festival muzical sau de dans, premiera unor autori de cărţi sau de invenţii, un spectacol interesant, un simpozion, vernisajul unei expoziţii de arte plastice, o aniversare sau o comemorare, lansarea unei cărţi, un concert, o serbare şcolară dedicată unui eveniment deosebit etc.

Scanned with OKEN Scanner

❒ Informaţiile oricărui tip de prezentare trebuie organizate în: *introducere, cuprins* şi *încheiere.*

Exemplu:

Introducere: a) data şi locul, contextul cultural în care are loc evenimentul;
b) organizatorii / realizatorii;
c) scopul evenimentului.

Cuprins: d) informaţii privind modul de desfăşurare a evenimentului prezentat
e) participanţii şi contribuţia lor;

Încheiere: f) semnificaţia / mesajul evenimentului
g) impresii şi aprecieri personale (în urma participării la eveniment) sau referiri la aprecieri critice ale unor persoane autorizate.

EXERSEAZĂ!

1. a) Reciteşte textul documentar de la exerciţiul nr. 1 pagina 22, în care este prezentat un eveniment editorial de mare importanţă: apariţia volumului al XV-lea din seria *Opere* de Mihai Eminescu.

b) Redactează planul de idei al textului menţionat, organizând informaţiile după exemplul dat mai sus.

2. a) Citeşte textul următor, în care este prezentat un spectacol de teatru:

Carnaval la Teatrul Naţional

În cadrul Anului Caragiale 2002, la Teatrul Naţional bucureştean s-au pus în scenă spectacole de succes, cu piese purtând semnătura marelui dramaturg atât de drag spectatorilor, dar şi actorilor români.

Un eveniment care ne-a atras atenţia îl constituie reluarea spectacolului cu „D'ale carnavalului" vinerea, orele 19-21. Spectacolul este realizat în viziunea regizorală a lui Gelu Colceag. O viziune proaspătă, chiar dacă uşor tributară atmosferei create de montările anterioare, cu multe inovaţii la nivelul relaţiilor dintre personaje. Acestea, deşi binecunoscute publicului românesc, prind contururi noi, unele chiar memorabile, graţie interpretării precise, pe alocuri excelentă, a unor tineri actori ai trupei bucureştene – Natalia Călin (Miţa Baston), Marius Rizea (Catindatul),

Scanned with OKEN Scanner

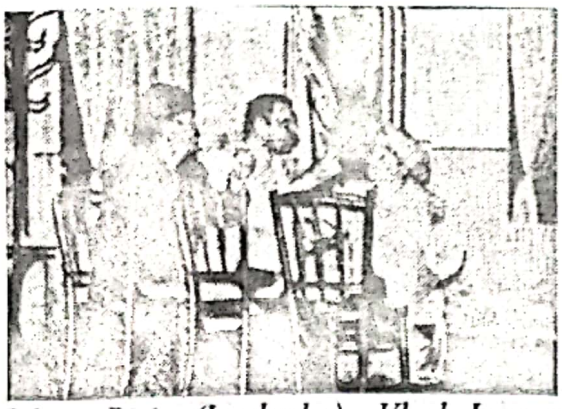

Silviu Biriş (Iordache), Vlad Ivanov (Crăcănel), Tania Popa (Didina Mazu). Mai puţin convingători sunt Marcelo Cobzariu (Nae Girimea) şi Alexandru Georgescu (Pampon), deşi ultimul ar fi putut fi ajutat de experienţa cu care se poate lăuda. Decorul ce transformă complet spaţiul sălii Atelier, transpunând spectatorul în lumea mahalalei de-acum un secol, alături de coregrafia Roxanei Colceag, care realizează trecerile de la un act la altul cu mostre de vechi obiceiuri populare româneşti, ca „dansul cucilor", dau spectacolului o dimensiune de frescă socială, mai uşor de conştientizat când citeşti piesa, mai puţin evidentă când aceasta e adusă în scenă. Distanţarea de tumultul întâmplărilor în care sunt prinse personajele – un adevărat vârtej, creat de ritmul crescut de joc impus, de regizor – şi permanenta tendinţă de comentariu, de „punere în abis", senzaţie accentuată de pauzele ce îngheaţă dansul celor din carnaval atunci când un personaj îşi spune replicile, fac din această montare a comediei „D'ale carnavalului" un spectacol modern, deopotrivă dinamic şi reflexiv, adică pe gustul publicului zilelor noastre.

De notat că spectacolul se joacă cu două distribuţii, ceea ce dă şansa mai multor tineri actori de a se face remarcaţi în faţa spectatorilor, cu partituri dintre cele mai generoase. În distribuţia a doua îi puteţi vedea pe Gavril Pătru, Marius Florea Vizante, Cristian Creţu, Cecilia Bârbora şi Corina Dănilă.

(Cristina Modreanu, *Adevărul*, suplimentul de joi, nr. 32, 9-14 ianuarie 2003)

b) Răspunde la întrebările:
În ce context a fost pusă în scenă piesa de teatru *D'ale carnavalului*?

I. Prezentarea acestui eveniment cultural se face înainte sau după ce autoarea articolului, Cristina Modreanu, a vizionat spectacolul? Argumentează răspunsul dat.
II. Când se joacă la Teatrul Naţional din Bucureşti spectacolul *D'ale carnavalului*?
III. Din cine se compune colectivul de realizatori ai spectacolului menţionat? (regizorul, actorii, coregraful)
IV. Ce inovaţii aduc realizatorii acestei reprezentaţii teatrale faţă de montările anterioare ale piesei *D'ale carnavalului*?
V. Ce urmări pozitive are faptul că spectacolul are două distribuţii?

Scanned with OKEN Scanner

VI. Menționează două opinii critice, notate subtil în prezentarea Cristinei Modreanu, în legătură cu unele neîmpliniri constatate în realizarea spectacolului prezentat.

4. a) Participă împreună cu un membru al familiei tale sau cu un coleg, la unul dintre următoarele evenimente:

- vernisajul unei expoziții de arte plastice sau de fotografie artistică;
- un concert dedicat unei aniversări sau unei comemorări;
- premiera unui spectacol de teatru, operetă, operă sau de cinematograf;
- deschiderea unui muzeu;
- lansarea unei cărți nou-apărute, într-o librărie.

b) Redactează un text de o pagină prin care să prezinți evenimentul la care ai asistat.

Îndrumare: Caută texte documentare însoțite de fotografii în legătură cu evenimentul pe care vrei să-l prezinți (Surse: ziare, reviste, programe, pliante etc.).

5. Folosește textele documentare a, b, c, d de mai jos, pentru a redacta prezentarea unui important eveniment cultural din istoria teatrului românesc: *Spectacolul inaugural al Societății Dramatice din Iași.*

a) *În urma imboldurilor și luptelor pe tărâmul presei, purtate cu directorii teatrelor care erau unii funcționari, alții avocați sau proprietari și care nu se pricepeau mai deloc în ceea ce privește arta dramatică, urmărind decât câștigul material, guvernul, cât și bărbații noștri culți, iubitori de a vedea teatrul nostru românesc progresând, au făcut ca, în 30 martie 1877 să se voteze de corpurile legiuitoare o lege generală a teatrelor din România. Legea prevedea, între altele, și înființarea unei „societăți dramatice". În Iași însă, din diferite împrejurări, acea societate dramatică nu a putut lua ființă decât în august 1879.*

Prin punerea în aplicare a acestei legi, (...) în teatru se făcu o mare reformă menită a ridica prestigiul și nivelul artei dramatice românești.

(T. T. Burada)

b) *Întâia reprezentație cu care s-a inaugurat această stagiune a Societății dramatice a fost dată, la 29 noiembrie 1879, în onoarea celui mai mare poet și autor dramatic român de până atunci, Vasile Alecsandri, care obținuse în ultimul timp, la concursul poetic de la Montpellier, cupa de aur pentru versurile sale intitulate „Cântecul gintei latine". Programul acestei reprezentațiuni a fost compus astfel: la ridicarea cortinei a fost expus în mijlocul scenei portretul lui Vasile Alecsandri pictat de Gheorghe Stahi, făcut din inițiativa artiștilor Luchian, Bălănescu și Galino și care pictură se află și*

Scanned with OKEN Scanner

astăzi în foyer-ul Teatrului Național actual. Pe scenă se aflau în ținută de gală toți artiștii dramatici și corul teatrului, unit cu celelalte coruri din Iași, susținut de orchestra sub conducerea directorului conservatorului, Constantin Gros, care cântară „Imnul gintei latine", a cărei melodie fu compusă de maestrul Marchetti.

În timpul cântării, toată lumea din sală se ridică în picioare și privind în loja în care se afla Vasile Alecsandri cu câțiva membri ai Societății „Junimea", care de asemenea stăteau în picioare, toată acea lume, plină de admirație către nemuritorul poet, izbucni la sfârșit în aplauze frenetice și strigăte de ura. Apoi Mihail Galino și Elena Lașcu încununară împreună portretul lui Vasile Alecsandri cu o coroană de foi de stejar, iar Bălănescu rosti câteva cuvinte în numele artiștilor admiratori ai poetului. După lăsarea cortinei, Vasile Alecsandri mulțumi artiștilor pentru frumoasa serbare ce i-au făcut-o.

După acest prolog, se jucă comedia într-un act „Rămășagul" de Vasile Alecsandri și „Trei crai de la răsărit", comedie în două acte de B. P. Hasdeu.

(T. T. Burada)

c) *Pentru învoirea de a se reprezenta piesa „Trei crai de la răsărit", artistul Constantin Bălănescu, în calitatea sa de director de scenă, se adresă autorului ei, Bogdan Petriceicu Hasdeu, rugându-l să arate cum sunt costumați băieții Petrică și George și în același timp ca să renunțe și la dreptul de autor, fiind dată reprezentația în scopul de a face tabloul lui V. Alecsandri (...) programul societății a continuat apoi cu reprezentări de piese românești în fiecare joi și duminică, în aplauzele publicului entuziast.*

(T. T. Burada)

d) *„Iubite amice,*

Îți satisfac cererea cu o extremă plăcere. Nu m-am îmbogățit până acum și nu sper a mă îmbogăți vreodată prin autorlâc.

Petrică este îmbrăcat ca orice calfă de dugheană, cu postelcă, dar trebuie să fie băiat frumos. George e cuconaș de modă.

Strângere de mână,
B.P. Hasdeu"

Îndrumări:

1) Selectează ideile desprinse din textele documentare și organizează-le într-un plan, după modelul dat la rubrica **Este important să știi**.
2) Construiește-ți propria prezentare folosind, ca argumente la ideile

Scanned with OKEN Scanner

susţinute, citate din textele documentare a, b, c, d. (Nu uita semnele citării!)
3) La sfârşitul pasajelor în care prezinţi desfăşurarea evenimentului prin propriile-ţi fraze, nu uita să scrii, între paranteze, numele autorului ideilor exprimate şi titlul operei în care apar aceste idei.
4) Exprimă-te în fraze concise şi clare.
5) Textul prezentării poate fi scris unitar, respectând aliniatele sau în secvenţe, purtând subtitluri sugestive, care să atragă atenţia cititorului asupra ideilor esenţiale.

5. Prezentarea opiniei sau a punctului de vedere

Este important să ştii:

❒ Exprimarea opiniei sau a punctului de vedere personal trebuie să ţină seama de:
- tema la care se face referire;
- scopul / intenţia cu care se exprimă opinia;
- structura informaţiilor în legătură cu care se exprimă opinia.

❒ Pentru a-şi atinge scopul de a fi acceptată de partenerii de comunicare (cititorii textului), opinia trebuie susţinută sau demonstrată prin ***argumente.***

❒ Textul în care se exprimă puncte de vedere personale însoţite de argumente (explicaţii, exemple sau comparaţii cu obiecte / fenomene / fapte asemănătoare) este un text ***demonstrativ*** sau ***argumentativ.***

EXERSEAZĂ!

1. Citeşte cu atenţie textul următor, în care sunt prezentate opinii susţinute prin argumente:

La începutul secolului al XX-lea, cel care a contribuit hotărâtor prin opera şi prin exemplul muncii sale la regenerarea artistică a sculpturii a fost Dimitrie Paciurea (n. Bucureşti 1873 – m. Bucureşti 1932), provenit dintr-o familie săracă de mic slujbaş comunal împovărat de copii. Înscris la şcoala de arte şi meserii pentru a se putea întreţine de timpuriu, el a fost remarcat de profesorul Vladimir Hegel care, recunoscându-i talentul ca sculptor l-a încurajat să se specializeze în această direcţie şi l-a ajutat să obţină un ajutor pentru perfecţionare în Franţa (1895). Cursurile i-au prilejuit lărgirea orizontului artistic într-o Europă în care sculptura se înnoia prin arta marelui Rodin.

Scanned with OKEN Scanner

Ceea ce impresionează în sculptura lui Paciurea este monumentalitatea, dar şi capacitatea de pătrundere psihologică a tipologiilor întruchipate de figurile sculptate.

Astfel, „Gigantul" (1905), singura mare comandă oficială ce i s-a dat

marelui sculptor în toată cariera, al cărui original se află în „Parcul Libertăţii" din Bucureşti, este o operă cu adevărat monumentală în concepţie. Transpusă în piatră de proporţii mari, statuia întruchipează încordarea supraomenească a unui înlănţuit, devenind un simbol al tendinţei de eliberare specifice perioadei de la începutul secolului XX.

O dovadă a spiritualităţii cu care Paciurea îşi înregistrează operele, o constituie portretele unor mari figuri ale culturii naţionale şi universale, de care sculptorul se simte atras. Bunăoară, portretul marelui cărturar „Bogdan Petriceicu Hasdeu" (1907), o efigie plină de noblețe sufletească, transmite profunzimea gânditorului şi savantului, tensiunea câmpului său de activitate intelectuală, avântul etic şi încrederea în puterile culturii româneşti. „Portretul lui Ştefan Luchian" (1908) emană o profundă şi incandescentă viaţă interioară, marcând un punct culminant al portretisticii lui Paciurea. În „Beethoven" (1918) şi „Lew Tolstoi" (1921), aceleaşi tendinţe

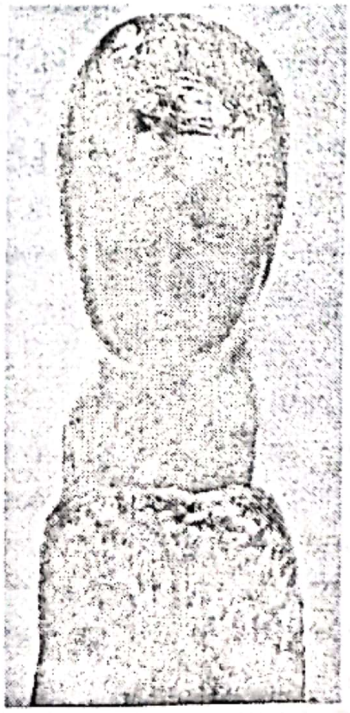

către surprinderea caracterului general-uman dincolo de particularităţile acestor figuri geniale ale culturii universale, sunt slujite de mijloace portretistice cu totul excepţionale, impresia de grandios, de etern, de profund dramatic şi profund uman îmbinându-se în chip fericit într-o paradoxală sinteză, pe care numai stilul complex al lui Paciurea putea s-o reuşească.

Jignit şi descurajat de chipul nedrept în care statul distribuia comenzile artistice, Paciurea se retrage de la mai multe concursuri, izolându-se treptat de realitate. În singurătatea atelierului său el dă viaţă stării lui de frământare şi nelinişte în opere himerice. De exemplu: atmosfera încordată din Europa îi sugerează chipul „Sfinxului" (1912), apoi al „Zeului Războiului" (1915) întruchipând sentimentul ororilor războiului. Din acelaşi ciclu simbolistic fac parte „Himera apei" şi „Himera pământului". Opere de profundă sinteză, „hime-

Scanned with OKEN Scanner

rele" lui Paciurea tind, printr-o suită de simplificări energice spre puritatea şi expresia foamei esenţiale, asemenea sculpturilor brâncuşiene.

Noutatea viziunii lui Paciurea, grandoarea concepţiei lui şi sensibilitatea neobişnuită, care-i dictează atât arcuirea formelor, cât şi arzătoarea expresie a mişcării lor interioare, fac din contribuţia lui Paciurea la dezvoltarea sculpturii româneşti, după contribuţia lui Brâncuşi, aportul cel mai preţios în ceea ce priveşte trecerea de la stilul clasic şi de la tendinţele romantice manifestate în secolul al XIX-lea, la un stil modern, oglindind frământările şi modul de a le exprima proprii artiştilor din secolul al XX-lea.

(Georgeta Peleanu, Ion Frunzetti şi colectiv,
Arta românească modernă şi contemporană)

2. Pe baza textului citit, rezolvă în scris următoarele cerinţe:

a) Menţionează tema textului dat şi scopul urmărit de autorii textului.

b) Evidenţiază în tabelul următor informaţiile din text, despre sculptorul Paciurea, în ordinea în care sunt prezentate.

Informaţii despre viaţa sculptorului	**Informaţii despre opera sculptorului**
• n. Bucureşti, 1873; m. Bucureşti, 1932	• *Gigantul* (1905) ...
•	• .....
•	• .....
•	• .....

c) Citează din text enunţul prin care se exprimă opinia autorilor în legătură cu caracteristicile sculpturilor lui Paciurea care-i impresionează.

d) Notează într-un tabel *argumentele* aduse de autorii textului în scopul susţinerii opiniei afirmate:

Exemple de opere	**Explicaţii**	**Comparaţii**
• *Gigantul*	• *operă monumentală în concepţie, transpusă în piatră de proporţii mari*, exprimă încordarea supraomenească a unui înlănţuit, *simbol al tendinţei de eliberare.*	• .....
•	•	• .....
•	•	• .....
•	•	• .....

e) Formulează concis concluzia cu care se încheie textul.

Scanned with OKEN Scanner

f) Într-o compunere scurtă (3-4 rânduri) demonstrează că textul despre sculptorul Paciurea este un text demonstrativ.

Atenție! În textul argumentativ, opinia exprimată are rol de ipoteză care trebuie demonstrată cu ajutorul argumentelor.

3. Redactează un text argumentativ de o pagină având ca ipoteză unul dintre proverbele următoare, la alegere:

- *Graba strică treaba.*
- *Fricosul se sperie și de umbra sa.*
- *Harnicul nu piere,*
  Din pelin el face miere.
- *Vorba dulce mult aduce.*

4. Redactează un text de o pagină în care să prezinți programul tău zilnic în afara orelor de curs, aducând 3-4 argumente prin care să-l susții în fața colegilor.

Îndrumare:

☐ Poți folosi următorul plan:

Introducere: • ideile proprii referitoare la necesitatea organizării timpului petrecut în afara orelor de curs;

Cuprins: • informații privind alcătuirea programului zilnic
• 3-4 argumente care să-ți susțină ideile exprimate (exemple, explicații, comparații)

Încheiere: • concluzia trasă în urma demonstrației făcute

Notă: Poți folosi un plan asemănător și pentru redactarea textelor de la exercițiile următoare.

5. Într-un text de o jumătate de pagină exprimă-ți punctul de vedere în legătură cu un personaj al unei nuvele studiate, aducând trei argumente pentru susținerea opiniei exprimate.

6. Într-un text de 8-10 rânduri, indică modul de expunere folosit în textul următor, aducând două argumente care să-ți susțină afirmația făcută.

Într-o zi, pe-aproape de Sânt-Ilie, se grămădise, ca mai totdeauna, o mulțime de trebi pe capul mamei: niște sumani să-i scoată din stative; alții să-i nividească și să înceapă a-i țese din nou; un teanc de sumane croite, 'nalt până-n grindă, aștepta cusutul; (...)

Și mă scoală mama atunci mai dimineață decât alte dăți și-mi zice cu toată inima:

– Nică, dragul mamei! (...); tu mai lasă drumurile și stai lângă mămuca de-i fă țevi și leagănă copilul...

(Ion Creangă)

Scanned with OKEN Scanner

7. Redactează un text de 10 rânduri în care să-ți prezinți opiniile personale în legătură cu o carte citită aducând trei argumente care să le susțină, astfel încât să-ți convingi colegii să citească această carte.

8. Compune un text demonstrativ în care să-ți exprimi punctul de vedere în legătură cu o emisiune TV vizionată. Prezintă trei argumente prin care să-ți convingi colegii de justețea afirmațiilor făcute.

6. Dinamica structurării unei descrieri

❒ **Descrierea obiectivă (științifică)** prezintă informații și date *conforme cu realitatea* despre un obiect (ființă / lucru), un fenomen, un cadru natural, o persoană etc. fără ca autorul textului să se implice emoțional.

Vocabularul folosit: termeni științifici / tehnici de specialitate, aparținând domeniului căruia îi aparține descrierea (câmpuri lexicale, enumerări, verbe la timpul prezent).

❒ **Descrierea subiectivă (literară)** înfățișează un obiect (ființă / lucru), un fenomen, un cadru natural, o persoană etc. în mod *subiectiv*, așa cum le percepe autorul, prin prisma propriilor impresii și sentimente.

❒ În descrierea literară se folosesc imagini vizuale, auditive, de mișcare etc., realizate cu ajutorul unor lanțuri de figuri de stil (epitete, comparații, metafore, personificări ș.a.).

EXERSEAZĂ!

1. Citește textele următoare și menționează despre fiecare:

- tipul de descriere: *obiectivă*, având scopul de a informa sau *subiectivă*, având scopul de a impresiona / emoționa;
- ordinea descrierii: *sistematică* (din prim-plan spre planul îndepărtat, de la ansamblu spre detalii sau invers) sau *nesistematică;*
- unghiul de vedere din care se face descrierea: de aproape, de departe, de sus, de jos etc.

a) *... Era tăcere pretutindeni, ca într-o așteptate, și cerul avea coloarea unui toporaș fumuriu. Și deodată, un arc sângeros de lumină crescu în răsărit, o fierbere de flăcări se înălță către „steaua ciobanului", cea din urmă stea a nopții, care se făcu albă, tot mai albă, până ce se topi în trandafiriul zorilor. Fără să-mi dau seama, viața începuse în preajma mea...*

(Mihail Sadoveanu)

b) *Mănăstirea Agafton este situată pe Podișul Moldovei, la 8 km de orașul Botoșani (spre Suceava). Aproape de pădurea Baisa, șoseaua se abate*

Scanned with OKEN Scanner

1,5 km spre miazăzi şi drumul duce direct spre Mănăstirea Agafton, aşezată pe culmea unui deal păduros.

Ansamblul monastic este format din biserica de lemn, ctitorită de sihastrul Agafton între anii 1728-1740 cu hramul „Sfinţii Voievozi" şi biserica de zid, construită între anii 1840-1844, ctitorie a călugăriţelor şi a credincioşilor. Biserica de lemn este construită din bârne de stejar încheiate la colţuri prin aşa numitele „cheutori" în stilul vechilor biserici moldoveneşti. Deasupra naosului se înalţă turnuleţul de formă octogonală prevăzut cu trei ferestre...

(*Mănăstirea Pogorârii Sf. Duh–Agafton* – Ghid turistic)

c) *Ceea ce caracterizează în primul rând relieful ţării noastre este marea lui diversitate. Aproape toate tipurile de relief şi toate tipurile de peisaje de pe faţa globului pământesc din zona temperată nordică se întâlnesc şi pe pământul ei. Astfel, patria noastră este bogată în* ***munţi*** *- unii dintre ei făcând parte din munţii tineri ai continentului (Carpaţii), iar alţii din munţii săi bătrâni („Alpii pitici" din nord-vestul Dobrogei)...*

(*România* – Monografie)

d) *Frumuseţea Monicăi se afirma deodată, ca splendoarea unui trăsnet. Aşa cum era învăluită în căderea amplă a faldurilor halatului alb cu glugă şi mâneci încăpătoare, în faţa zărilor cu dealuri florentine, părea pogorâtă din cerul pur al picturii italiene, ca un înger cu aripile strânse, ţinând desfăşurat în mâini un sul cu muzică pentru glasul heruvimilor.*

Fineţea plină a obrajilor şi a liniei gâtului, alunecând de la bărbie în curbă lungă de stea căzătoare, făcea să se presimtă puritatea sprintenă a sânilor subit rotunzi.

(Ionel Teodoreanu)

e) *Pe culmea cea mai înaltă a Munţilor Carpaţi se întinde o ţară mândră şi binecuvântată între toate ţările semănate de Domnul pre pământ. Ea seamănă a fi un măreţ şi întins palat, cap d'operă de arhitectură, unde sunt adunate şi aşezate cu mândrie toate frumuseţile naturale ce împodobesc celelalte ţinuturi ale Europei, pe care ea ni le aduce aminte.*

Un brâu de munţi ocoleşte, precum o cetate, toată această ţară şi dintr-însul, ici colea, se desfac, întinzându-se până în centrul ei ca nişte valuri proptitoare, mai multe şiruri de dealuri înalte şi frumoase, măreţe piedestaluri înverzite, care varsă urmele lor de zăpadă peste văi şi peste lunci.

Mai presus de acel brâu muntos se înalţă două piramide mari de munţi, cu crestele încununate de o vecinică diademă de ninsoare, care ca doi uriaşi stau la ambele capete ale ţării, cătând unul în faţa altuia.

(Nicolae Bălcescu)

f) *Atunci intră în colibă şi pe capătu-unei laiţi,*
Lumina cu mucul negru într-un hârb un roş opaiţ;

Scanned with OKEN Scanner

Se coceau pe vatra sură două turte în cenuşă,
Un papuc e sub o grindă, iară altul după uşă;
Hârâită, noduroasă, stă în colb râşniţa veche,
În cotlon torcea motanul, pieptănându-şi o ureche;
Sub icoana afumată unui sfânt cu comănac
Arde-n candel-o lumină cât un sâmbure de mac;
Pe-a icoanei policioară, busuioc şi mint-uscată
Împlu casa-ntunecoasă de-o mireasmă pipărată;
Pe cuptorul uns cu humă şi pe coşcovii păreţi
Zugrăvit-au c-un cărbune copilaşul cel isteţ...

(M. Eminescu)

2. Realizează o descriere *obiectivă* a apartamentului / casei în care locuieşti (cel puţin o pagină). Poţi însoţi textul descrierii de un plan care să evidenţieze amplasamentul clădirii.

3. Realizează o descriere *subiectivă* a locuinţei tale de domiciliu, stăruind asupra interiorului camerei tale (cel puţin o pagină).

Îndrumări:

❒ Pentru **descrierea obiectivă**, documentează-te! Trebuie să oferi informaţii reale despre: anul construcţiei, zona localităţii în care este situată, poziţia în raport de unele clădiri importante din localitate, orientarea geografică, planul construcţiei (încăperile şi destinaţiile acestora) etc.

- Descrie fiecare încăpere, începând de la intrare (mobile, tablouri, surse de iluminare, apă, încălzire).

Atenţie!

a) Dă informaţii precise referitoare la: forme, mărimi, culori, poziţionare.
b) Nu-ţi exprima impresii sau opinii.
c) Exprimă-te în enunţuri concise şi clare, cu verbe la timpul prezent.
d) Evită figurile de stil. Foloseşte, eventual, enumeraţia.

❒ Pentru **descrierea subiectivă:**

- Începe prin exprimarea directă a impresiei generale provocate de casa în care locuieşti (linişte / nelinişte, bucurie / tristeţe, nostalgie, duioşie, plăcere, încântare etc.).
- Evită informaţiile exprimate în termeni ştiinţifici sau tehnici conforme cu realitatea, specifice descrierii obiective.
- Prezentarea într-o ordine sistemică a tuturor elementelor ce intră în componenţa locuinţei nu este obligatorie.
- Selectează detalii semnificative ale casei, care ţi-au produs şi îţi

Scanned with OKEN Scanner

produc impresiile / trăirile menționate mai sus.

- Urmărește să transmiți aceleași impresii și sentimente cititorilor compunerii tale, exprimându-ți gândurile, amintirile și trăirile sufletești față de locul și de obiectele care ți le provoacă, prin intermediul figurilor de stil studiate: epitete, comparații, personificări, hiperbole etc.
- Poți introduce descrierea în cadrul unei narațiuni la persoana I.

4. Redactează o compunere *subiectivă* în care să descrii un peisaj din natură (un parc, o pădure etc.).

• Poți să inserezi descrierea într-o narațiune.

5. Redactează o compunere de cel puțin o pagină, în care să inserezi într-o scurtă narațiune portretul fizic al unui prieten sau al unui membru din familia ta.

6. Imaginează-ți că un prieten din provincie se mută cu domiciliul în București, în blocul în care locuiești și vrei să-i transmiți informații și păreri proprii în legătură cu școala ta, la care urmează să se înscrie și el.

• Redactează trei texte de descriere de câte 10-12 rânduri fiecare, având următoarele scopuri:

a) pentru a-i da prietenului tău repere de orientare în legătură cu locul în care este plasată clădirea școlii;

b) pentru a-i da informații în legătură cu: arhitectura clădirii și componentele interioare ale acesteia;

c) pentru a-ți exprima propriile impresii legate de școala în care înveți.

7. Proiect de grup

Realizați un pliant de informare despre școala voastră, îmbinând textul cu fotografia.

Atenție!

- ☐ Selectați și descrieți, în texte scurte, elementele semnificative ale școlii!
- ☐ Scopul pliantului este: să convingeți cât mai mulți părinți să-și înscrie copii la această școală!

Scanned with OKEN Scanner

7. Comentarea unor secvențe din operele literare. Semnificația titlului

Este important să ştii:

❒ Comentarea unei secvențe dintr-un text literar presupune formularea unor opinii personale referitoare la secvența dată, pe baza observării textului, opinii ce pot fi verificare prin apelul la text.

❒ Îndrumări privind redactarea comentariului:

a) te vei referi strict la problema formulată în cerință (fără introduceri despre autor, operă etc.);

b) formularea opiniei personale în legătură cu problema menționată în cerință trebuie susținută cu argumente (exemple / citate din text, explicații, comparații);

c) exprimarea trebuie să fie clară şi concisă, cu legături bine stabilite între opiniile exprimate şi argumente (*ca de exemplu..., în plus...., totodată...., pe lângă acestea...* etc.).

❒ Tipuri de titluri:

a) care sugerează tema operei literare;
b) care conțin numele personajului principal;
c) care indică timpul sau locul acțiunii;
d) care reiau propoziții sau sintagme din text;
e) care nu trădează nimic din conținutul textului (titlu-capcană).

EXERSEAZĂ!

1. Comentează, într-un text de 10-15 rânduri, modul în care sunt construite fragmentele introductive ale unor opere literare de mai jos:

Explicație: Există mai multe modalități de începere a unei opere literare epice:

- prin prezentarea coordonatelor temporale şi / sau spațiale;
- printr-o expunere preliminară a naratorului;
- prin prezentarea unui personaj;
- prin dialogul dintre personaje;
- prin acțiunea propriu-zisă;
- prin îmbinarea unor modalități din cele prezentate mai sus.

a) *Căprarul Ion Țurlui era urât ca dracul şi negru ca fundul ceaunului. Potcovar de felul lui şi țigan de neam, căpătase uniforma cea mai ruptă şi mai veche din tot „righimentul".*

Scanned with OKEN Scanner

Aceasta nu-l împiedica să fie fudul nevoie mare. Mai ales de când fusese înaintat căprar din soldat prost, după bătălia de la Braşov, nu-şi mai încăpea în piele. Încolo, vesel om, săritor şi gata de tot felul de isprăvi pe front... De fiecare dată când se ivea câte o greutate în înaintarea companiei, Ion Ţurlui născocea vreo năzdrăvănie, de se mirau şi comandanţii, iar nemţii erau siliţi să o ia la goană.

– Eu dacă învăţam carte, ajungeam ghinărar.

De aceea, camarazii îl porecliseră, în bătaie de joc „Ghinărarul Ţurlui".

(Cezar Petrescu)

b) *La urma urmei tot e mai bine să scrii despre ale tale decât despre ale altora; căci dacă, mai cu seamă, ai condei cinstit, apoi, în loc de o dată îţi trăieşti viaţa de două ori; şi tot e mai bine să ţi-o trăieşti de două ori decât o dată. Căci viaţa asta, oricât ar fi ea de amărâtă şi de zbuciumată, dar tot se cheamă că te-ai încălzit la lumina soarelui; te-ai răcorit în suflarea vântului, te-ai îmbătat de şoaptele păraielor şi ai visat sub umbra pădurilor...*

(Calistrat Hogaş)

c) *– Ce buimăceală, Doamne! spuse baba Anica, dar George, împingând strachina din care mâncase tocană, se împotrivi:*

– Nu, nu aşa. Altfel m-ai învăţat să zic: „O, ce vară luminoasă, în vara asta mi-a zburat cocoşul în lună!"

– Atunci zăceai de gâlci, era altceva. Acum, dac-am zis, am zis despre furtuna asta cu căldură.

Scundă, scobită de vărsat, baba Anica avea optzeci de ani şi era slabă ca hârtia, căra apă morţilor de slabă ce era.

(Fănuş Neagu)

d) *– Asta e culmea! ... culmea! ... strigă d. Lefter, ştergându-şi fruntea de sudoare, pe când madam Popescu, consoarta sa, caută fără preget în toate părţile ... Nu e şi nu e! ...*

– Femeie, trebuie să fie-n casă ... Dracu n-a venit să le ia!...

Dar ce au pierdut? ce caută?

Caută două bilete de loterie, cu cari d. Lefter Popescu a câştigat.

(Ion Luca Caragiale)

e) *Ca să nu mai rămâie repetent şi anul acesta, mam'mare, mamiţica şi tanti Miţa au promis tânărului Goe să-l ducă-n Bucureşti de 10 mai.*

Puţin ne importă dacă aceste trei dame se hotărăsc a părăsi locul lor spre a veni în Capitală numai de hatârul fiului şi nepoţelului lor. Destul că foarte de dimineaţă, dumnealor, frumos gătite, împreună cu tânărul Goe, aşteaptă cu multă nerăbdare, pe peronul din urbea X, trenul accelerat care trebuie să le ducă la Bucureşti.

(Ion Luca Caragiale)

Scanned with OKEN Scanner

f) *După cum se așează primăvara în valea Moldovei și înfrunziseră mărunt mestecenii de pe culme și de la fântânițele din vale, Mărgărinta, gazda mea, începu a-și orândui grădinița din coasta casei – iar eu zburdam ca un căluț înfiorat de soare și de vânturile calde.*

(Mihail Sadoveanu)

e) *Foicica fagului,*
La poalele muntelui,
Muntelui Pleșuvului,
În mijlocul
Câmpului,
La puțul
Porumbului,
Pe câmpia verde-ntinsă,
Și de cetine coprinsă,
Șade Toma Alimoș,
Haiduc din Țara-de-Jos...

(**** Toma Alimoș* – baladă populară)

2. Redactează un comentariu de 5-6 rânduri în care să evidențiezi prezența naratorului sau a eului liric în următoarele fragmente de texte literare:

a) *Cu perdelele lăsate*
Șed la masa mea de brad,
Focul pâlpâie în sobă
Iară eu pe gânduri cad.

(Mihai Eminescu)

b) *Odată, vara, pe-aproape de Moși, mă furișez din casă și mă duc, ziua-miaza-mare, la moș Vasile, fratele tatei cel mai mare, să fur niște cireșe...*

(Ion Creangă)

3. Într-un text de 5-6 rânduri, identifică modurile de expunere literară care se îmbină în textul următor și precizează scopul folosirii fiecăruia.

Că-mi venea, mărе, venea
Stăpânul
Moșiilor
Și domnul
Câmpiilor,
Manea, slutul
Și urâtul;
Manea, grosul
Ș-arțăgosul;
Venea, mărе, ca vântul,
Ca vântul și ca gândul,
Cu părul lăsat în vânt,
Cu măciuca de pământ.
Pân-la Toma când sosea,
Din guriță mi-i grăia:
– Bună ziua, verișcane!
– Mulțămescu-ți, frate Mane!

(**** Toma Alimoș* – baladă populară)

Scanned with OKEN Scanner

4. Într-un text alcătuit din 5-6 enunțuri (propoziții sau fraze) evidențiază mijloacele și procedeele de caracterizare a personajului Ion Țurlui, folosite în fragmentul a de la exercițiul 1.

5. Evidențiază și exemplifică prin structuri din text corespunzătoare, figurile de stil folosite în următoarele citate din opere literare:

a) *Sălbatecul vodă e-n zale și-n fier,*
Și zalele-i zuruie crunte,
Gigantică poart-o cupolă pe frunte,
Și vorba-i e tunet, răsufletul ger,
Iar barda-i din stânga ajunge la cer,
Și vodă-i un munte.

(George Coșbuc)

b) *Ziua ninge, noaptea ninge, dimineața ninge iară!*
Cu o zale argintie se îmbracă mândra țară;
Soarele rotund și palid se prevede printre nori
Ca un vis de tinerețe printre anii trecători.

(Vasile Alecsandri)

c) *Dimineața trecuse călduroasă și sosi amiaza ucigător de arzătoare. Soarele își ridicase de pe față zăbranicul său de aburi roșietici și, ajuns în răscrucile cerurilor, își cumpănea, parcă, neclintit, pe albastrul șters al adâncurilor, discul său alb de lumină topită ...*

(Calistrat Hogaș)

6. Exemplifică titluri de opere literare studiate la clasă sau citite de tine:

a) care sugerează tema operei literare;
b) care conțin numele unui personaj;
c) care indică locul sau timpul acțiunii;
d) care reiau propoziții sau sintagme din text.

7. Explică semnificația titlului unei opere literare studiată în clasă:

a) unei poezii;
b) unei schițe;
c) unei nuvele;
d) unei balade (populare sau culte).

Scanned with OKEN Scanner

8. Compunerea de caracterizare a personajului literar

Este important să ştii:

❒ Compunerea de caracterizare a unui personaj are drept scop evidenţierea tipului de personaj şi a circumstanţelor în care acesta este înfăţişat de autor, identificarea trăsăturilor personajului raportate la text şi relevarea mijloacelor de caracterizare folosite de autor, prin raportare la text.

Îndrumări:

Cartea pentru *Examenul de capacitate* pag. 123-124, 125, 126, 127 şi 188 până la exerciţiul 7.

9. Rezumatul unui text ştiinţific

Este important să ştii:

❒ Rezumatul unui text ştiinţific constă în prezentarea sintetică a informaţiilor esenţiale cuprinse în textul respectiv.

❒ Rezumatul unui astfel de text poate avea forma:

a) unui text concis, mai scurt decât textul de bază, în cadrul căruia se reţin informaţiile esenţiale şi detaliile semnificative;

b) unei scheme în care apar, bine evidenţiate, ideile principale şi cele secundare.

EXERSEAZĂ!

1. Rezumă următoarele texte ştiinţifice sub formă de scheme:

a) Locuţiunile verbale (text) din *Gramatica pentru toţi*, Mioara Avram, până la delimitarea făcută pe text pag. 198.

b) Categoriile gramaticale din *Gramatica pentru toţi*, Mioara Avram, pag. 24.

2. Rezumă sub forma unui text concis textul lecţiei curente din manualul de istorie; geografie; biologie.

3. Rezumă aceleaşi texte sub formă de scheme.

Scanned with OKEN Scanner

III. VOCABULARUL (LEXICUL)

1. Vocabularul fundamental. Masa vocabularului

Este important să ştii:

❑ Vocabularul (lexicul) reprezintă totalitatea cuvintelor dintr-o limbă.
Vocabularul are două părţi:

a) vocabularul fundamental din care fac parte cuvinte cunoscute de toţi vorbitorii. Printre acestea se numără cuvinte care denumesc:

- obiecte şi acţiuni foarte importante: *casă, masă, a merge, a face*, etc.
- numele unor alimente şi ale unor băuturi: *apă, lapte, pâine, brânză*, etc.
- numele părţilor corpului omenesc: *mână, cap, deget,*, etc.
- numele unor păsări şi animale: *găină, pui, raţă*, etc.
- numele unor arbori şi fructe: *măr, păr, cireaşă*, etc.
- numele culorilor: *alb, roşu, negru*, etc.
- numele membrilor de familie şi al gradelor de rudenie: *mamă, tată, unchi, văr*, etc.
- numele zilelor săptămânii
- conjuncţiile, prepoziţiile, toate pronumele, numeralele până la zece
- verbele auxiliare: *a fi, a avea, a vrea*

b) Masa vocabularului din care fac parte arhaismele, regionalismele şi neologismele.

EXERSEAZĂ!

1. Subliniază cuvintele din vocabularul fundamental care apar în textul de mai jos:

Era un om înalt, cărunt, cu faţa uscată şi adânc brăzdată. În jurul mustăţii tuşinate şi la coada ochilor mititei, pielea era scrijelită în creţuri mari şi nenumărate. Ochiul lui era aprig şi neguros, obrazul cu mustaţă tuşinată părea că râde cu tristeţă.

(M. Sadoveanu)

Scanned with OKEN Scanner

2. Identifică în textele de mai jos cuvintele care fac parte din masa vocabularului; precizează sensul fiecăruia şi categoria din care face parte:

a) *La glasul lui beizade Alecu, pâlcul de oameni se bulucise la marginea luncii de sălcii. Zimţuit şi tulbure, Siretul fugea pe pietrişul vadului, murmurând uşor în singurătate şi pustiu. [...] Bârlădeanu într-o clipă zvârlise din picioare în năsip ciubotele şi lepădase iţarii de lână. Grămădindu-şi bucluricile în suman, le potrivi şi le legă pe căluţul bucovinean al abatelui.*

(M. Sadoveanu)

b) *Te port clandestin, excentric, indispensabil*
Sub ochelari de soare şi surâsul opt cai durere
Nu mănânc raţă cu portocale chiar dacă m-ai molesta
În schimb, te ador cum faci autopsia canarilor.

(Geo Bogza)

3. Subliniază cu o linie cuvintele din vocabularul fundamental şi cu două linii cuvintele din masa vocabularului: *antenă, calapod, casă, cocoş, copil, colaborator, albastru, cazarmă, a soluţiona, maşină, piscină, os, nepot, cinematograf, a vedea, telecomandă, dans, a zugrăvi.*

2. Sensul cuvintelor în context

Este important să ştii:

❒ Sensul unui cuvânt se stabileşte numai în *context* (enunţ, text, situaţie de comunicare în care apare un cuvânt).

❒ **Sensul propriu** este sensul obişnuit al cuvântului, cunoscut de toţi vorbitorii. El are două aspecte:

- sensul propriu de bază reprezintă ceea ce un cuvânt are specific în orice context (*mână*);
- sensul propriu secundar este rezultatul unei asemănări şi depinde de context (*Le-a dat puilor o **mână** de grăunţe*);

❒ **Sensul figurat** este sensul neobişnuit al unui cuvânt; el apare în expresii şi locuţiuni, şi în imaginile poetice (*Au pus **mână** de la **mână** şi l-au ajutat*).

EXERSEAZĂ!

1. Precizează sensul cuvântului *floare* din următoarele enunţuri:

Cactusul meu a făcut o floare roşie.
Vinul a făcut floare.
O, tu nici visezi, bătrâne, câţi în cale mi s-au pus
Toată floarea cea vestită a întregului Apus.

(M. Eminescu)

Scanned with OKEN Scanner

2. Construiește enunțuri în care cuvintele *umăr* și *picior* să aibă sensuri diferite.

3. a) Dă câte două exemple de cinci expresii și locuțiuni în structura cărora să intre cuvântul *ochi*.

b) Alcătuiește enunțuri cu fiecare dintre ele.

4. Construiește enunțuri în care cuvintele *verde* și *cap* să fie folosite cu sens propriu (de bază și secundar) și cu sens figurat.

5. Arată cu ce sens sunt folosite cuvintele subliniate din textele următoare:

a) *Mircea însuși mână-n luptă **vijelia**-ngrozitoare,*
Care vine, vine, vine, calcă totul în picioare.

(M. Eminescu)

b) *Se bate miezul nopții în clopotul de-aramă,*
*Și somnul **vameș** vieții, nu vrea să-mi ieie vamă;*

(M. Eminescu)

c) *Voi urzicilor, voi buruienilor, voi **țigănci ale vegetației**, cum să nu vă cânt și să nu vă laud?*

(Geo Bogza)

d) *te **oprești** la vânzătoarea de legume*
*îți surâd ca **șopârle** fasolele verzi*
***constelația** mazărei **naufragiază** vorbele*
*boabele stau în păstaie ca **școlarii** cuminți în bănci.*

(Ilarie Voronca)

6. Ce figuri de stil recunoști în textele de mai sus? (Numește-le și scrie exemplele din text.)

3. Mijloacele interne de îmbogățire a vocabularului. Derivarea

Este important să știi:

❒ **Derivarea** este mijlocul de îmbogățire a vocabularului prin care se formează cuvinte noi cu ajutorul sufixelor și al prefixelor.

Tipuri de sufixe:

- diminutivale: *-aș, -uț, -el, -işor, -iță*
- augmentative: *-andru, -oi, -an, -oaie*
- care dau naștere unor cuvinte care denumesc:
  - agentul: *-agiu, -ar, -aș, -ist, -tor*
  - însușirea: *-al, -ar, -aș, -at, -bil, -esc, -os, -iu*
  - colectivitatea: *-ăraie, -ărie, -et, -ime, -iș, -işte*
  - instrumentul: *-ar, -niță, -tor*
  - noțiuni abstracte: *-anță, -ărie, -ătate, -eală, -ie, -ime, -ință, -ism, -ură*

Scanned with OKEN Scanner

- modalitatea: *-eşte, -iş, -âş*
- tipuri de prefixe: *des-, răs-, în-, ne-, re-, ante-, anti-, arhi-, bi-, con-, contra-, extra-, hiper-, hipo-, trans-, ultra-*

Derivatele parasintetice sunt cuvintele formate în acelaşi timp cu un sufix şi un prefix.

Seriile derivative apar atunci când baza unui cuvânt derivat este un alt drivat (fier + ar = fierar; fierar + ie = fierărie).

EXERSEAZĂ!

1. Subliniază cuvintele derivate din textele de mai jos. Explică modul de formare a acestora:

a) *Dragu-mi era satul nostru cu Ozana cea frumos curgătoare şi limpede ca cristalul, în care se oglindeşte cu mâhnire Cetatea-Neamţului de atâtea veacuri! Dragi-mi erau tata şi mama, fraţii şi surorile, şi băieţii satului, tovarăşii mei din copilărie, cu cari, în zilele geroase de iarnă, mă desfătam pe gheaţă şi la săniuş, iar vara, în zilele frumoase de sărbători, cântând şi chiuind, cutreieram dumbrăvile şi luncile umbroase, prundul cu ştioalnele, ţarinile cu holdele, câmpul cu florile şi mândrelele dealuri, de după cari-mi zâmbeau zorile în zburdalnica vârstă a tinereţei!*

(I. Creangă)

b) *Abia mă stăpâneam să nu sar în ajutor, îi ieşeam înainte ca să mă încredinţez că s-a întors teafără, că mi-a adus înapoi ochii verzi sub fruntea de ivoriu şi pletele de bronz aurit. Nu îndrăzneam să o privesc toată, m-ar fi biruit patima şi aş fi îmbrăţişat-o sălbatic. Dar ţineam cu orice chip să mă stăpânesc pentru mine însumi, pentru mândria mea.*

(V. Voiculescu)

2. Arată cum s-au format următoarele derivate: *dorinţă, cetăţenesc, ţărăneşte, nefiresc.*

3. Indică tipul sufixelor din următoarele derivate: *căţeluş, cărţoi, florar, papugiu, căruţaş, maşinist, agricultor, lunar, alburiu, pofticios, românesc, tineret, studenţime, frunziş, cânepişte, singurătate, nepotism, târâş.*

4. Explică modul de formare a cuvintelor: *antiatomic, consătean, contraindicat, a desfiinţa, a înnebuni, ex-ministru, necugetat, a redeschide, subcapitol.*

Scanned with OKEN Scanner

4. Compunerea

Este important să ştii:

❒ **Compunerea** este mijlocul de îmbogăţire a vocabularului prin care se formează cuvinte noi, unind sau alăturând termeni diferiţi care îşi pierd sensul de bază.

❒ Procedeele de compunere sunt următoarele:

- alăturarea (parataxa): *câine-lup*
- subordonarea: *gura-leului*
- abrevierea: *S.O.S., NATO*

❒ Elemente de compunere savante:

auto = *propriu*
bio = *referitor la viaţă*
geo = *referitor la pământ*
macro = *mare*
micro = *mic*
poli = *mulţi*
pseudo = *fals*
tele = *departe*
zoo = *referitor la animale*

❒ Ortografia cuvintelor compuse

- Nu se pune punct după:

a) abrevierile de simboluri din matematică, fizică, etc.
b) abrevierea unităţilor de măsură
c) abrevierea punctelor cardinale
d) abrevieri formate din începutul unui cuvânt şi finalul acestuia, de exemplu: *d-ta*

- Numele compuse de localităţi au primul termen articulat atunci când acesta are un determinant atributiv, de ex. *Sighetul Marmaţiei*
- Când al doilea termen este tot o denumire a locului, nu se articulează primul termen, de ex. *Cluj Napoca*.

EXERSEAZĂ!

1. Subliniază cuvintele compuse din textul următor şi motivează folosirea cratimei:

– Râzi tu de mine, râzi, Harap-Alb, zise atunci Păsări-Lăţi-Lungilă, dar mai bine ar fi să râzi de tine, căci nu ştii ce păcat te paşte.

(I. Creangă)

Scanned with OKEN Scanner

2. Dă exemple de cinci cuvinte compuse prin subordonare şi alcătuieşte cu fiecare câte un enunţ.

3. Indică părţile de vorbire din cuvintele compuse: *dumneavoastră, azi-noapte, pesemne, fiindcă, bun-simţ, du-te-vino, Făt-Frumos, aşadar, nemai-văzut, brun-roşcat.*

4. Precizează sensul elementelor de compunere neologice din următoarele cuvinte: *omniprezent, geologie, antemeridian, demografic, bianual, antitero-rist, polivitamine, macroeconomic, microcentrală.*

5. Trece la plural, cu articol hotărât, substantivele compuse: *nou-născut, răufăcător, prim-ministru, liber-cugetător.*

6. Alege varianta corectă:
Locuitorii Câmpulungului / Câmpului lung sunt oameni primitori.
Câmpulungul / Câmpul lung este un oraş frumos.

7. Explică semnificaţia următoarelor compuse prin abreviere: *SNCFR, RENEL, UE, d-voastră, d-l, d-na.*

5. Conversiunea

Este important să ştii:

❒ **Schimbarea valorii gramaticale (conversiunea)** este mijlocul de îm-bogăţire a vocabularului prin care se formează cuvinte noi prin trecerea de la o parte de vorbire la alta. Prin conversiune se pot obţine:

- substantive din:
  - adjective: *Tânărul intră în librărie.*
  - participiu: *Un îndrăgostit alege flori.*
  - adverbe: *Ajută-ţi aproapele!*
  - interjecţii: *Ion şi-a spus oful.*
- adjective din:
  - verbe la participiu: *A aruncat rochia ruptă.*
  - verbe la gerunziu: *Pe lac trece lebăda murindă.*
  - pronume: *Fiecare copil are lumea lui.*
- adverbe din:
  - adjective: *El merge încet.*
  - verbe la participiu: *Acest actor vorbeşte sâsâit.*
  - substantive: *Duminică mergem la biserică.*
- prepoziţii din:
  - adverbe: *Maşinuţa a intrat dedesubtul mesei.*

Scanned with OKEN Scanner

- verbe la participiu: *Mulţumită ajutorului tău, am luat examenul.*
- substantive: *A luat premiul Nobel pentru literatură graţie talentului.*

EXERSEAZĂ!

1. Construieşte enunţuri în care cuvântul *şi* să fie, pe rând, pronume reflexiv, conjuncţie şi adverb.

2. Indică valoarea morfologică a cuvintelor subliniate din enunţurile:

*Societăţile moderne **contra** intoleranţei.*
*Când trebuie să se hotărască ceva, el e mereu **contra**.*
*Nu ştie **nimic** la algebră.*
*Preţul era **un nimic** faţă de calitatea produsului.*
***Joia** este ziua mea norocoasă.*
***Joi** avem test la română.*
*Maria învaţă **bine**.*
*Sfânta Vineri i-a făcut un **bine** lui Făt-Frumos.*
***Lui** Ştefan îi plac dulciurile.*
***Lui** i-am împrumutat o carte.*

3. Subliniază cuvintele din text care şi-au schimbat valoarea gramaticală:

Toamna îi plăcea să se plimbe pe străzile acelea liniştite pe care le ştia din copilărie. Înainta uşor şi trăgea adânc în piept aerul rece.

4. Alcătuieşte enunţuri în care cuvintele identificate la exerciţiul precedent să aibă altă valoare morfologică decât în text.

5. Selectează cuvintele formate prin mijloace interne de îmbogăţire a vocabularului din textele următoare; precizează modul de formare a fiecărui cuvânt.

a) *El crezuse, băietanul,*
Că bănuţu-i gologanul
Sau un leu frumos şi nou
Pus cumva în orice ou.

(T. Arghezi)

b) *Un trecător, cu închipuirea stricată de lectură şi nu lipsit de umor, ar fi putut să întrezărească în dosul atitudinilor îndoielnice ale cumpărătorilor umbra unui oarecare prinţ de Danemarca, multiplicată în nenumărate feţe.*

(L. Blaga)

Scanned with OKEN Scanner

6. Familia lexicală

Este important să ştii:

❒ **Familia lexicală** cuprinde toate cuvintele obţinute prin derivare, compunere sau schimbarea valorii gramatical, de la un cuvânt de bază.

EXERSEAZĂ!

1. a) Grupează în familii lexicale următoarele cuvinte derivate.

b) Scrie, deasupra fiecărei familii lexicale, cuvântul de bază de la care s-au format derivatele: *copilaş, floricică, mijlociu, copiliţă, mijlocaş, florărie, mijlocel, copilărie, nemijlocit, florăreasă, floral, mijlocitor, copilăreşte, înflorit, copilărime.*

2. Alcătuieşte familia lexicală a cuvintelor *ochi, nod, plin*. Precizaţi modul de formare a fiecărui cuvânt.

3. Explică modul de formare a fiecărui termen din familia lexicală: *aşezat, aşezare, reaşezare, neaşezat, aşezământ.*

7. Împrumuturile. Neologismele

Este important să ştii:

❒ **Neologismele** sunt cuvinte împrumutate din alte limbi sau create în interiorul limbii prin derivare sau compunere, având obligatoriu un component neologic.

EXERSEAZĂ!

1. Subliniază neologismele din textul următor:

Am să-mi cumpăr ultimul tip de tramvai douăşase. Cu compostoare de argint şi geamuri din cel mai curat cristal. Cu scaune capitonate şi bare de susţinere învelite în pluş.

(Cristian Popescu)

2. a) Caută într-un dicţionar sensul următoarelor neologisme: *desuet, lacunar, fortuit, lucrativ, mutual, salutar, vindicativ.*

b) Alcătuieşte cu fiecare câte un enunţ.

Scanned with OKEN Scanner

3. Alege pentru fiecare neologism din prima coloană sinonimul potrivit din a doua coloană.

ingerință	răzbunător
solicitudine	amestec
vindicativ	bunăvoință

4. Scrie corect neologismele a căror pronunție este următoarea:
hobi
living-room
şou
cau-boi
blömarin
uichend
ferplei

5. a) Alege grafia corectă a următoarelor neologisme.
b) Alcătuiți cu fiecare câte un enunț:
business / biznis
blue-jeans / blugins
crenvurşti / cremvurşti
ofsaid / off-side
stress / stres

8. Pleonasmul

Este important să ştii:

☐ **Pleonasmul** este o greşeală de exprimare care constă în folosirea alăturată a unor cuvinte sau construcții cu același înțeles.

EXERSEAZĂ!

1. Subliniază construcțiile pleonastice din enunțurile următoare:
a) *Prin acest test s-a stabilit nivelul glicemiei în sânge.*
b) *Au colaborat împreună la realizarea acestei lucrări.*
c) *A rezumat pe scurt conținutul romanului.*
d) *Îi apăruse un lipom de grăsime care trebuia operat.*
e) *A refăcut din nou tema.*

Scanned with OKEN Scanner

9. Paronimele

Este important să ştii:

❒ Paronimele sunt cuvinte cu formă asemănătoare şi cu sens diferit.

EXERSEAZĂ!

1. Explică sensul următoarelor paronime şi alcătuieşte enunţuri cu fiecare.
atlas / atlaz; caro / carou; a insera / a însera; companie / campanie; dependinţă / dependenţă; iminent / eminent; familiar / familial; glacial / glaciar; virtuos / virtuoz; original / originar.

2. Subliniază paronimul potrivit în contextele:
a) *apartament cu* ***dependenţe / dependinţe***
b) ***fragrant / flagrant*** *delict*
c) ***emisiune / omisiune*** *monetară*
d) *armonii* ***imitabile / imitative***
e) *mijloace de* ***comunicaţie / comunicare*** *în masă*
f) *regim* ***cauzal / cazual*** *al prepoziţiilor*

10. Sinonimele

Este important să ştii:

❒ **Sinonimele** sunt cuvinte cu formă diferită şi sens asemănător.
❒ Alegerea sinonimului depinde de enunţul în care apare cuvântul.
❒ În limba română există expresii (grupuri sudate de cuvinte) care pot fi sinonime fie cu un cuvânt, fie cu o altă expresie.

Expresiile pot fi sinonime cu:
- un substantiv: *aducere-aminte* = amintire
- un verb: *a da ortul popii* = a muri
- un adjectiv: *de seamă* = important, celebru.

Tipuri de sinonime:
- perfecte, când sensurile sunt identice (*natriu* = *sodiu*)
- aproximative: (*Lună, tu, stăpână a mării...*)

În funcţie de numărul de sensuri suprapuse, sinonimele pot fi:
- parţiale, când nu toate sensurile coincid;
- totale, când toate sensurile coincid.

Scanned with OKEN Scanner

EXERSEAZĂ!

1. Dă câte un sinonim pentru cuvintele subliniate din textul:
Pe trimestrul trei am început însă ***să învăț****. Groaza de corigență era mai mare decât* ***repulsia*** *față de* ***antipaticul*** *profesor.*

(M. Preda)

2. Alcătuiește seria sinonimică a cuvântului *drum.*
3. Indică sinonimele următoarelor cuvinte: *a asupri, cumplit, cumpătat, lacom, îndrăzneală, culme, contribuție.*
4. Găsește câte un sinonim neologic pentru următoarele cuvinte: *tineresc, vorbăreț, ascultător, viclean, cinstit, jalnic, bogat, dovadă, vârstă.*
5. Indică sinonimele expresiilor:
din cap până-n picioare
nici în ruptul capului
cu noaptea-n cap
cap la cap
a-i da de cap
a sta pe capul cuiva
a se da peste cap

11. Antonimele

Este important să știi:

- **Antonimele** sunt cuvinte cu formă diferită și sensuri opuse.
  Exemplu: *frumos ≠ urât*
  a plânge ≠ a râde
- Antonimele se pot forma și cu prefixe:
  Exemplu: *cinstit ≠* ***necinstit***
  egal ≠ ***inegal***
  înfrunzit ≠ desfrunzit

EXERSEAZĂ!

1. Dă câte un antonim pentru fiecare dintre cuvintele subliniate din textul:
Pe când alți flăcăi se ațineau mereu după dânsa, feciorul lui Busuioc stetea mereu ***departe*** *și numai din când în când îi zicea câte o vorbă, pe care numai dânsa putea s-o înțeleagă, și nici aceasta nu era vorbă de* ***dragoste****, ci vorbă scurtă, a omului ce vrea* ***să-și ascundă durerea.***

(I. Slavici)

Scanned with OKEN Scanner

2. Formează antonime cu ajutorul prefixelor de la următoarele cuvinte: *a face, a se machia, muritor, cult, a se gândi.*

12. Omonimele

Este important să ştii

- ❒ **Omonimele** sunt cuvinte cu aceeaşi formă şi sens diferit.
- ❒ **Omofonele** sunt cuvinte care se pronunţă la fel.
  Exemplu: *A venit **devreme**.*
  *De **vreme** ce nu vii, am să citesc.*
- ❒ **Omografele** sunt cuvinte care se scriu la fel.
  Exemplu: *El **sare**.*
  *N-am pus **sare** în mâncare.*

Tipuri de omonime:

- totale, atunci când cele două cuvinte au flexiune identică (*bancă*);
- parţiale, când flexiunea este diferită (*bandă-bande, benzi*).

EXERSEAZĂ!

1. a) Indică sensul următoarelor omonime: *bun, golf, gol, general, palat, liliac, pompă, rachetă, ramă, râs, sol.*
b) Formaţi enunţuri cu ele.

2. a) Indică formele de plural ale substantivelor: *corn, cap, bandă.*
b) Alcătuieşte enunţuri cu aceste forme.

3. Alcătuieşte enunţuri cu următoarele omonime: *cod, a absolvi, a acorda, a semăna, a concura, curent, dragă, a manifesta, coral, care, a turna.*

13. Cuvinte polisemantice

Este important să ştii:

❒ **Cuvintele polisemantice** sunt cuvintele care au două sau mai multe sensuri.

- Sensurile unui cuvânt polisemantic sunt mai mult sau mai puţin apropiate, spre deosebire de sensurile omonimelor care nu au între ele nici o legătură.
- În dicţionar cuvântul polisemantic apare o singură dată, iar omonimul de două sau mai multe ori.

Scanned with OKEN Scanner

EXERSEAZĂ!

1. Alcătuieşte enunţuri în care să evidenţiezi caracterul polisemantic al verbului *a trece*.

2. Indică un sinonim pentru fiecare sens al verbului de la exerciţiul precedent.

3. Caută într-un dicţionar sensurile cuvântului *a face* şi alcătuieşte enunţuri cu cinci dintre ele.

4. Precizează sensul verbului *a fi* din fiecare enunţ:

a) *Noi suntem la mare.*
b) *Cât e ceasul?*
c) *Roşiile sunt în piaţă 20000 lei.*
d) *La intersecţia nesemaforizată a fost un accident de maşină.*
e) *Marin este din Oltenia.*
f) *Să-ţi fie de bine!*
g) *Fie ca tine!*

5. Alege din textele de mai jos două cuvinte polisemantice, precizează-le sensul în context şi alcătuieşte enunţuri cu sensuri diferite decât cel din text:

a) *Om în vârstă şi târziu,*
Tot am învăţat să scriu.
Prins ca de-o copilărie,
Mâna se porni să scrie.
Mâzgălii cu tibişir
Lemnele din cimitir.
Făcui semne, cercuri, cruci,
Pe bordeie, pe uluci.
Se găsesc pe câte toate
Slovele mele culcate.

(T. Arghezi)

b) *Peste vârfuri trece luna*
Codru-şi bate frunza lin
Dintre ramuri de arin
Melancolic cornul sună.

(M. Eminescu)

6. Identifică în textele de mai sus câte un omonim şi alcătuiţi enunţuri cu alt sens al cuvântului decât cel din text.

Scanned with OKEN Scanner

14. Unități frazeologice

Este important să ştii:

- **Unitățile frazeologice** sunt combinații de două sau mai multe cuvinte, având sens unitar şi referindu-se la un singur aspect al realității.
- Unitățile frazeologice se comportă ca o singură parte de vorbire. Ele sunt denumite **locuțiuni** sau **expresii**.
- Formulele (clişeele internaționale) sunt frazeologice care circulă în majoritatea limbilor şi au un caracter cultural. În structura clişeelor internaționale poate apărea un nume propriu; ele au la bază legende antice, fapte biblice şi uneori reale.

EXERSEAZĂ!

1. Identifică expresiile şi locuțiunile din textul de mai jos:

– Ia ascultați, măi, dar de când ați pus voi stăpânire pe mine? zise Gerilă. Apoi nu mă faceți din cal măgar, că vă veți găsi mantaua cu mine! Eu îs bun cât îs bun, dar şi când m-a scoate cineva din răbdare, apoi nu-i trebuie nici țigan de laie împotriva mea.

– Zău, nu şuguieşti, măi Buzilă? Da' amarnic mai eşti la viață; când te mînii, faci sânge-n baligă, zise Flămânzilă. Tare-mi eşti drag!... Te-aş vârî în sân, dar nu încapi de urechi.. Ia mai bine, ogoieşte-te oleacă şi mai strânge-ți buzişoarele acasă; nu de alta, dar să nu-ți pară rău pe urmă, că doar nu eşti numai tu în casa asta.

(I. Creangă)

2. Dă câte un sinonim pentru următoarele unități frazeologice: *cu noaptea-n cap, cu chiu cu vai, a avea obicei, a da buzna, pe de rost.*

3. Dă exemple de expresii şi locuțiuni în alcătuirea cărora să intre verbul *a da.*

4. Explică sensul următoarelor formule şi clişee internaționale: *mărul discordiei, sabia lui Damocles, mărul lui Adam, curriculum vitae, mea culpa, modus vivendi, stricto sensu.*

Scanned with OKEN Scanner

15. Test de evaluare

Se dă textul:

De treci codrii de aramă, de departe vezi albind
Şi-auzi mândra glăsuire a pădurii de argint;
Acolo lângă izvoară, iarba pare de omăt,
Flori albastre tremur ude în văzduhul tămâiet.
Pare că şi trunchii vecinici poartă suflete sub coajă,
Ce suspină printre ramuri cu a glasului lor vrajă,
Iar prin mândrul întuneric al pădurii de argint,
Vezi izvoare zdrumicate peste pietre licurind.

(M. Eminescu)

Cerințe

1. Identifică propoziţiile principale din text.
2. Precizează valorile morfologice ale verbului *a părea*.
3. Analizează morfologic şi sintactic cuvintele: *mândra, de argint, lor, vezi*.
4. Precizează funcţia sintactică a pronumelui relativ din text.
5. Alcătuieşte un enunţ în care să apară verbul *a fi* la imperativ, persoana a II-a singular, forma afirmativă şi motivaţi ortografia verbului.
6. Construiţi enunţuri cu antonimele a patru cuvinte din text.
7. a) Dă exemple de expresii şi locuţiuni în alcătuirea cărora să intre verbul *a trece*.
b) Alcătuieşte enunţuri cu fiecare expresie.
8. Alcătuieşte familia lexicală a cuvântului *piatră* şi arată modul de formare a fiecărui cuvânt.
9. a) Precizează sinonimele cuvintelor *mândru, a tremura, a suspina, vrajă*.
b) Alcătuieşte cu fiecare câte un enunţ.
10. Argumentaţi că versurile citate au caracter descriptiv.

Scanned with OKEN Scanner

IV. NOȚIUNI DE FONETICĂ

Evitarea greşelilor de pronunțare provocate de tendințele fonetice ale limbii române contemporane. Pronunțarea numelor proprii străine

Este important să ştii:

- ❒ Litera inițială *e* se pronunță:
  ie → în cuvinte autohtone (el, ei, ele etc.);
  e → în cuvinte neologice (echer, elefant etc.).
- ❒ Numele proprii româneşti se scriu potrivit dorinței celor care le poartă.
  Exemplu: *Emil Gârleanu, Vasile Alecsandri.*
- ❒ Numele proprii străine se scriu şi se pronunță ca în limba din care provin.
  Exemplu: *Victor Hugo* (se pronunță: *Victor Iugó*).
- ❒ Străduieşte-te să eviți tendința fonetică din limba vorbită de a pronunța *e* în loc de *i*, *i* în loc de *e*, *ă* în loc de *a* sau *u* în loc de *o* în silabe neaccentuate.
  Exemple: Se pronunță: ***ieu*** şi nu ***eu***, ***elev*** şi nu ***ielev***, ***uşă*** şi nu ***uşe***, ***oală*** şi nu ***uală***.
- ❒ Evită confuzia dintre consoanele *s* şi *ş* ori *s* şi *z*, în pronunțarea unor cuvinte.
  Exemplu: start şi nu *ştart; simpozion* şi nu *simposion.*

EXERSEAZĂ!

1. Alege numai formele corecte de pronunțare a cuvintelor:

a) *alee / aleie; cuer / cuier; iechinocțiu / echinocțiu; elicopter / ielicopter; iedificiu / edificiu; orhideie / orhidee; poezie / poiezie.*

b) *arduare / ardoare; boală / buală; culuare / culoare; uază / oază; vioară / viuară.*

c) *cenuşe / cenuşă; coajă / coaje; plajă / plaje; naşe / naşă; vraje / vrajă.*

d) *frati-miu / frate-meu; prietin / prieten; taică-miu / taică-meu.*

e) *dizident / disident; filosofie / filozofie; fusiona / fuziona; simposion / simpozion.*

f) *şfoară / sfoară; ştart / start; ştofă / stofă; şprot / sprot.*

Scanned with OKEN Scanner

2. Scrie numele următoarelor personalități, care se pronunță ca mai jos:

Alecu Ruso, Anton Pan, Teodor Aman, Ion Pilat, C.A. Roseti, Constantin Notara, Gelu Naum, Henriet Ivon Stal, Perpesicius, Matei Milo, Nicolae Toniță.

3. Scrie numele proprii străine, care se pronunță ca mai jos:

Uiliam Şecspir, Cearli Ceaplin, Rudiard Chipling, Jean Jac Rusó, Marc Tuain, Pablo Picaso, Pol Sezan, Isac Nüton, Ualter Scot, Volfgang Amadeus Moțart.

Scanned with OKEN Scanner

V. MORFOSINTAXA

1. Verbul

Este important să ştii:

- ❒ **Verbul** este partea de vorbire flexibilă care arată o acțiune, o stare, o existență.
- ❒ Verbele sunt
  - **predicative**
  - **nepredicative**
    - **copulative** (a fi, a părea, a deveni, a ajunge, a ieşi, a rămâne, a însemna, a se face)
    - **auxiliare:** a fi, a avea, a vrea (a voi)
- ❒ Verbele sunt
  - personale
  - impersonale (unipersonale ca formă)
- ❒ Categorii gramaticale proprii verbului:

a) **modurile:**
- **personale** (predicative): *indicativ, conjunctiv, condițional-optativ, imperativ*
- **nepersonale** (nepredicative): *infinitiv, gerunziu, participiu, supin*

b) **timpul:**
- La modul indicativ: prezentul, imperfectul, perfectul simplu, perfectul compus, mai mult ca perfectul, viitorul.
- La modurile conjunctiv şi condițional-optativ: prezentul, perfectul.

c) **diateză:**
- *activă* (**Exemplu:** *Andrei duce ghiozdanul.*)
- *pasivă* (**Exemplu:** *Andrei este dus cu autobuzul*)
- *reflexivă* (**Exemplu:** *Andrei se duce la teatru.*)

Atenție!

Verbele activ pronominale (***Exemplu:*** mă îmbrac, te speli) sunt însoțite de pronumele reflexiv care poate fi înlocuit cu pronume personal în acelaşi caz (Ex.: mă îmbrac pe mine). În această situație, pronumele reflexiv are rol sintactic de complement (direct, indirect).

❒ Grupul de cuvinte cu sens unitar având valoarea unui verb alcătuieşte **locuțiunea verbală.**

❒ Funcții sintactice ale verbului şi ale locuțiunii verbale:
- predicat verbal;
- subiect;
- nume predicativ;
- atribut;
- complement.

Scanned with OKEN Scanner

EXERSEAZĂ!

1. Analizează verbele din următoarele texte arătând: felul verbului (predicativ / nepredicativ; personal / nepersonal), conjugarea, diateza, modul, timpul, persoana, numărul şi funcţia sintactică:

a) *Mama, în slăbiciunea ei pentru mine, ajunsese a crede că am să ies al doilea Cucuzel.*

(I. Creangă)

b) *Vru să spună ceva, pesemne să destăinuie acea idee care îi copleşise în clipele acelea sufletul, dar avu puterea s-o păstreze numai pentru el, tocmai ca s-o poată pesemne pune în aplicare şi să rămână secretul lui.*

(M. Preda)

c) *Kir Ianulea şi-a ieşit din pepeni; s-a repezit cu pumnii s-o pilduiască; dar musafirii s-au pus la mijloc şi l-au oprit în piept.*

(I.L. Caragiale)

d) *De ce să-ntrebi viaţa ce-i?*
Aşa se-ntreabă cei mişei.
Cei buni n-au vreme de gândit
La moarte şi la târguit.

(G. Coşbuc)

e) *Ia, eu fac ce fac de mult,*
Iarna viscolu-l ascult,
Crengile-mi rupându-le,
Apele-astupându-le,
Troienind cărările
Şi gonind cântările.

(M. Eminescu)

f) *În păduri trosnesc stejarii! E un ger amar, cumplit!*
Stelele par îngheţate, cerul pare oţelit,
Iar zăpada cristalină pe câmpii strălucitoare
Pare-un lan de diamanturi ce scârţâie sub picioare!

(V. Alecsandri)

g) *Totuşi curtea lui, afară de turn, n-avea nimic deosebit. Casa era clădită din bârne de stejar, lipită cu lut şi apoi stropită cu tencuială de var.*

(M. Sadoveanu)

h) *Terminarăm tot şi plecăm. Pe izlaz, spre gară, vorbeam cum să-i facem. Când ne oprirăm, ce mai! Se ştia. Zicea că întâi să încercăm piaţa la Piteşti (....). Am rămas noi acolo; dimineaţa, pe la cântatul cocoşilor înjugă Miai şi Paţanghele, şi mână, nene, spre Piteşti.*

(M. Preda)

Scanned with OKEN Scanner

2. Alcătuieşte enunţuri în care verbele *a chema* şi *a privi* să fie la cele trei diateze.

3. Construieşte propoziţii în care verbele *a citi* şi a *scrie* să fie:

subiect .....
nume predicativ .....
complement direct .....
complement indirect .....
atribut verbal .....
atribut adjectival .....
predicat verbal .....
complement circumstanţial .....

4. Analizează locuţiunile verbale din textele următoare, arătând funcţia sintactică, diateza, modul, timpul, persoana şi numărul.

a) *Dascălul îşi luă şlicul şi-o rupse la fugă pe uşă.*

(C. Negruzzi)

b) *Muierea le ţinea parte, îi mângâia, îi săruta pe obrăjorii scorţoşi, de pe care mereu se desprindea un praf ca o pulbere de făină albă.*

(I. Agârbiceanu)

c) *Cu mama lui, Irina lui Avram, copilărisem în şcoală şi-mi aduceam aminte mai ales de ochii înecaţi de un văl fumuriu: ochii ei îi avea şi copilul.*

(M. Sadoveanu)

d) *Pentru dragostea ta, tată (....), voi face pe dracul în patru numai să izbutesc.*

(P. Ispirescu)

e) *Până să nu crape de ziuă poate vom fi chemaţi să facem cea mai mare jertfă pe care are dreptul patria s-o ceară de la un om.*

(I.L. Caragiale)

5. Alcătuieşte enunţuri în care următoarele locuţiuni să fie, pe rând: predicat verbal, subiect, nume predicativ, atribut verbal şi complement (menţionează felul complementului obţinut):

a da ascultare .....
a pune la cale .....
a-şi face de cap .....
a se bate cap în cap .....
a-şi lua avânt .....
a bate câmpii .....
a-şi lua picioarele la spinare .....
a trage chiulul .....
a-şi aduce aminte .....
a băga în seamă .....
a lua aminte .....

Scanned with OKEN Scanner

6. Menționează sinonimul fiecărei locuțiuni verbale de mai sus.

7. Alcătuiește enunțuri în care verbele **a fi, a avea** și **a vrea** să fie, pe rând, predicative și auxiliare.

8. Alcătuiește enunțuri în care verbele **a fi** și **a părea** să fie, pe rând, predicative și copulative.

9. Alcătuiește enunțuri în care verbele **a rămâne, a ieși** și **a ajunge** să fie, pe rând, predicative și copulative.

10. Alcătuiește enunțuri în care verbele **a părea, a ajunge** și **a rămâne** să fie, pe rând, personale și impersonale.

2. Substantivul

❒ **Substantivul** este partea de vorbire flexibilă care denumește obiecte (ființe, lucruri, fenomene, stări).

❒ Felul **substantivelor** • după structură • **simple**
• **compuse**
• după sens • **comune**
• **proprii**

❒ Genul substantivelor: • **masculin** (*un – doi*);
• **feminin** (*o – două*);
• **neutru** (*un – două*).

• Sunt epicene substantivele care nu-și schimbă forma după gen (*cuc, lebădă, elefant*).

❒ Numărul substantivelor – **singular / plural**

• Sunt substantive care au aceeași formă la singular și plural (ochi, învățătoare).

• Unele substantive au forme multiple pentru singular (glonț, glonte) și pentru plural (cot, coți, coate, coturi).

• Substantivele colective au sens de plural dar formă de singular (tufiș, mulțime, brădet, popor).

• Substantive defective de număr: • au forme pentru singular (*aur, orez, sete, Ioana*)
• au forme numai pentru plural (*icre, zori, câlți, Rusalii*)

❒ Grupul de cuvinte cu sens unitar având valoarea unui substantiv alcătuiește **locuțiunea substantivală.**

❒ Substantivele și locuțiunile substantivale pot fi articulate cu articol *enclitic* sau cu articol *proclitic* [nehotărât, posesiv (genitival) și adjectival (demonstrativ)].

❒ Substantivele (locuțiunile substantivale) se caracterizează prin flexiune

Scanned with OKEN Scanner

nominală (cazuri = forma substantivelor în timpul comunicării).

❒ Funcţiile sintactice ale substantivelor (locuţiunilor substantivale):

- subiect
  - Nominativ → *Ana învaţă.*
  - Genitiv → *Ai Anei au reuşit.*
- nume predicativ
  - Nominativ → *Ea este Ana.*
  - Genitiv → *Caietele sunt ale Anei.*
  - Dativ → *Maria este asemenea Anei.*
  - Acuzativ → *Ea rămâne ca Ana, colega ei.*
- atribut substantival genitival → *Noi suntem colegii Anei.*
- atribut substantival apoziţional:
  - în N → *Ea, Ana, învaţă.*
  - în G → *Colegii ei, ai Anei, au venit.*
  - în D → *I-am adus ei, Anei, cartea promisă.*
  - în Ac. → *O aştept pe ea, pe Ana, colega mea.*
- atribut substantival prepoziţional:
  - în G → *Grădina din faţa şcolii este îngrijită de elevi.*
  - în D → *Am obţinut un efect contrar aşteptărilor.*
  - în Ac. → *Povestea despre Ana i-a impresionat pe toţi.*
- complement
  - necircumstanţial:
    - direct → *Am văzut-o pe Ana.*
    - indirect → *I-am dat Anei cartea.*
    - de agent → *A fost chemată de Ana.*
  - circumstanţial:
    - de loc → *I-am stabilit în locul dorit.*
    - de timp → *Vom veni în ziua stabilită.*
    - de mod → *Învaţă la fel ca Ana.*
    - de scop → *Se pregăteşte pentru examen.*
    - de cauză → *Din cauza Anei am plecat.*

Atenţie!

Substantivele sunt precedate de prepoziţii sau de cuvinte cu valoare prepoziţională, care cer cazuri diferite:

- Genitivul se construieşte cu prepoziţii sau locuţiuni prepoziţionale provenite din adverbe sau locuţiuni adverbiale: *înaintea, înapoia, în faţa, în spatele* etc. şi cu prepoziţiile proprii: *asupra, contra.*
- Dativul se construieşte cu prepoziţii provenite din substantive, verbe la participiu sau adverbe: *graţie, mulţumită, datorită, conform, potrivit, contrar.*
- Acuzativul se construieşte cu prepoziţii (simple sau compuse): *cu, de, din, prin, sub, înspre, dinspre* etc.

Scanned with OKEN Scanner

EXERSEAZĂ!

1. Construiește propoziții în care substantivele *o floare, niște elevi, pădurea* să fie, pe rând:

- complement direct { ....
- complement indirect (formă de Dativ și Acuzativ) { ....
- nume predicativ (formă de Nominativ, Genitiv, Dativ și Acuzativ) { ....
- atribut substantival genitival { ....
- atribut substantival prepozițional – în Genitiv { ....

2. Analizează substantivele din următoarele texte, arătând: felul (comun, propriu / simplu, compus), genul, numărul, cazul, articolul și funcția sintactică.

a) *Gaia nu mai spinteca văzduhurile cu țipet flămând și ascuțit, vântul nu mai clătina frunza pădurilor și nici un fulg de nor nu mai îndrăznea să brăzdeze cu umbra-i subțire înălțimile aprinse ale împărăției focului.*

(C. Hogaș)

b) *Și mama care era vestită pentru năzdrăvăniile sale îmi zicea cu zâmbet uneori, când începea a se ivi soarele dintre nouri după o ploaie îndelungată: «Ieși, copile cu părul bălai, afară și râde la soare, doar s-a îndreptat vremea» și vremea se îndrepta după râsul meu.*

(I. Creangă)

c) *Sfios, amurgul toamnei mohorâte*
Își mișcă-ncet podoaba lui bolnavă,
Ca din cădelniți fumul din tămâie,
Prelung se zbate frunza din dumbravă.

(O. Goga)

Scanned with OKEN Scanner

3. Alcătuieşte propoziţii cu următoarele locuţiuni substantivale; indică sensul fiecăruia şi funcţia sintactică:

purtător de cuvânt.....
părere de rău.....
bătaie de joc.....
învățare de minte.....
tragere de inimă.....
făcător de bine.....
nod în papură.....
boț cu ochi.....
punct de vedere.....
verzi şi uscate.....
băgare de seamă.....
aducere-aminte.....
cai verzi pe pereți.....

4. Alcătuieşte enunţuri în care locuţiunile: *punct de vedere* şi *aducere-aminte* să fie, pe rând: subiect, complement indirect (în Dativ şi Acuzativ), complement direct, nume predicativ (în Nominativ, Genitiv, Dativ, Acuzativ) şi atribut substantival prepoziţional.

5. Analizează morfologic şi sintactic substantivele şi locuţiunile substantivale din următoarele texte:

a) *Din fundul mării se întind, pe sub valuri, nenumărate braţe de piatră, gata s-apuce vasul şi să-l farme-n bucăţi la cea mai mică nebăgare de seamă.*

(Al. Vlahuţă)

b) *Moşneagul fiind un gură-cască ... se uita în coarnele ei şi ce-i spunea ea, sfânt era.*

(I. Creangă)

c) *O! tu nici visezi bătrâne câţi în cale mi s-au pus!*
Toată floarea cea vestită a întregului Apus.

(M. Eminescu

d) *Şi păreri de rău trecute*
Cad pe inima-i trudită,
Ca un stol de păsări mute
Pe-o grădină părăsită.

(G. Topîrceanu)

e) *„Capra cu trei iezi" este ilustrarea iubirii de mamă; „Dănilă Prepeleac" dovedeşte că prostul are noroc; ... „Povestea porcului" arată că, pentru o mamă, şi cel mai pocit prunc e un Făt-Frumos; „Fata babei şi fata moşneagului" este vestita dramă a copiilor vitregi.*

(G. Călinescu)

Scanned with OKEN Scanner

f) *Care cu poveri de muncă*
Vin încet şi scârţâind;
Turmele s-aud mugind,
Şi flăcăii vin pe luncă
Hăulind.
Cu cofiţa pe-ndelete,
Vin neveste de la râu;
Şi cu poala prinsă-n brâu
Vin cântând în stoluri fete
De la râu.

(G. Coşbuc)

g) *Apoi trimise o pungă cu bani argatului. Acesta se duse şi-i dădu grădinarului.*

(P. Ispirescu)

h) *Am scris aceste schiţe ca să le citesc Rodicăi, cea mai mică gâză din lumea gâzelor mele.*

(E. Gârleanu)

i) *Moşia de peste trei mii de pogoane se zice c-ar fi fost cândva a Cantacuzineştilor, dar azi e a unui căpitan de la Piteşti.*

(L. Rebreanu)

j) *Alaltăieri îi povesteam fabula cu greierele şi furnica. Asculta cu luare-aminte, zicând numai când mă opream: „Şi p-ormă?... "*

(I. Al. Brătescu-Voineşti)

3. Pronumele

Este important să ştii:

- **Pronumele** este partea de vorbire flexibilă care ţine locul unui substantiv.

a) pronume cu forme personale:
- personal propriu-zis;
- personal de politeţe;
- reflexiv;
- posesiv;
- de întărire.

b) pronume fără forme personale:
- demonstrativ;
- nehotărât;
- negativ;

Scanned with OKEN Scanner

- interogativ;
- relativ.

❒ Pronumele se caracterizează prin ***persoană*** (pronumele cu forme personale), prin ***gen*** (• pronumele de întărire are forme diferite pentru masculin şi feminin la toate persoanele; • pronumele de politeţe are forme diferite pentru masculin şi feminin la persoana a II-a singular; • pronumele reflexiv nu se deosebeşte prin gen, fiind marcă a diatezei reflexive; • pronumele personal are forme diferite pentru masculin şi feminin la persoana a III-a, singular şi plural; • pronumele demonstrativ, nehotărât, negativ şi interogativ se diferenţiază prin gen) şi prin ***număr*** (singular şi plural).

❒ Pronumele şi adjectivul pronominal **de întărire** are forme distincte pentru gen (masculin, feminin) la toate persoanele.

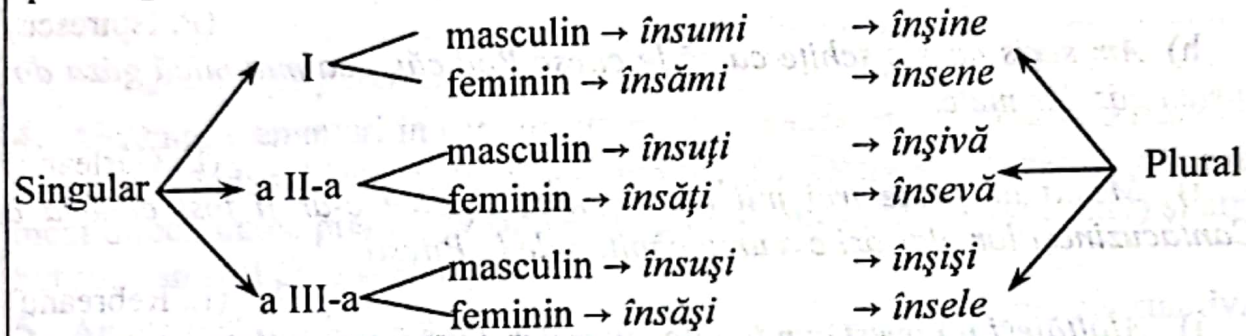

Se acordă în gen, număr, persoană şi caz cu substantivul sau cu pronumele determinat, având funcţie sintactică de atribut adjectival.

❒ Pronumele şi adjectivul pronominal **nehotărât**: *fiecare, unul (una, unii, unele), altul (alta, alţii, altele), tot (toată, toţi, toate), cineva, careva, ceva, oricare, oricine, orice, atât (atâta, atâţi, atâtea), cutare.*

❒ Pronumele şi adjectivul pronominal ***negativ***: *nimeni, nimic, nici unul / nici una, nici unii / nici unele.*

• Apar în propoziţii cu verbul aflat la forma negativă. (*Nimeni nu a plecat. Nu am făcut rău nimănui*).

❒ Pronumele şi adjectivul pronominal **interogativ** apar în propoziţii interogative, ţinând locul substantivului aşteptat ca răspuns. Formele pronumelui interogativ sunt:

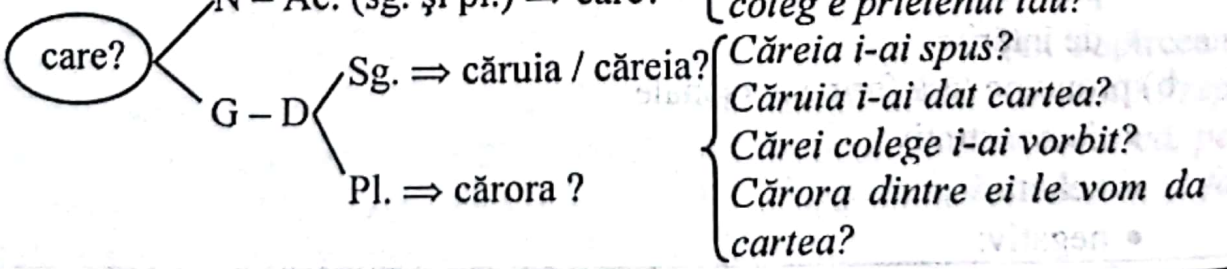

Scanned with OKEN Scanner

cine? — N – Ac. ⇒ care? — *Cine a plecat?* / *Pe cine aştepţi?*
cine? — G – D ⇒ cui? — *Cui vei spune adevărul?* / *Al cui eşti ? Al cui elev eşti?*

cât? — N – Ac. — Sg. ⇒ cât ? / câtă? — *Câţi colegi vor veni ?* / *Câţi au plecat ?*
cât? — N – Ac. — Pl. ⇒ câţi ? / câte? — *Cu câţi dintre colegi eşti prieten?*
cât? — G – D (Plural) ⇒ câtor? → *Câtor le-aţi vorbit?*

ce? — Este invariabil (nu-şi schimbă forma) → *Ce citeşti?*
ce? — Înlocuieşte nume de lucruri → *Ce drum alegi?*

❒ Pronumele şi adjectivul pronominal **relativ** are forme simple (*care, cine, ce, cât*) şi forme compuse (*cel ce, ceea ce*). Sunt elemente de relaţie la nivelul frazei şi au funcţii sintactice în propoziţia pe care o introduc în frază.

❒ Plasat la începutul propoziţiei **pe** şi urmat de un substantiv, pronumele relativ **care**, în Genitiv, se acordă în gen şi număr cu substantivul pe care îl înlocuieşte, iar articolul posesiv (genitival) se acordă cu substantivul pe lângă care pronumele relativ este atribut pronominal.

Aceştia sunt profesorii ai căror elevi au reuşit.

Acesta este profesorul ai cărui elevi au reuşit.

Aceasta este cartea al cărei subiect este fascinant.

❒ Substitut al substantivului, pronumele se caracterizează prin categoria gramaticală a cazului, îndeplinind funcţii sintactice diferite: subiect, nume predicativ, atribut pronominal, atribut adjectival, complement.

EXERSEAZĂ!

1. Identifică pronumele cu forme personale din următoarele texte, arătând felul, persoana, numărul, genul, cazul, funcţia sintactică:

a) *Dacă mâna-ţi slabă sceptrul o apasă*
Altuia mai harnic locul tău îl lasă.

(D. Bolintineanu)

Scanned with OKEN Scanner

b) *Măicuță dragă. Cartea mea*
Găseacă-mi-te-n pace!

(G. Coşbuc)

c) *Îmi ard buzele, mamă, obrajii-mi se pălesc*
Ah! inima-mi zvâcneşte....

(I. H. Rădulescu)

d) *Câinii atunci săriră*
Şi-n grab ți-l jupuiră.

(G. Alexandrescu)

e) *Şi-odată mi ți-l înşfacă cu dinții de cap ...*

(I. Creangă)

f) *Duduia Lizuca nu-i spune lui Patrocle „tu", căci e mai bătrân şi-l stimează; nici „dumneata", cuvânt rece care pune distanță; şi nici ceremonialul „dumneavoastră". Ea îi spune «mata», cuvânt care arată perfect sentimentele ei pentru dânsul.*

(M. Sadoveanu)

g) *Aşa-i, cuconaşule, cum porunceşti mata.... Şi puşca dă-o mata la mine, să mă mai minunez de dânsa.*

(G. Ibrăileanu)

h) *Eu ți-oi arăta pe unde se ascunde, iară tu să mi-o prinzi, cum ți-i meşteşugul.*

(I. Creangă)

i) *Mulțămesc dumitale, că m-ai lăsat să plec. Acum te mai rog să-mi spui, nu cumva Sfânta-Lună, fiica dumitale, ştie pe unde s-ar afla bărbatul meu?*

(P. Ispirescu)

j) *Ştiam că textele astea erau ale dumnealui chiar dacă păreau ale dumitale.*

(C. Petrescu)

k) *Tot omul despre sine lesne se amăgeşte*
Nimeni nu îşi este aspru judecător.

(G. Alexandrescu)

l) *– Măi voinicule, ți-ai pierdut cuiul, du-te de ți-l caută.*

(P. Ispirescu)

2. Selectează din textele următoare şi scrie pe două coloane pronumele şi adjectivele pronominale:

a) *Despot: Cum? Lăpuşneanu însuşi ți-a dat astă solie?*

(V. Alecsandri)

b) *Şi mi-s dragă mie însămi pentru că-i sunt dragă lui.*

(M. Eminescu)

Scanned with OKEN Scanner

c) *Sărmanii mei desagi! ... Ei înşişi erau flămânzi şi costelivi, ei înşişi aveau pântecele lipit de spete.*

(C. Hogaş)

d) *„Amintirile şi Poveştile" lui Creangă sunt însăşi limba vie a poporului ridicată la un înalt potenţial artistic.*

(M. Sadoveanu)

e) *Schimbându-ţi părerea asupra altora, ajungi să nu mai ai nici o părere despre tine însuţi.*

(N. Iorga)

f) *Noi l-am prins, al nostru-i dară, al codrului, nu-i al tău!*

(B.P. Haşdeu)

g) *Un copil de uriaş a găsit într-o vale un sat de-ale noastre.*

(Al. Vlahuţă)

h) *... dar baba punea parte fiicei sale şi pâra la unchеş pe fiica lui.*

(I. Creangă)

i) *Un curcubeu a-ntins o punte*
Din casa mea pân'la a ta.

(D. Anghel)

j) *Trebuie văzut ce face inamicul, are de gând să-i lichideze pe ai noştri?*

(M. Preda)

3. Indică funcţia sintactică a fiecărui pronume scris în tabel.

4. Schimbă valoarea gramaticală a pronumelor posesive din textele de mai sus. Indică valoarea nou obţinută şi funcţia sintactică.

5. Analizează pronumele şi adjectivele pronominale demonstrative din textele următoare:

a) *Poezia cea adevărată este aceea care vorbeşte inimii, iar nu fanteziei numai.*

(G. Coşbuc)

b) *Acestea între noi adesea o vedem*
Şi numai cu cei mari egalitate vrem.

(G. Alexandrescu)

c) *Artistul însuşi a trebuit să fie mişcat de farmecul acelei tăceri şi fiorul acela, tresărirea aceea de suflet a trecut pe pânză, cu fiecare pată de culoare.*

(Al. Vlahuţă)

6. Analizează pronumele şi adjectivele pronominale nehotărâte din următoarele texte:

a) *Toţi sătenii ar dori să fie pârcălabi şi din cauza aceasta tot satul este învrăjbit. Mai bucuros ar alege un străin decât pe unul din ei.*

(P. Ispirescu)

Scanned with OKEN Scanner

b) *Fitecine cu ale lui. La nea Nicola veselie, la alții obide. Unii abia așteaptă Ignatul să-și taie grăsunul, alții abia au mălai de gură.*

(B. Ștefănescu Delavrancea)

c) *Mintea străbunicii tale e cu mult mai pătrunzătoare decât a oricăruia dintre noi și decât a tuturor la un loc.*

(M. Sadoveanu)

d) *Apoi, lângă mescioara preotului, cineva începu să citească ceva, câteva minute, cu glas ciudat.*

(L. Rebreanu)

7. Alcătuiește enunțuri în care pronumele **nehotărât** *cineva* să fie:

- nume predicativ în Nominativ.....
- nume predicativ în Genitiv.....
- complement indirect • în Dativ.....
  • în Acuzativ.....

8. Alcătuiește propoziții în care cuvintele: *fiecare, toți, alta, oricare* să fie adjective pronominale.

9. Analizează pronumele și adjectivele pronominale **negative** din următoarele texte:

a) *Nu ieși în calea nimănui ca să-i arăți cu silă drumul cel bun; ajunge să mergi pe dânsul.*

(N. Iorga)

b) *Și totdeauna m-a mirat cum de n-a trăsnit prin minte nici unui rege să cerceteze oare unde s-ar găsi cheia tuturor fericirilor.*

(C. Hogaș)

c) *Regretă că n-a strâns avere, ca alții, să nu-i pese de nimeni și de nimic.*

(L. Rebreanu)

d) *Nu se auzi nimic. Nu strigă nimeni nimic.*

(C. Petrescu)

e) *Câmpia părea fără margini. Totul dormea. Nu se vedea nici o pasăre, nu se auzea nici un glas.*

(M. Preda)

10. Analizează pronumele și adjectivele pronominale **interogative** din următoarele texte:

a) *– Babo, cui îi zici tu fătu-meu?*
– Ție, cui să-i zic? Nu ești băiatul meu, Abu-Hassan?
– Cine este Abu-Hassan acela?

(I. L. Caragiale)

Scanned with OKEN Scanner

b) *Ce eram noi, românii, pe atunci? Cine ne băga în seamă? Care ziar, care revistă sau care scriitor se ocupa de noi?*

(I. Ghica)

c) *...o, cuvinte!*
Sub bolta cărei peşteri aţi răsunat voi oare?

(D. Anghel)

d) *Cine a tras în calul meu de lemn?*
Cu ce săgeată? cu ce floare?

(N. Stănescu)

e) *„Dar aste decoraţii cum, cine ţi le-au dat?“*
„Chiar domnitorul nostru şi-al vostru împărat.“
„Dar pentru care fapte?“

(V. Alecsandri)

11. Alcătuieşte enunţuri în care pronumele **interogativ** *cine* să fie, pe rând: subiect, nume predicativ, atribut pronominal, complement indirect (formă de Dativ).

12. Analizează pronumele şi adjectivele pronominale **relative** din următoarele texte:

Atenţie!

- Identifică elementele de relaţie (conjuncţiile, adverbe relative, pronume nehotărâte, pronume relative);
- Delimitează propoziţiile;
- Pronumele şi adjectivul pronominal relativ au funcţie sintactică în prepoziţia pe care o introduc în frază.

a) *Scrie ca să păstreze florile gândului tău, pe care altfel le ia vântul.*

(N. Iorga)

b) *Bine a zis cine a zis că surcica nu sare departe de gard.*

(Folclor)

c) *– Tată, a venit vremea să-mi dai ceea ce mi-ai făgăduit.*

(P. Ispirescu)

d) *... căci sprinţar şi înşelător e gândul omului, pe ale cărui aripi te poartă dorul ...*

(I. Creangă)

e) *Nici n-am cui să mă jelesc*
Să spun pe cine doresc.

(M. Eminescu)

f) *Mai lesne poci să număr pe degetele mele*
Câţi sfinţi avem pe lume şi câte versuri rele,

Scanned with OKEN Scanner

Decât să bag de seamă ce carte nu e dată,
Care este mai mică şi cine o să bată.

(G. Alexandrescu)

13. Citeşte cu atenţie următoarele texte:

1) Identifică pronumele, arată felul şi funcţia sintactică a fiecăruia.
2) Identifică adjectivele pronominale şi analizează-le:

a) *Drumul tău nu e-n afară,*
Căile-s în tine însuţi.
Iară cerul tău se naşte
Ca o lacrimă din plânsu-ţi.

(L.Blaga)

b) *El începe cu sine şi se sfârşeşte*
cu sine.
Nu-l vesteşte nici o aură,
nu-l urmează nici o coadă de cometă.

(N. Stănescu)

c) *Un semn şi capu-ţi zboară la câni şi la vulturi,*
Şi sufletu-ţi se pierde în lumea de ghiauri.
Dar însă îmi fac milă de ani şi de-a ta minte,
Gândind la bătrâneţea ce-apasă-al meu părinte,
Şi vreau cu daruri multe pe tine-a te ierta
De vrei tu să te lepezi acum de legea ta!

(V. Alecsandri)

d) *Cui place să roşească, roşească ... eu nu vreau*
Nici pată pe-a mea armă, nici pe obrazul meu.

(V. Alecsandri)

e) *În zadar oamenii ce prezida osânda vrură a împlini porunca domnească; nimeni nu se mai găsi care să vrea a lua locul gâdei.*

(N. Bălcescu)

f) *De când aceste pământuri au un chip şi un nume, Rarăul ia parte la viaţa lor, şi ca o inimă puternică şi ca o frunte în jurul căreia bat marile aripi ale fanteziei.*

(G. Bogza)

g) *– Să cunoşti ceva temeinic şi să faci ceva mai bine ca alţii, să-l faci cât mai bine, dacă se poate să-l faci perfect.*

(T. Vianu)

Scanned with OKEN Scanner

4. Numeralul

Este important să ştii:

- **Numeralul** este partea de vorbire flexibilă care exprimă numărul sau ordinea numerică a obiectelor.
- Poate avea valoare substantivală, adjectivală şi adverbială, comportându-se asemeni acestor părţi de vorbire
- Numeralele sunt:
  - a) ordinale (*prima, al doilea*)
  - b) cardinale
    - propriu-zise (*doi, trei, unsprezece*)
    - colective (*amândoi, tustrei*)
    - fracţionare (*doime, pătrime*)
    - multiplicative (*îndoit, întreit*)
    - distributive (*câte unu, câte doi*)
    - adverbiale (*o dată, de două ori*)
- Substitut al substantivului, numeralul îndeplineşte funcţiile sintactice ale acestuia: subiect, nume predicativ, atribut, complement.

EXERSEAZĂ!

1. Identifică numeralele din următoarele texte; indică felul fiecăruia:

a) *De trei ori s-au izbit din ce în ce mai îndârjite şi mai furioase cele două armate.*

(Al. Vlahuţă)

b) *Pe urmă şapte zile de-a rândul, prepeliţa a ouat câte un ou, în tot şapte ouă mici ca nişte cofeturi şi a început să le clocească.*

(I. Al. Brătescu-Voineşti)

c) *A opta zi s-a hotărât Negoiţă să se poruncească în urma lui .... L-au căftănit şi i-au dăruit, Vodă şi doamna, câte trei pungi de ibrişin cu câte o mie de galbeni.*

(I. L. Caragiale)

d) *Răsunară două detunături ... atât de apropiate parcă a doua ar fi fost ecoul celei dintâi.*

(L. Rebreanu)

e) *Doi bărbaţi din convoi au îngenuncheat în noroi ... Se-nchină şi se roagă la soldaţi ... Amândurora le-au crescut mari, bărbile.*

(Z. Stancu)

Scanned with OKEN Scanner

f) *Călcau toți ... plescăind agale, erau supărați câteșitrei, tăcuți, cu gândurile aiurea.*

(M. Preda)

2. Indică funcțiile sintactice ale numeralelor identificate.

3. Alcătuiește enunțuri în care numeralele *primul, al treilea, amândoi* să fie, pe rând:

- nume predicativ • în N →
  • în G →
  • în D →
- atribut adjectival
- complement indirect • în Ac. →
  • în D →

4. Alcătuiește propoziții în care un numeral a) colectiv, b) adverbial, c) distributiv și d) multiplicativ să fie complement circumstanțial de mod.

5. Adjectivul

Este important să știi:

❒ **Adjectivul** este partea de vorbire flexibilă care exprimă însușirea unui obiect.

❒ După structură, adjectivele sunt
- simple (*bun, rău*)
- compuse (*cumsecade, răufăcător*)

❒ După flexiune, adjectivele sunt:
- ***variabile*** → au forme diferite pentru gen și numărul substantivelor:
  - cu patru forme flexionare (*om **bun**, elevă **bună**, oameni **buni**, eleve **bune***)
  - cu trei forme flexionare (*drum **lung**, cale **lungă**, drumuri / căi **lungi***)
  - cu două forme flexionare (*copac / casă **mare**, copaci / case **mari***)
- ***invariabile*** → au aceeași formă, indiferent de genul și de numărul substantivului determinat (*gri, bej, vernil, maro, cumsecade, feri-ce, asemenea*)

❒ Adjectivul se caracterizează prin categoria **gradelor de comparație.**
- pozitiv → (*copac înalt*)
- comparativ
  - de superioritate (copac **mai** înalt)
  - de egalitate (*copac **la fel de / tot așa de** înalt*)
  - de inferioritate (*copac **mai puțin** înalt*)

Scanned with OKEN Scanner

- superlativ
  - relativ (*copacul **cel mai** înalt*)
  - absolut (*copac **foarte** înalt*)

❒ Superlativul absolut se poate realiza şi prin:
- lungirea şi repetarea unui sunet (***înaaalt***)
- repetarea adjectivului (*copac **înalt, înalt***)
- adverbe (***grozav** de înalt, **neînchipuit** de înalt*)
- însoţit de un substantiv (***foc** de înalt, înalt **nevoie** mare*).

❒ Unele adjective exprimă însuşiri care nu pot fi comparate (*complet, perfect, unic, viu, principal*) sau reprezintă ele însele forme ale comparativului sau ale superlativului (*minim, inferior, superior, optim*); aceste adjective nu au grade de comparaţie.

❒ Grupul de cuvinte cu sens unitar având valoarea unui adjectiv alcătuieşte **locuţiunea adjectivală** [*om **de seamă*** (important); *om **cu inimă*** (milos, darnic)].

❒ Adjectivul îşi poate schimba valoarea gramaticală devenind:
- substantiv (*om înţelept →**cel** înţelept / **înţeleptul***) prin articulare cu articolul demonstrativ (adjectival) şi articolul hotărât enclitic.
- adverb (*glas **domol** → Răspunde **domol***).

❒ În relaţie cu substantivul, adjectivul are funcţia sintactică de **atribut adjectival** (*carte interesantă*). Devine **nume predicativ**, împreună cu verbul copulativ alcătuind predicatul nominal (*Cartea este interesantă*).

EXERSEAZĂ!

1. Identifică adjectivele şi locuţiunile adjectivale din textele de mai jos, menţionând gradul de comparaţie şi funcţia sintactică:

a) *Nu poate fi un mijloc mai interesant şi mai sigur de a cunoaşte forţele morale şi intelectuale ale unei naţiuni decât numai prin literatura populară; şi nu este nici un mijloc mai nimerit şi mai frumos de a da unei literaturi culte un caracter original şi distinctiv decât numai din literatura populară.*

(B. P. Haşdeu)

b) *Preaînvăţatul, preadreptul şi preamilosul sultan e tare mâhnit pe Luminăţia ta. Zice că sfârşitul să-ţi fie fericit.*

(M. Sorescu)

c) *Secolul acesta a văzut la lucru atâţia oameni de geniu.*

(I. Ghica)

d) *Băiatul era foarte blând, de treabă, nu avea nici un viţiu.*

(I. L. Caragiale)

Scanned with OKEN Scanner

e) *Mi-a tras o chelfăneală ca aceea.*

(I. Creangă)

f) *Olimpia, şi tu, Aurica, să fiţi cu ochii în patru să nu ia cumva vreo hârtie, vreun lucru.*

(G. Călinescu)

g) *Călăul nostru nu era mai puţin curios decât mine ca să afle cum se petrecuseră lucrurile.*

(Al. Odobescu)

h) *Pădurea este foarte tristă şi foarte pustie în jalea ei de toamnă.*

(M. Sadoveanu)

i) *Pe culmea cea mai înaltă a munţilor Carpaţi se întinde o ţară mândră şi binecuvântată între toate ţările semănate de domnul pre pământ.*

(N. Bălcescu)

j) *Şi nu se supără de zgârcenie, că nu e zgârcit, dimpotrivă, e larg la mână, dar aşa e firea lui.*

(I. Al. Brătescu-Voineşti)

2. Alcătuieşte enunţuri în care să utilizezi locuţiunile adjectivale de mai jos. Indică sensul fiecărei locuţiuni şi funcţia sintactică obţinută.

de bună credinţă.....
burduf de carte.....
de căpetenie.....
de cinste.....
ca din condei.....
sub orice critică.....
cu dare de mână.....
de mare circulaţie.....
de duzină.....
fără egal.....
ieşit din minţi.....
cu inimă.....
cu scaun la cap.....

3. Alcătuieşte enunţuri în care locuţiunile adjectivale: *de frunte, de seamă, la locul (lui)* să îndeplinească funcţiile sintactice de atribut adjectival şi de nume predicativ.

Scanned with OKEN Scanner

6. Adverbul

Este important să ştii:

❒ **Adverbul** este partea de vorbire neflexibilă care determină un adjectiv sau un verb.

❒ După structură, adverbele sunt: • simple (*aici, acolo, unde*)
• compuse (*totdeauna, oriunde*)

❒ După sens, adverbele sunt: • de loc
• de timp
• de mod

❒ Adverbele se caracterizează prin categoria **gradelor de comparaţie**, asemenea adjectivelor.

❒ Sunt **interogative** adverbele care se folosesc în propoziţii interogative: *unde?, când?, cum?, încotro?*. (*Unde mergi?*)

❒ Sunt **relative** adverbele care introduc prepoziţii subordonată în frază, având rol de elemente de relaţie: *unde, când, cum, cât, încotro, dincotro*. (***când** vei veni / vei afla / **unde** au poposit colegii tăi*).

❒ Sunt **nehotărâte** adverbele care nu exprimă precis ideea de mod, de timp sau de loc: *oricum, oricând, oriunde*. La nivelul frazei, are rol de element de relaţie, marcând raportul de subordonare (Ex.: *Oricând* vrei / vei afla adevărul / *oriunde* vei fi).

❒ Adverbele de mod (*poate, pesemne, probabil, fireşte, sigur, desigur, negreşit* etc.) şi locuţiunile adverbiale (*cu siguranţă, cu certitudine, fără îndoială* etc.) pot deveni adverbe predicative când în frază sunt urmate de propoziţii secundare introduse prin conjuncţiile că / să.

Exemplu: • ***Desigur** învăţ*
↓
complement circumstanţial de mod,
adverb de mod
• ***Desigur / că** învăţ.*
↓
predicat verbal, adverb predicativ

❒ Grupul de cuvinte cu sens unitar având valoarea unui adverb alcătuieşte **locuţiunea adverbială** (*zi de zi, pe de rost, de colo până colo, ici-colea* etc.).

❒ Adverbele şi locuţiunile adverbiale au următoarele funcţii sintactice:
• complement circumstanţial;
• nume predicativ;
• predicat verbal;
• atribut adverbial.

Scanned with OKEN Scanner

EXERSEAZĂ!

1. Identifică adverbele din următoarele texte, arătând: felul, gradul de comparație și funcția sintactică.

a) *Tot mai des în preajmă umbre vii răsar,*
Ploaia peste case pică tot mai rar
Și-n grămezi de neguri apele se strâng.

(G. Topîrceanu)

b) *Când m-aș potrivi cu acesta la toate cele, apoi aș lua câmpii.*

(I. Creangă)

c) *Craiul însă, vrând să-l ispitească, tăcu molcum și pe înserate se îmbracă pe ascuns într-o piele de urs, apoi încalecă pe cal, iese înaintea fecioru-său pe altă cale și se bagă sub pod.*

(I. Creangă)

d) *Fireşte că nu ştiu când te-ai contrazis; cine e mai sus nu se poate contrazice pe el însuşi când era mai jos.*

(N. Iorga)

2. Identifică locuțiunile adverbiale din următoarele texte, menționând sensul și funcția sintactică a fiecăreia:

a) *Harap-Alb începe a-i spune cu de-amănuntul...*

(I. Creangă)

b) *Mai glumeau ei după aceea, câne-câneşte ...*

(I. Creangă)

c) *Gură fac ca roata morii*
Şi de-a valma se pornesc ...

(G. Coşbuc)

3. Alcătuiește propoziții cu locuțiunile adverbiale de mai jos; indică sensul fiecărei locuțiuni și funcția sintactică obținută:

de-acum înainte .....
cu atenție .....
în așa fel .....
la sfântul așteaptă .....
de-a binelea .....
calea-valea .....
cu noaptea-n cap .....
cuvânt cu cuvânt .....
din clipă în clipă .....
din capul locului .....

4. Alcătuiește enunțuri în care cuvintele: *sigur, desigur, normal, bine, cuminte, poate, pesemne*, să fie, pe rând, adverbe de mod și adverbe predicative.

Scanned with OKEN Scanner

7. Prepoziția

Este important să știi:

❒ Prepoziția este partea de vorbire neflexibilă care realizează raporturile de subordonare în cadrul propoziției.

❒ Având rol de instrument gramatical (nu are sens lexical), nu are funcție sintactică.

❒ Se analizează împreună cu partea de propoziție pe care o precede (atribut, complement).

❒ După structură, sunt: • simple (*cu, de, la, pe* etc.)
• compuse (*de la, până la* etc.)

❒ Prepozițiile preced substantive sau substituți ai acestuia (pronume, numerale) în cazurile:
- Genitiv → *înaintea, înapoia, deasupra* etc.;
- Dativ → *datorită, mulțumită, grație, asemenea, potrivit*;
- Acuzativ → *ca, de, pe, prin, de la* etc.

❒ Grupul de cuvinte cu sens unitar având valoarea unei prepoziții alcătuiește **locuțiunea prepozițională**.

EXERSEAZĂ!

1. Identifică prepozițiile și locuțiunile prepoziționale din următoarele texte; indică părțile de propoziție pe care le precede.

a) *Trece prin întuneric, pe lângă țintirim. Căsuța singură a babei Maranda trimitea fire de lumină spre vale până-n geamul cât palma.*

(M. Sadoveanu)

b) *Era prea departe ca să mai răspundă, și timpul se scurgea în urma lui în valuri de așteptare.*

(M. Preda)

c) *Pisicuța, pe de altă parte, nedumerită asupra gălăgiei ce se făcea îndărătul său, ridica capul în răstimpuri.*

(C. Hogaș)

d) *Și eu trec de-a lung de maluri.*

(M. Eminescu)

e) *Tu te lauzi că-nainte-ți răsturnat-ai val-vârtej*
Oștile leite-n zale de-mpărați și de viteji?

(M. Eminescu)

Scanned with OKEN Scanner

f) *Aseară luna era deasupra ta*
Acuma e deasupra vieții mele ...

(M. Sorescu)

g) *Apoi, pe deasupra crângului trece cu zbor șuierător un cârd de rațe. Veniră din susul râului ... și doi pescăruși albi.*

(M. Sadoveanu)

3. Alcătuiește enunțuri cu următoarele locuțiuni prepoziționale:

din pricina..... *pe dinaintea* .....
în urma..... *în afara* .....
în fața..... *înainte de* .....
față de ..... *de-a lungul* .....
în loc de ..... *de-a latul*.....
cu privire la ..... *afară de* .....

4. Menționează cazul cu care ai folosit fiecare locuțiune de mai sus.

5. Alcătuiește locuțiuni prepoziționale pornind de la următoarele locuțiuni adverbiale:

în lung – *în lungul* (cu cazul Genitiv) .....
în ciudă .....
de jur-împrejur .....
la mijloc .....
pe dinafară .....
pe dinăuntru .....
din jos .....
dincolo .....

Menționează modificările apărute și cazul cu care se folosește fiecare.

6. Schimbă valoarea gramaticală a locuțiunilor prepoziționale din textele de la exercițiul 1.

7. Alcătuiește propoziții în care substantivele *carte*, *pădurea* precedate de prepoziții, în cazurile Genitiv, Dativ și Acuzativ, să fie, pe rând:

atribute ← în G →, în D →, în A →

nume predicative ← în G →, în D →, în A →

complemente ← în G →, în D →, în A →

Scanned with OKEN Scanner

8. Conjuncția

Este important să știi:

- ❒ **Conjuncția** este partea de vorbire neflexibilă care leagă părți de propoziție și propoziții de același fel sau propoziții secundare de regenta lor.
- ❒ Nu are sens lexical, este instrument gramatical, nu are funcție sintactică.
- ❒ După structură, sunt • simple (*că, să, dacă, și, iar* etc.)
  • compuse (*ca să, pentru că* etc.)
- ❒ După raporturile sintactice pe care le stabilesc în propoziție / frază sunt: • **coordonatoare:** • copulative: *și, nici*;
  • adversative: *dar, iar, însă, ci*;
  • disjunctive: *ori, sau, fie*;
  • conclusive: *deci, așadar*.
  • **subordonatoare:** *că, să, dacă, deși, încât, căci, deoarece, fiindcă*.
- ❒ Grupul de cuvinte cu sens unitar, având valoarea unei conjuncții alcătuiește **locuțiunea conjuncțională.**

EXERSEAZĂ!

1. Identifică în următoarele texte, conjuncțiile și locuțiunile conjuncționale; indică raporturile sintactice stabilite de acestea la nivelul propoziției sau al frazei (de coordonare sau de subordonare):

a) *Vântul nu mai suflă și glasul răguşit al ierburilor aspre și sălbatice amuțise.*

(C. Hogaș)

b) *Dacă ea ar fi aici sau dacă aș avea certitudinea că se va reîntoarce, poate că sentimentul acesta n-ar fi chiar atât de intens.*

(A. Buzura)

c) *Aici spun ciobanii că vin vulturii primăvara, de beau apă ca să-ntinerească ...*

(Al. Vlahuță)

d) *Din două una: ori tu ești amestecat în trebile aceste, și atunci nu e bine, ori nu ești amestecat și nu știi să te ferești de oamenii răi și atunci iar nu e bine. Dacă-i așa, apoi pune chiar acum caii la trăsură, căci vreau să plec de aici cu copii mei.*

(I. Slavici)

e) *Alături trompetul își umfla mereu obrajii ca niște foi automate, ..., în vreme ce calul își rodea zăbalele...*

(L. Rebreanu)

Scanned with OKEN Scanner

f) *Scurtă-i bucuria, de aceea s-o prețuim.*

(M. Sadoveanu)

g) *Însă astă-vară, fiind osândit să respir o lună aer curat, chiar dacă nu știu danța, am avut norocul să petrec împreună cu un tip de om foarte ciudat, (...) și aș fi nedrept dacă aș zice că am petrecut prost.*

(I. L. Caragiale)

2. Alcătuiește enunțuri (fraze formate din două propoziții) în care să utilizați următoarele locuțiuni conjuncționale: *din pricină că; din moment ce; din cauză că; în ciuda faptului că; ori de câte ori; după cum; chiar dacă.*

3. Alcătuiește enunțuri în care să utilizezi următoarele locuțiuni conjuncționale, indicând raportul sintactic realizat: *prin urmare; în consecință; așa că; ca atare.*

4. Compară următoarele enunțuri:

a) *Din pricina ploii plec.*
b) *Am plâns din cauza ta.*
c) *În pofida tuturor voi veni.*
d) *În ciuda timpului rece plec.*
e) *Din pricină că plouă, plec.*
f) *Am plâns din cauză că m-ai certat.*
g) *În pofida faptului că nu vor, voi veni.*
h) *În ciuda faptului că e frig, plec.*

Menționează: a) valoarea morfologică a grupurilor de cuvinte / locuțiunilor din enunțurile date;

b) relațiile pe care le stabilesc la nivelul propoziției sau al frazei.

9. Interjecția

Este important să știi:

❒ **Interjecția** este partea de vorbire neflexibilă prin care se exprimă sentimente, senzații, îndemnuri sau se reproduc sunete și zgomote din natură.

❒ După sens, interjecția
- exprimă o adresare;
- exprimă manifestarea unei voințe;
- exprimă stări fizice și emoționale;
- imită sunete sau zgomote din natură.

❒ După structură, sunt
- simple (*hai, țâști!*)
- compuse (*haida-de, tic-tac*)

❒ Realizează o serie de funcții sintactice: *subiect, predicat, atribut, nume predicativ, complement* (indirect, circumstanțial de mod).

Scanned with OKEN Scanner

EXERSEAZĂ!

1. Identifică prin subliniere interjecțiile din următoarele texte:

a) *Și odată mi-ți-o înșfacă ei, unul de-o mână și altul de cealaltă, și hai! hai! în zori de ziuă ajung la palat.*

(I. Creangă)

b) *Și adeseori ... se-auzea câte un jart, trosc, pleosc, aoleu, ha! tatarule!*

(B. Ștefănescu)

c) *Hai! vorbi gazda mea către primar, hai mai iute că nu-i chip altfel.*

(C. Hogaș)

d) *Hai, mă! hai, mă! dii! strigă tatăl înfuriat.*

(M. Preda)

e) *Iată amurguri, iată stele,*
Pe măsură ce le văd
Lucrurile-s ale mele.

(L. Blaga)

f) *Vai de mine! țipă mama. E rău copilului! ...*

(I. L. Caragiale)

g) *Ah! în curând satul în vale-amuțește,*
Ah! în curând pasu-mi spre tine grăbește.

(M. Eminescu)

h) *– A! voi ocărâți pre domnul vostru! strigă acesta; la ei, flăcăi!*

(C. Negruzzi)

2. Indică funcția sintactică a interjecțiilor din textele date.

3. Explică punctuația fiecărui enunț dat.

Scanned with OKEN Scanner

VI. SINTAXA PROPOZIȚIEI

1. Predicatul

❒ **Predicatul** este partea principală de propoziție arătând:

Ce face subiectul? → **Predicat verbal** se exprimă prin:
- verb predicativ personal;
- verb predicativ impersonal;
- adverb şi locuțiune;
- adverbială predicativă;
- interjecții predicative.

Cine este, cum este, ce este subiectul? → **Predicat nominal** alcătuit:

Verbe copulative	Nume predicative
a fi	substantiv
a părea	pronume
a deveni	numeral
a rămâne	adjectiv
a ajunge	verb
a ieşi	interjecție
a însemna	adverb
a se face	

EXERSEAZĂ!

1. Analizează predicatele din următoarele texte, indicând: felul şi trăsăturile morfologice ale părții de vorbire prin care este exprimat.

a) *Scuturate de crengi, ... muiate de ploi, florile îşi vor statornici covorul lor, mereu, precum mereu tot alte flori vor răsări ca să fie culese de alte mâini, până va intra recele şi nepăsătorul fier al plugului în dumbravă.*

(D. Anghel)

b) *Na, voinice, calul meu*
Să mi-l aduci la tată-meu.

(V. Alecsandri)

c) *– Ia lasă-i şi tu, măi nevastă, că se bucură de venirea mea, zicea tata, dându-ne huța (...). Numai de-ar fi sănătoşi, să mănânce şi să se joace acum cât îs mititei.*

(I. Creangă)

Scanned with OKEN Scanner

d) *Bărbații să nu cuteze a umbla în altă parte decât la tabăra știută, care le-a fost poruncită de dregători ori de căpitanii răzășilor.*

(M. Sadoveanu)

e) *Dar iată că pe ceruri din patru părți el vede*
Trecând un stol de vulturi urmați de uli grămadă.

(V. Alecsandri)

f) *Atunci a lui mânie ca trăsnetul era,*
În patru mari hotare tuna și fulgera,
Iar țara dormea-n pace pe timpii cei mai răi
Cât Dan veghea-n picioare la căpătâiul ei.

(V. Alecsandri)

g) *Acolo, lângă izvoară, iarba pare de omăt,*
.....
Pare că și trunchii vecinici poartă suflete sub coajă,
Ce suspină printre ramuri cu a glasului lor vrajă.

(M. Eminescu)

h) *Și s-așază toți la masă, cum li-s anii, cum li-i rangul,*
Lin vioarele răsună iară cobza ține hangul.

(M. Eminescu)

i) *Astfel, în minutul când armata țării era dezorganizată de domnul ce se temea de dânsa, el își organiza un trup de oștire, prin care ținea în frână împilările turcilor și ocrotea pe supușii săi. (...) Vrând, nevrând, domnul fu silit a se îmblânzi și a-i dărui viața.*

(M. Bălcescu)

j) *Așa eram eu la vârsta cea fericită, și așa cred că au fost toți copiii, de când îi lumea asta și pământul, măcar să zică cine ce-a zice.*

(I. Creangă)

k) *A mea e lacrima ce-n tremur*
Prin sita genelor se frânge,
Al meu e cântul ce-n pustie
Neputincioasa jale-și plânge.

(O. Goga)

l) *Îndreaptă greșeala, zdrobește păcatul; aceasta trebuie să faci.*

(N. Iorga)

Oracolul care e întrebat prea adeseori tace.

(N. Iorga)

m) *Și duduia Lizuca înțelege că în farmecul acela are să se-ntâmple ceva.*

(M. Sadoveanu)

n) *Desigur știi că e necesar să te pregătești sistematic; sigur că numai așa vei reuși.*

o) *Ultimele lui cuvinte au fost: Rămâne să mai vorbim.*

Scanned with OKEN Scanner

2. Alcătuieşte propoziţii în care verbele *a citi, a şti, a afla* să fie predicative personale şi impersonale.

3. Alcătuieşte propoziţii în care verbele *a părea, a rămâne, a fi* să fie predicative şi copulative.

4. Alcătuieşte propoziţii în care verbele de mai sus să fie predicative personale şi impersonale.

5. Completează tabelul de mai jos astfel încât verbele scrise pe mijlocul paginii să devină copulative sau predicative:

Predicat verbal		Predicat nominal
.....	*a fi*	.....
.....	*a părea*	.....
.....	*a deveni*	.....
.....	*a însemna*	.....
.....	*a ajunge*	.....
.....	*a ieşi*	.....
.....	*a rămâne*	.....
.....	*a se face*	.....
.....	*a se preface*	.....
.....	*a se numi*	.....
.....	*a se arăta*	.....
.....	*a se simţi*	.....
.....	*a se crede*	.....
.....	*a se naşte*	.....
.....	*a reprezenta*	.....
.....	*a constitui*	.....

6. Alcătuieşte enunţuri în care adverbele şi locuţiunile adverbiale: *poate, pesemne, probabil, fireşte, sigur, desigur, normal, bine, cu siguranţă, cu certitudine, fără doar şi poate* să fie, pe rând, complemente şi predicate verbale.

7. Alcătuieşte propoziţii cu predicate nominale al căror nume predicativ să fie un substantiv în cazurile Nominativ, Genitiv, Dativ şi Acuzativ.

8. Completează fişa următoare de lucru cu formele pronumelor cerute având funcţie de nume predicativ.

- pronume personal
  - în N → .....
  - în G → .....
  - în D → .....
  - în Ac → .....

Scanned with OKEN Scanner

• pronume posesiv → .....

• pronume de politeţe { în N → ..... ; în G → ..... ; în D → ..... ; în Ac → ..... }

• pronume demonstrativ (de apropiere, de depărtare, de identitate)

în { N → ..... ; G → ..... ; D → ..... ; Ac → ..... }

• pronume nehotărât în { N → ..... ; G → ..... ; D → ..... ; Ac → ..... }

• pronume negativ în { N → ..... ; G → ..... ; D → ..... ; Ac → ..... }

• pronume interogativ în { N → ..... ; G → ..... ; D → ..... }

• pronume interogativ în { N → ..... ; G → ..... ; D → ..... }

9. Alcătuieşte câte două propoziţii cu predicate nominale ale căror nume predicative să fie exprimate prin verbe la:

gerunziu .....
infinitiv .....
supin .....
participiu .....

10. Alcătuieşte câte două propoziţii cu predicate nominale ale căror nume predicative să fie exprimate prin adverbe de mod şi interjecţie.

Scanned with OKEN Scanner

2. Subiectul

Este important să ştii:

❒ **Subiectul** este partea principală de propoziție despre care se spune ceva cu ajutorul predicatului.

❒ Subiectul poate fi
- **exprimat:** prin substantiv, pronume, numeral, verb, adjectiv, interjecție;
- **neexprimat:**
  - ***inclus***: – persoana I şi a II-a singular şi plural
  - ***subînțeles***: – persoana a III-a, singular şi plural

❒ Subiectul (nonpersonal) intră în relație cu predicate verbale exprimate prin verbe impersonale provenite prin conversiune din verbe personale. (*a se zice, a se auzi, a părea, a plăcea, a rămâne, a însemna etc.*).

EXERSEAZĂ!

1. a) Citeşte cu atenție următoarele texte.
b) Identifică subiectele şi analizează-le.

Atenție!

Subliniază, în primul rând, predicatele!

1) *Mi-e dor de munți ... de Caraimanul*
Pe veci acoperit de nor.
Mi-e dor de freamăt lin de brazi
De murmur tainic de izvor.

(Şt. O. Iosif)

1) *... unii spuneau că împăratul Roş nu se mai satură de a vărsa sânge omenesc; alții spuneau că fata lui este o farmazoană cumplită şi din pricina ei se fac atâtea jertfe.*

(I. Creangă)

c) *Gloanțele nebune se împingeau tot înainte, şi cei din urmă, grăbiți, nu ştiau ce opreşte pe cei dintâi.*

(N. Iorga)

d) *Neguri albe, strălucite*
Naşte luna argintie.
Ea le scoate peste ape
Le întinde pe câmpie.

(M. Eminescu)

Scanned with OKEN Scanner

e) *Ca strălucirea ochilor tăi limpezi,*
Poveste nu-i mai jalnic povestită,
Tu eşti din leagăn soră cu sfiala,
Pe buza ta n-a tremurat ispita.

(O. Goga)

f) *Ştii, vezi bine, soarele cu cine are de-a face, căci era feciorul mamei, care şi ea cu adevărat că ştia a face multe şi mari minunăţii....*

(I. Creangă)

g) *Toţi carii ştiu de dânsul spun multe dar şoptind,*
Şi cale de o zare îl ocolesc grăbind,
Deşi-i place să crească sirepe herghelii,
Răzleţe pe întinsul câmpiilor pustii.

(V. Alecsandri)

h) *Părinţii, moşii şi strămoşii ne sunt patria noastră; ei care au vorbit aceeaşi limbă, care au avut acelaşi dor, aceleaşi suferinţe, aspiraţiuni, sunt adevărata noastră patrie!*

(B. Şt. Delavrancea)

i) *Sfânt se face orice mijloc pentru-a ţării apărare!*
Şi, că ţara mi-am scăpat-o, jur aci păcatul mare.

(Al. Davila)

j) *Apoi descălecară, şi prietenii punând şi ei piciorul pe pământ, porniră tustrei pe cărarea din marginea drumului, lăsând slujitorilor frâiele.*

(M. Sadoveanu)

k) *Ai fi zis că imense şi negre urdii (oaste, mulţime) de fantome uriaşe urcau, în rânduri strânse, pe înalte trepte de haos...*

(C. Hogaş)

l) *Cum n-o mai fi pribeag*
De-atunci înainte,
M-or troieni cu drag
Aduceri-aminte.

(M. Eminescu)

2. Completează spaţiile punctate cu subiecte exprimate prin părţile de vorbire menţionate:

- pronume personal { în N ..... / în G ..... }
- pronume posesiv .....
- pronume de politeţe .....
- pronume demonstrativ:
  - de apropiere (în N)..... (în G) .....
  - de depărtare (în N)..... (în G) .....
  - de identitate(în N)..... (în G) .....

Scanned with OKEN Scanner

- pronume nehotărât { în N ..... / în G ..... }
- pronume negativ (în N) .....(în G).....
- pronume interogativ (în N).....(în G).....
- pronume relativ (în N).....(în G).....
- verb la { infinitiv ..... / supin ..... }
- numeral { cardinal ..... / ordinal ..... / colectiv..... / fracționar..... }

3. Atributul

Este important să ştii:

❒ **Atributul** este partea secundară de propoziție care determină un *substantiv* sau un *substitut* al acestuia.

❒ După părțile de propoziție prin care este exprimat, atributul este:

a) **atribut adjectival** exprimat prin:
- adjectiv propriu-zis;
- adjectiv provenit din:
  - verb la participiu;
  - verb la gerunziu acordat;
  - adverb.
- locuțiuni adjectivale;
- adjective pronominale;
- numeral (cu valoare adjectivală).

b) **atribut substantival** exprimat prin:
- substantiv în cazul Genitiv;
- substantiv precedat de prepoziție în cazurile Genitiv, Dativ şi Acuzativ;

c) **atribut pronominal** exprimat prin pronume în cazurile Nominativ, Genitiv, Dativ şi Acuzativ (neacordate cu substantivul determinat);

d) **atribut verbal** exprimat prin verbe şi locuțiuni verbale la infinitiv, supin şi gerunziu (neacordat);

e) **atribut adverbial** exprimat prin adverbe şi locuțiuni adverbiale.

Scanned with OKEN Scanner

EXERSEAZĂ!

1. Identifică prin subliniere atributele din următoarele texte. Indică felul fiecăruia şi analizează partea de vorbire prin care este exprimat:

a) *În turbarea ei caniculară arşiţa miezului înflăcărat al zilelor de iulie muşca cu dinţi de foc de pretutindeni şi îşi ostoia setea sa covârşitoare cu cele de pe urmă picături de viaţă, umede şi vii, sorbite din vinele adânci ale lucrurilor ...*

(C. Hogaş)

b) *Pentru fiecare fântână, pârâu, vâlcică, dumbravă şi alte locuri drăgălaşe ce lăsam în urmă scoteam câte-un suspin adânc din piepturile noastre.*

(I. Creangă)

c) *Femei şi fete cu cataveici (scurtă) de vulpe şi cu fuste de lână, dungate cu vrâste galbene şi roşe pe fond negru, veneau la liturghie. Femeile aveau broboadă cafenie pe cap; fetele erau cu capetele goale gătite cu flori de grădină.*

(M. Sadoveanu)

d) *Ajunseră la prima moară, aşezată pe un grind pleşuv. Iazul din faţa ei era gol. (...) ... ceata ajunse la moara a doua.... Era ascunsă între sălcii bătrâne, cu acoperişul ţuguiat, învelit cu tablă.*

(F. Neagu)

e) *Începuturile mele stau sub semnul unei fabuloase absenţe a cuvântului. Urmele acelei tăceri iniţiale le caut însă în zadar în amintiri.*

(L. Blaga)

f) *Când a venit apoi examenul cel mic, Budulea Taichii a fost clasificat la locul al cincilea şi nouă, băieţilor, ne părea bine, fiindcă Budulea era în clasa noastră, iar celelalte clase n-aveau nici un fel de Budule.*

(I. Slavici)

g) *Eu n-aş alege lira vibrândă de iubire*
Ci cea care falnic îmi cântă de mărire.

(M. Eminescu)

h) *Am crezut în dreptul de a trăi al valorilor autohtone.*

(O. Goga)

i) *Cu penele acestuia te poţi împodobi, dar nu poţi zbura.*

(L. Blaga)

j) *Şi deschise ferestrele de deasupra râpei.*

(P. Istrati)

Scanned with OKEN Scanner

2. Alcătuieşte câte două propoziţii cu atribute exprimate prin:

- adjectiv propriu-zis
- adjectiv provenit din verb la participiu
- verbe la gerunziu
- numerale distributive
- adjectiv pronominal posesiv
- adjectiv pronominal demonstrativ
- adjectiv pronominal nehotărât
- adjectiv pronominal negativ
- adjectiv pronominal interogativ
- adjectiv pronominal relativ
- verbe < la infinitiv / la participiu / la gerunziu
- pronume personal
- pronume posesiv
- pronume demonstrativ
- pronume nehotărât
- pronume negativ

3. Alcătuieşte propoziţii în care substantivele *carte*, *viaţa* să fie atribute apoziţionale în cazurile Nominativ, Genitiv, Dativ şi Acuzativ.

4. Alcătuieşte câte două propoziţii în care substantivele *pădurea*, *cerul* să fie, pe rând, atribute substantivale prepoziţionale în cazurile Genitiv, Dativ şi Acuzativ.

4. Complementul

Este important să ştii:

❒ **Complementul** este partea secundară de propoziţie care determină un verb, un adjectiv, un adverb sau o interjecţie predicativă.

❒ Felul complementelor:

a) **circumstanţiale:**
- de loc (unde?, de unde?, până unde?);
- de timp (când?, de când?, până când?);
- de mod (cum?, în ce fel?, în ce mod?);
- de scop (în ce scop?, cu ce scop?);
- de cauză (din ce cauză?, din ce pricină?);

b) **necircumstanţiale:**
- complement direct (pe cine?, ce?);
- complement indirect (cui?, cu cine?);
- complement de agent (de către cine?).

EXERSEAZĂ!

1. Citeşte cu atenţie următoarele texte.
- Identifică şi subliniază predicatele!
- Indică şi analizează morfologic complementele, după ce ai stabilit felul lor.

Scanned with OKEN Scanner

a) *Nu întreba pe alții ce datorești conștiinței tale.*

b) *Eu n-am învățat a ceti și a scrie; sunt lucruri care mi-au venit de la sine.*

(N. Iorga)

c) *De treci codri de aramă, de departe vezi albind*
Și-auzi mândra glăsuire a pădurii de argint.

(M. Eminescu)

d) *Fata nu spusese nimic. (...) Și Moromete iar se apuca de legat snopi și de făcut clăi.*

(M. Preda)

e) *Persida iar se simțea stăpână pe sine și pe el.*

(I. Slavici)

f) *Rămaseră o clipă, nemișcați, locului, privindu-ne.*

(P. Istrati)

g) *Lumina soarelui de vară le bătea din față.*

(M. Sadoveanu)

h) *Spre a merge la Almaș pe drumul cel mare, ar fi trebuit să suim dealul Balaurului, ce se ridica dincolo de Dărmănești.*

(C. Hogaș)

i) *Așa îmi aduc aminte că am văzut locuri pe la noi, când (...) tatăl mamei venea cu mine de la făcut fân.*

(M. Sadoveanu)

j) *O undă de teamă apăru pe chipul lui Moromete auzind această amenințare.*

(M. Preda)

k) *Trecând pârâul și suind malul stâng, zărirăm turnul înalt al mănăstirii.*

(C. Hogaș)

l) *Atunci eu mă dau iute pe-o creangă mai spre poale și odată fac: zdup! în niște cânepă care se întindea de la cireș înainte.*

(I. Creangă)

m) *Strigătul fetei clocotea de mânie și de ură.*

(M. Preda)

n) *Nemaiputându-se duce la munte, Moromete, după oarecari ezitări, îi ceru bani feciorului lui, Nicolaie.*

(M. Preda)

o) *Când ți se adună dușmanii, nu te mira; e de-ajuns să urle un lup, ca să se adune toți, pentru pradă sau pentru pușcă.*

(N. Iorga)

p) *Vom face dreptate, căpitane, căci pentru asta am venit în Moldova.*

(M. Sadoveanu)

Scanned with OKEN Scanner

r) *Şi-avea o fată, fata lui*
Icoană-ntr-un altar s-o pui.

(G. Coşbuc)

2. Alcătuieşte propoziții în care cuvintele *acesta, al său, nimeni* să fie, pe rând complement: direct, indirect şi de agent.

3. Alcătuieşte trei enunțuri în care să se afle complemente: de loc, de mod şi de timp. Indică partea de prepoziție prin care este exprimat fiecare.

4. Alcătuieşte două propoziții în care complementul de scop să fie exprimat prin verb la mod nepredicativ şi prin numeral.

5. Alcătuieşte două propoziții cu complemente circumstanțiale de cauză exprimate prin pronume personal şi prin adjectiv.

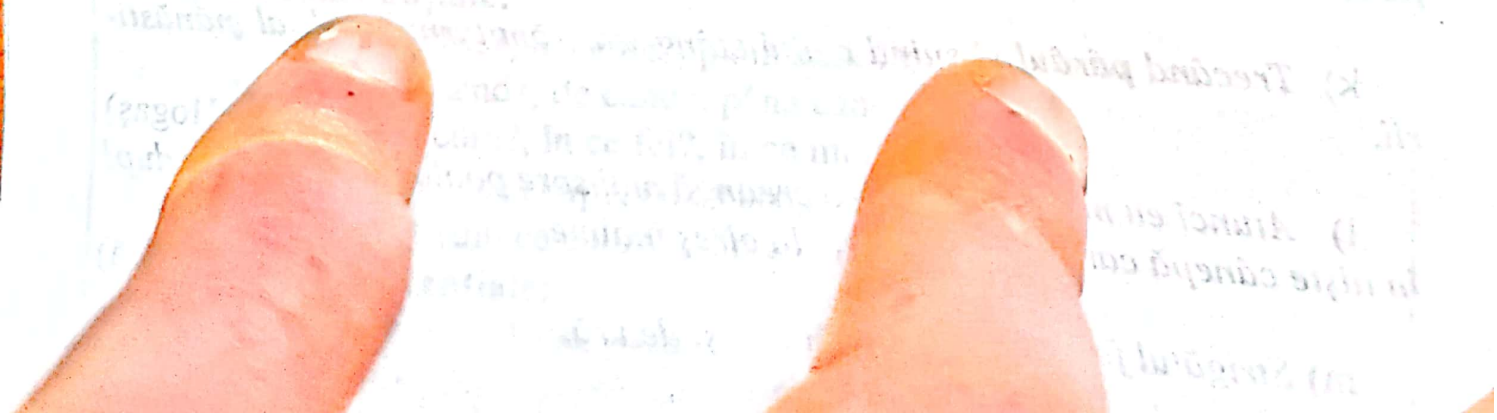

Scanned with OKEN Scanner

Cuprins

I. COMUNICAREA ORALĂ

1. Situația de comunicare dialogată și monologată (actualizare). Dialogul formal și informal 7
2. Organizarea logico-semantică a monologului 11

II. COMUNICAREA SCRISĂ

1. Organizarea textului scris. Construcția și reconstrucția textului narativ 17
2. Fișa de lectură 21
3. Textul documentar 26
4. Prezentarea unui eveniment cultural 31
5. Prezentarea opiniei sau a punctului de vedere 36
6. Dinamica structurării unei descrieri 40
7. Comentarea unor secvențe din operele literare. Semnificația titlului 44
8. Compunerea de caracterizare a personajului literar 48
9. Rezumatul unui text științific 48

III. VOCABULARUL (LEXICUL)

1. Vocabularul fundamental. Masa vocabularului 49
2. Sensul cuvintelor în context 50
3. Mijloacele interne de îmbogățire a vocabularului. Derivarea 51
4. Compunerea 53
5. Conversiunea 54
6. Familia lexicală 56
7. Împrumuturile. Neologismele 56
8. Pleonasmul 57
9. Paronimele 58
10. Sinonimele 58
11. Antonimele 59
12. Omonimele 60
13. Cuvinte polisemantice 60
14. Unități frazeologice 62
15. Test de evaluare 63

IV. NOȚIUNI DE FONETICĂ

Evitarea greșelilor de pronunțare provocate de tendințele fonetice ale limbii române contemporane. Pronunțarea numelor proprii străine 64

V. MORFOSINTAXA

1. Verbul 66
2. Substantivul 69
3. Pronumele 73
4. Numeralul 81
5. Adjectivul 82
6. Adverbul 85
7. Prepoziția 87
8. Conjuncția 89
9. Interjecția 90

VI. SINTAXA PROPOZIȚIEI

1. Predicatul 92
2. Subiectul 96
3. Atributul 98
4. Complementul 100

Scanned with OKEN Scanner

Editura Paralela 45

Piteşti, jud. Argeş, cod 110174, str. Fraţii Goleşti 128-130;
tel./fax: (0248)63.14.39; (0248)63.14.92; (0248)21.45.33;
e-mail: redactie@edituraparalela45.ro

Bucureşti, cod 71341, Piaţa Presei Libere nr. 1,
Casa Presei Libere, corp C_2, mezanin 6-7-8, sector 1,
tel./fax: (021)317.90.28;
e-mail: bucuresti@edituraparalela45.ro

Cluj-Napoca, jud. Cluj, cod 400153, str. Ion Popescu-Voiteşti 1-3,
bl. D, sc. 3, ap. 43; tel./fax: (0264)43.40.31
e-mail: depcluj@edituraparalela45.ro

COMENZI – CARTEA PRIN POŞTĂ

EDITURA PARALELA 45
Piteşti, jud. Argeş, cod 110174, str. Fraţii Goleşti 128-130
Tel./fax: 0248 214 533;
0248 631 439;
0248 631 492.
E-mail: **comenzi@edituraparalela45.ro**
sau accesaţi **www.edituraparalela45.ro**
Condiţii:
- rabat între 5% şi 25%;
- taxele poştale sunt suportate de editură;
- plata se face ramburs, la primirea coletului.

Tipărit la C.N.I. „Coresi“ S.A.

Scanned with OKEN Scanner

foarte bine

„Structurată în patru volume, care se adresează celor patru ani de studiu din învățământul gimnazial, lucrarea reia firesc şi problemele de limba română, ca şi problemele receptării de text, fie el literar sau nonliterar, într-o manieră sistematică şi esenţializată, sau chiar aspecte care ţin de însuşirea unor tehnici de muncă intelectuală. Accentul nu este pus însă, cum se poate bănui, pe dimensiunea teoretică a temelor – de altfel există destule lucrări de o asemenea factură –, ci mai ales pe nevoia de exersare a elevului, de receptare a situaţiilor de limbă în exerciţiul comunicării, componenta practică a lucrării fiind esenţială.

Prin modul de abordare, varietatea problematicii şi a tipurilor de exerciţii, lucrarea se recomandă de la sine ca un instrument cu adevărat util pentru cei care doresc să dobândească în anii de gimnaziu, şi nu numai, competenţe reale de exprimare orală şi scrisă ori de receptare a textelor de orice tip."

prof. Adrian Costache

ISBN 973-697-464-2

PARALELA 45 EDITURA

AUXILIARE (CULEGERI, CAIETE)
COMUNICARE SI GRAMATICA IN EXERCITII
II. CLASA A
7 09 RON/buc
YPP00268

5 948362 016961 >

Scanned with OKEN Scanner